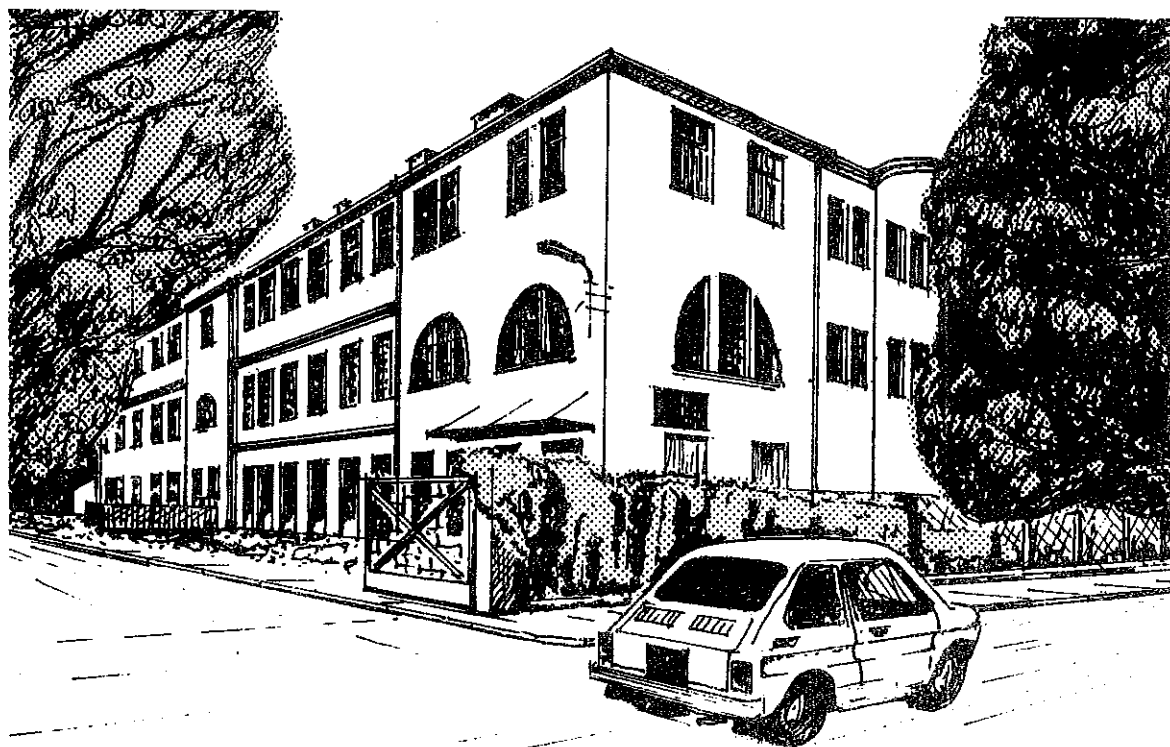

FABRYKA MIERNIKÓW I KOMPUTERÓW

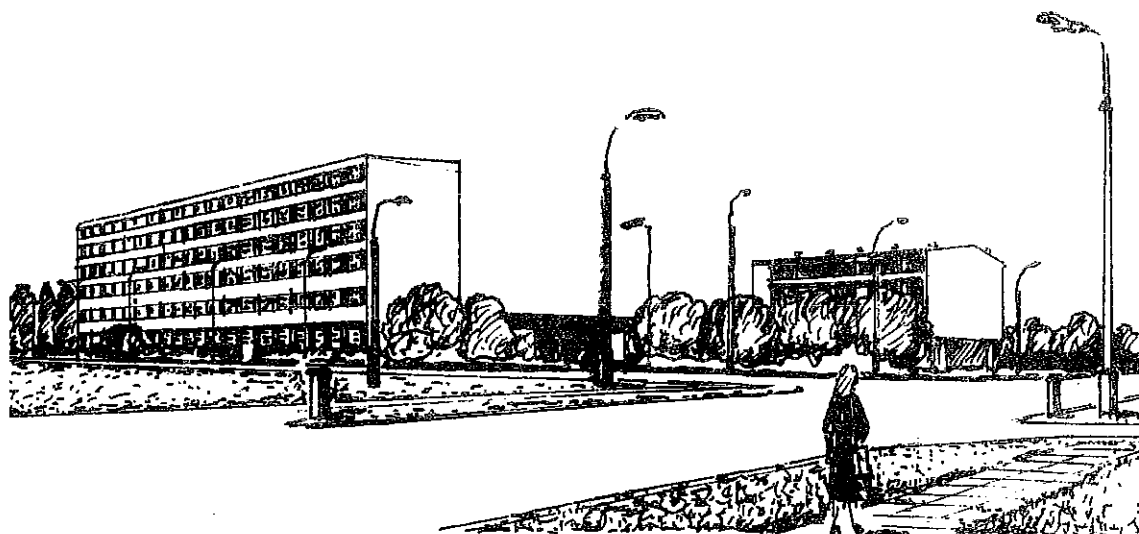
im. Janka Krasickiego

„ERA”

INFORMATOR

Zakład Mierników, Warszawa, Skrońskiego 8/10

Zakład Komputerów, Warszawa, Łopuszańska 117/123

WARSZAWA 1986

FABRYKA MIERNIKÓW I KOMPUTERÓW "E R A"
im. Janka Krasickiego, 02-232 Warszawa, ul. Łopuszańska 117/123

Jednostki wchodzące w skład Fabryki, ich adresy, telefony i teleksy:

Dyrekcja i Zakład Komputerów
Warszawa, ul. Łopuszańska 117/123, Tel. 23-70-44, 23-76-11, Teleks 813617

Zakład Mierników
Warszawa, ul. Skrońskiego 8/10, Tel. 23-70-21, Teleks 81-78-67

Zakład Produkcyjny "Gostynin"
09-500 Gostynin, ul. Płocka 37, Tel. 516, Teleks 83-513

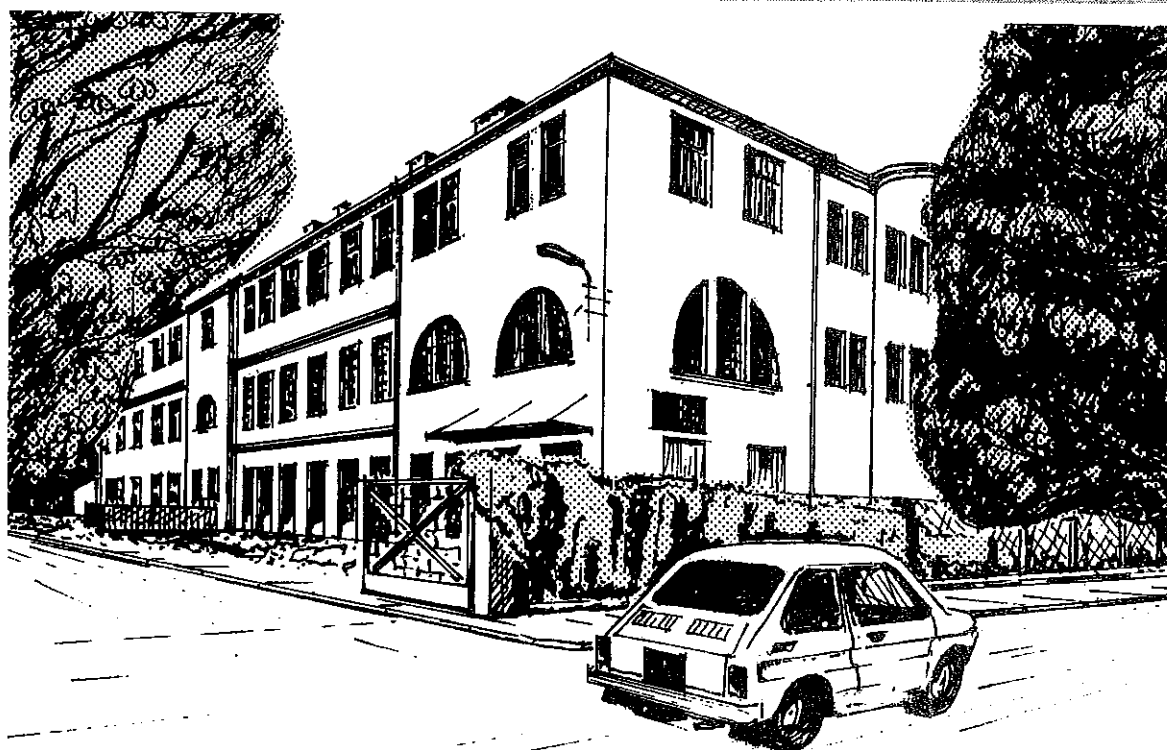
Zakład Produkcyjny "Różan"
06-230 Różan, ul. Gdańska 1, Tel. 58,59, Teleks 87-555

FABRYKA MIERNIKÓW I KOMPUTERÓW

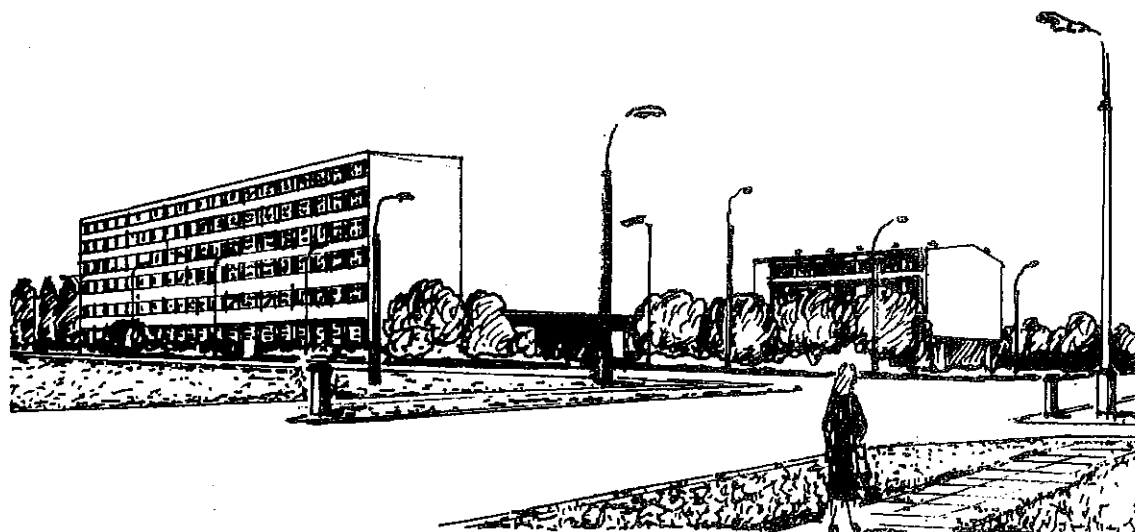
im. Janka Krasickiego

„ERA”

INFORMATOR

Zakład Mierników, Warszawa, Skrońskiego 8/10

Zakład Komputerów, Warszawa, Łopuszańska 117/123

WARSZAWA 1986

FABRYKA MIERNIKÓW I KOMPUTERÓW

im. Janka Krasickiego

„**ERA**”

02-232 Warszawa, ul. Łopuszańska 117/123

INFORMATOR

WARSZAWA 1986

KOMITET REDAKCYJNY:

inż. Stanisław Bujnowski
mgr inż. Edward Liszewski
mgr inż. Jerzy Waszkiewicz

ZESPÓŁ AUTORSKI:

inż. Stanisław Bujnowski	– Kierownik Zespołu, rozdz.: 2, 3, 7, 8, 13, 14, 15, 17.
Tadeusz Caban	– rozdz. 13
Witold Czerski	– rozdz. 9
Robert Dziubiński	– rozdz. 13
Zofia Grabowska	– rozdz. 11 p. 1
mgr Wanda Guzek	– rozdz. 5
Jadwiga Jamroz	– rozdz. 11 p. 4
Małgorzata Kamińska	– rozdz. 4
Jerzy Kasprzycki	– rozdz. 3 p. 1
Wacław Kmiec	– rozdz. 13
Tadeusz Kosiński	– rozdz. 13
mgr Aleksander Kotruchow	– rozdz. 10, 12
Lucyna Machul	– rozdz. 11 p. 2
Genowefa Pawlak	– rozdz. 11 p. 3
mgr inż. Barbara Pucek	– rozdz. 6 p. 2
Jerzy Sieliński	– rozdz. 16
inż. Wacława Smogorzawska	– rozdz. 13
Marianna Szczepaniak	– rozdz. 13
Edmund Wojciechowski	– rozdz. 6 p. 1

RYСУNKI:

mgr inż. arch. Halina Budzyńska

OKŁADKA I WYKRESY:

mgr inż. arch. Bogdan Kosacki
Jolanta Krekora

Wydawca i druk: Fabryka Mierników i Komputerów "ERA" – Warszawa
Format 21 x 30, objętość ark. wyd., nakład 500 egz.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA FABRYKI	3
3. ZAKŁADY FABRYKI	4
3.1. Zakład Mierników	4
3.2. Zakład Komputerów	8
3.3. Włochy	9
3.4. Zakład Produkcyjny "Gostynin"	10
3.5. Gostynin	12
3.6. Zakład Produkcyjny "Różan" Z-13	12
3.7. Różan	13
4. ZATRUDNIENIE	14
4.1. Wielkość zatrudnienia ogółem w latach 1956-1985	14
4.2. Wielkość i struktura zatrudnienia w latach 1975-1985	14
4.3. Zatrudnienie w branżach miernictwa i informatyki w latach 1982-1985	15
5. WARTOŚĆ I STRUKTURA PRODUKCJI	15
5.1. Wartość produkcji miernictwa w latach 1957-1985	15
5.2. Wartość produkcji informatyki w latach 1970-1985	16
5.3. Struktura produkcji w latach 1970-1985	16
6. DZIAŁALNOŚĆ EKSPORTOWA	17
6.1. Eksport wyrobów z zakresu miernictwa elektrycznego	17
6.2. Eksport wyrobów z zakresu informatyki	18
7. WYROBY PRODUKOWANE W OKRESIE ISTNIENIA FABRYKI	20
7.1. Wyroby produkowane w powojennym okresie Fabryki	27
8. WAŻNIEJSZE STANOWISKA KIEROWNICZE W POWOJENNYM OKRESIE FABRYKI	33
8.1. Jednostki organizacyjne wchodzące w skład przedsiębiorstwa i ich kierownicy	38
9. SAMORZĄD ZAŁOGI PRZEDSIĘBIORSTWA	39
10. DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNO-BYTOWA	40
11. OŚRODKI WZIASOWE	42
11.1. O.W. "BAZUMI" - Zakopane	42
11.2. O.W. "BURSZTYN" - Darłówko	44
11.3. O.W. "MŁYN" - Raciąż Młyn	45
11.4. O.W. "ROZTOCZE" - Józefów k/Biłgoraja	47

12. SPORT I REKREACJA W OKRESIE POWOJENNYM	48
13. ORGANIZACJE SPOŁECZNO-POLITYCZNE DZIAŁAJĄCE W FABRYCE	49
14. KALENDARIUM	60
15. KOLEJNE NAZWY FABRYKI "E R A" W OKRESIE 60 LAT JEJ ISTNIENIA	63
16. AKTUALNI PRACOWNICY FABRYKI, KTÓRZY PRZEPRACOWALI OGÓŁEM CO NAJMNIEJ 35 LAT	64
17. LITERATURA	67

1. WSTĘP

Niniejszy informator przeznaczony jest przede wszystkim dla Załogi Fabryki, gdyż zawiera informacje umożliwiające poznanie dziejów przedsiębiorstwa w okresie 60 lat jego istnienia, jego dorobek produkcyjny, kto i w jakim czasie sprawował w nim podstawowe funkcje kierownicze, jakie posiada zaplecze socjalne, organizacje społeczne w nim działające, kształtowanie się zatrudnienia oraz kto przepracował 35 i więcej lat. Ze względu na ograniczone możliwości i objętość informatora, nie mogliśmy zamieścić w nim szeregu innych danych, co nam Czytelnicy niech zechcą wybaczyć.

Życzymy przyjemnej lektury

KOMITET REDAKCYJNY

2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA FABRYKI

Fabryka Mierników i Komputerów "ERA" im. Janka Krasickiego jest przedsiębiorstwem państwowym podporządkowanym Ministerstwu Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego, produkującym elektryczne przyrządy pomiarowe, zwane miernikami oraz systemy minikomputerowe.

Przedsiębiorstwo nasze posiada strukturę organizacyjną złożoną z pięciu pionów, którymi są trzy piony o charakterze ogólnozakładowym i dwa piony branżowe: mierników i komputerów.

Pion Dyrektora Naczelnego (DN) grupuje działy: Dyspozytorski, Kadr, Organizacji i Zarządzania, Modernizacji i Zagospodarowania Obiektów, Współpracy z Zagranicą, Dział d/s Obronnych, Służbę Kontroli Jakości, Inspektorat Ochrony P. Poż., Ośrodek EPD oraz Zespół Radców Prawnych.

Pion Z-cy Dyrektora d/s Ekonomicznych i Głównego Księgowego (DE) zawiera działy: Zatrudnienia i Płac, Planowania i Sprawozdawczości, Finansowy, Księgowości, Kosztów, Rachuby i Płac, Rewizji Gospodarczej.

Pion Z-cy Dyrektora d/s Zaopatrzenia i Administracji (DZ) zawiera działy: Kooperacji, Zaopatrzenia, Koordynacji i Planowania Materiałowo-Technicznego, Aplikacji, Poligrafii, Socjalny, Transportu, Administracyjno-Gospodarczy oraz Inwentaryzacji Ciągłej.

Pion Z-cy Dyrektora d/s Mierników (DM) złożony jest z 4 służb:

- a) Głównego Inżyniera (techniczne przygotowanie produkcji), któremu podlegają działy: Konstrukcyjny, Technologiczny, Modelowy i Metrologii.
- b) Gospodarki Narzędziowej, zabezpieczającej potrzeby narzędziowe całego przedsiębiorstwa.
- c) Szefa Produkcji, któremu podlegają wydziały i działy produkcyjno-montażowe miernictwa na warszawskim terenie Fabryki.
- d) Handlowej, złożonej z działów: Sprzedaży, Eksportu oraz Magazynów Wyrobów Gotowych.

Ponadto, w skład Pionu wchodzi Zakład Produkcyjny "Gostynin" (Z-11) oraz Dział Planowania Techniczno-Ekonomicznego (branży miernictwa).

Pion Z-cy Dyrektora d/s Komputerów (DI) złożony jest z 4 służb:

- a) Głównego Inżyniera (techniczne przygotowanie produkcji), któremu podlegają działy: Konstrukcyjne, Technologiczne, Modelowy.
- b) Szefa Produkcji, któremu podlegają wydziały produkcyjne informatyki, Dział Planowania i Koordynacji, Zakład Produkcyjny "Różan" (Z-13) oraz Pracownia Konstrukcyjno-Technologiczna Wyposażenia Wnętrz.
- c) Handlowej, złożonej z działów: Handlowego i Serwisu.
- d) Energo-Mechanicznej (utrzymania ruchu), obsługującej całe przedsiębiorstwo oraz działów: Planowania Techniczno-Ekonomicznego (branży komputerów), Ochrony Patentowej i Wynalazczości oraz Działu BHP. Te dwa ostatnie działy obsługują całe przedsiębiorstwo.

3. ZAKŁADY FABRYKI

Fabryka posiada 4 Zakłady, którymi są:

- Zakład Mierników w Warszawie przy ul. Skrońskiego 8/10
- Zakład Komputerów w Warszawie przy ul. Łopuszańskiej 117/123,
- Zakład Produkcyjny "Gostynin" (Z-11) w Gostyninie przy ul. Płockiej 37.
- Zakład Produkcyjny "Różan" (Z-13) w Różanie przy ul. Gdańskiej 1.

Poniżej podajemy krótką historię powstania tych Zakładów, ich charakterystykę oraz rys historyczno-krajoznawczy regionu, w którym są one położone z wyjątkiem, naturalnie Warszawy.

3.1. Zakład Mierników

02-466 Warszawa - Włochy, ul. Skrońskiego 8/10.

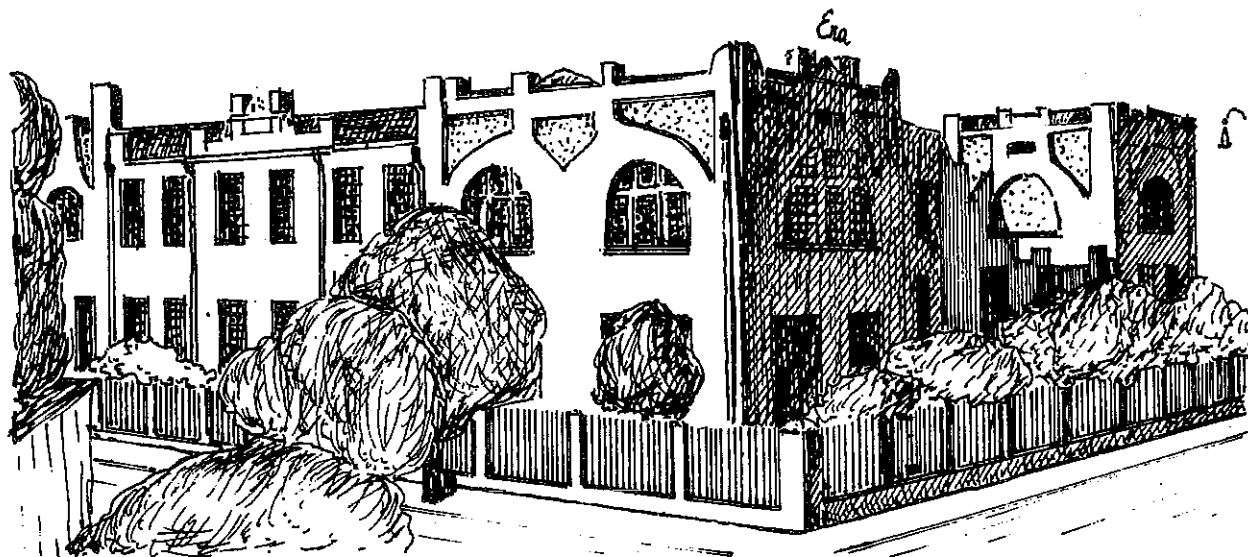
Zakład Mierników mieści się na terenie i w murach byłych Polskich Zakładów Elektrotechnicznych "ERA" S.A. założonych w latach 1926-27 przy współpracy z czeską firmą "ERA", a więc jest bezpośrednim tych Zakładów spadkobiercą.

Historię Zakładu prezentuje artykuł pt. "Od ERY do MERY" Jerzego Kasprzyckiego - znanego autora "Warszawskich pożegnań" publikowanych w sobotnio-niedzielnym wydaniu "Życia Warszawy", który w całości przedstawiamy.

OD "ERY" DO "MERY"

Ulica Inżynierska we Włochach (wówczas: "pod Warszawą" ...) pachniała drażniąco bakelitem. Błyszczała mika. Ofiarowywała dzieciom do zabawy wyszancowane blachy aluminiowe i miedziane, kłębki splątanego drutu nawojowego, cieniutkie wióry metalowe spod precyzyjnych obrabiarek.

Ulica Inżynierska z lat trzydziestych pozostała w mej pamięci jako "wyspa skarbów". Najpiękniejsze błyskotki znajdowaliśmy na wysypiskach fabryki "ERA", naprzeciwko których mieszkałem wtedy we Włochach. Zasypanyo nimi stopniowo kałuże i grzęzawiska u zbiegu obecnych ulic Stawy i Owalej. Od dawna nie ma już tych wysypisk, pozostał jednak do dziś ostatni ślad po ówczesnych surowcach elektrotechnicznych: nazwa ulicy Mikowej, głównej arterii "Starych" Włoch (po północnej stronie torów kolejowych).

Polskie Zakłady Elektrotechniczne "ERA" S.A. około 1935 r.

Założycielem i współwłaścicielem "ERY" był przed sześćdziesięciu laty inż. Kazimierz Gayczak (1872 – 1933), absolwent Politechniki w Darmstadtzie, prezes Związku Elektryków Polskich, członek Państwowej Rady Elektrycznej i wielu stowarzyszeń branżowych. Był on wyrazicielem poglądów wielu wybitnych fachowców, którzy uważali, że uzyskanie monopolu dostaw osprzętu elektrycznego dla PKP nie będzie możliwe, dopóki nie opanuje się skomplikowanego zagadnienia automatycznej regulacji napięcia prądnic wagonowych zależnie od prędkości jazdy – aby przy współpracy z akumulatorami natężenie oświetlenia pozostawało równomierne.

Problem ten rozwiązało i opatetowało tylko kilka firm w Europie, w latach dwudziestych. Dziś wydaje się – po upływie sześćdziesięciolecia – dość dziwne, że stworzono i zbudowano osobną fabrykę dla produkcji urządzenia, które współczesna nam technika uważa za nader typowe. Ale gra toczyła się o wielką stawkę: wieloletnie, zyskowe dostawy dla kolei państwowych zdawały się gwarantować stabilizację. Jeszcze po ostatniej wojnie spotykało się wagony z napisem: "Oświetlenie syst. Era".

"ERA" – czyli "Polskie Zakłady Elektrotechniczne Sp. Akc." – powstała w wyniku współpracy międzynarodowej, z inicjatywy polskich przemysłowców, którzy rozumieli, że rozwój kolejnictwa wymagać będzie stałych dostaw dla potrzeb PKP krajowych urządzeń elektrycznych, uniezależnianych coraz bardziej od importu części. "Etapową" partnerką, skłoną do poparcia rodzimej produkcji w Polsce, okazała się czeska "ERA" posiadaczka patentów, interesujących polskie kolejnictwo, a opracowanych przez głównego inżyniera A. Juneka. Wiele rozwiązań tamtej epoki nazywano wprost "systemem Juneka", natomiast nazwa "ERA" pochodzi od pierwszych liter słów czeskich "Elektrotechnicki Regulator Automaticky", określających podstawową specjalność zakładów w Pradze.

W Polsce utworzono więc spółkę z kapitałem mieszanym czesko-polskim, z niewielką przewagą grupy czeskiej. Po wybudowaniu obiektów fabrycznych we Włochach (o wyborze miejsca decydowały stosunkowo niskie ceny gruntów, bliskość stacji kolejowej oraz linii przesyłowej wysokiego napięcia) rozpoczęto produkcję w 1927 roku.

Zmienna koniunktura i oznaki zbliżającego się kryzysu spowodowały, że firma przystosowała się elastycznie do warunków rynkowych i wyszła daleko poza obręb początkowej specjalizacji.

Wytwórczość podstawowa obejmowała prądnice, samoczynne regulatory i inne akcesoria przewoźnych instalacji oświetleniowych – w wagonach, na parowozach, statkach, samolotach. W dobie światowego kryzysu gospodarczego, aby utrzymać wysokiej klasy fachowców i zapewnić pracę załodze, rozszerzono asortyment o wyroby "koniunkturalne", m. in. aparaty radiowe "Dandy" i "Sylwester", drobny sprzęt instalacyjny, oprawy oświetleniowe, elektryczne instrumenty pomiarowe.

W poszukiwaniu stałych i wypłacalnych odbiorców, dyrekcja zwróciła się do sfer wojskowych, wykorzystując swoje kontakty osobiste. W latach trzydziestych produkcja zbrojeniowa stała się ważną częścią egzystencji przedsiębiorstwa. Wyrabiano m. in. prądnice i reflektory dla czołgów, zapalarki do wysadzania min dla saperów, przetwornice radiowe, prądnice pedałowe, wentylatorki z ozonizatorami (patent prof. Ignacego Mościckiego) dla schronów przeciwgazowych.

Po kryzysie zaprzestano produkcji wielu "koniunkturalnych" wyrobów, ale niektóre weszły w skład podstawowej specjalizacji przedsiębiorstwa. W 1932 r. zakupiono licencję wiedeńskiej "Norma" i wykonywano coraz większe ilości tablicowych (klasa 1,0) i laboratoryjnych (klasa 0,5) woltomierzy, amperomierzy oraz uniwersalnych "normometrów" i induktorów. Podczas okupacji hitlerowskiej patenty "Normy" na przyrządy pomiarowe zastąpiono licencją "Siemensa", której to firmy berlińska centrala ("Siemens-Schuckert") objęła nadzór nad "ERĄ".

Jeszcze przed wojną spółka ta – dzięki właściwej polityce kadrowej i poprzez powiązania osobiste – wywarła zauważalny wpływ na "wychowanie elektryczne" społeczeństwa polskiego. Do fabryki przyciągano nie tylko wykwalifikowanych już techników i rzemieślników. Jako terminatorów przyjmowano przede wszystkim uczniów znanej warszawskiej szkoły zawodowej im. Michała Konarskiego na Lesznie, których po odbyciu trzyletniej praktyki kierowano na egzamin w Izbie Rzemieślniczej. Jeszcze przez długi okres po wojnie świadectwo szkoły im. Michała Konarskiego i praktyka w "ERZE" były najwyżej cenione przez "kadrowców" przemysłu elektrotechnicznego w Polsce Ludowej.

Fabryka we Włochach, która w moich wspomnieniach z wczesnych lat trzydziestych tak pięknie błyszczała miką i miedzią, w późniejszych latach w ogóle nabierała coraz większego blasku technicznego. Konstruktorzy "ERY" nie bali się przenikania do dziedzin jeszcze niezbyt zbadanych, których przykładem był wówczas problem hamulców elektrycznych dla kolejnictwa. Przeprowadzono nawet na trasie do Mińska Mazowieckiego ostrą próbę, która zakończyła się poturbowaniem jej uczestników, inspektorów PKP: awaryjne hamulce elektryczne zadziały zbyt gwałtownie. . .

Podczas okupacji, pod rządami koncernu "Siemens-Schuckert", polski personel włączył się do działalności konspiracyjnej. W ramach kontrolowanej przez Niemców produkcji montowano dodatkowo prądnice radiowe dla ruchu oporu. Pod koniec wojny okupanci potraktowali rabunkowo podwarszawską fabrykę. W roku 1944 zdewastowali ją, wywieźli maszyny i urządzenia do miejscowości Apolda pod Jeną. Stamtąd udało się odzyskać po wojnie w ramach rewindykacji tylko część urządzeń, które wróciły do Włoch.

Zakłady upaństwowione zostały w 1948 r. i wstąpiły się w późniejszych latach (1957 – 62) przeprowadzeniem głośnego eksperymentu gospodarczego, który polegał głównie na zmianie systemu obliczania płac ("dniówka zadaniowa z premią" – zamiast akordu) i tworzenia funduszu płac (według wykonania produkcji towarowej, nie zaś – globalnej) oraz na przyznaniu prawa bezpośredniego zbytu wyrobów, także za granicą. Fabryka otrzymała oficjalną nazwę "Zakładów Wytwórczych Przyrządów Pomiarowych im. Janka Krasickiego" *).

W ten sposób dawna "kryzysowa" produkcja pomocnicza, rozwijana skutecznie już przed wojną (w 1936 r. na Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego w Warszawie "ERA" otrzymała złoty medal za wysoką jakość mierników) stała się po wojnie zasadniczą specjalizacją fabryki. Tu trzeba powołać się na "Historię Elektryki Polskiej" (Wyd. SEP-NOT, 1973), która pisze: ". . . Początkowo "ERA" podlegała Zjednoczeniu Przemysłu Aparatów Elektrycznych, którego jednostką nadrzędną był Centralny Zarząd Przemysłu Elektrotechnicznego.

Jednym z pierwszych jego zadań było przejście od systemu swobodnej konkurencji fabryk, z których każda chciała wytwarzać możliwie jak najwięcej różnych rodzajów wyrobów (właśnie "ERA" z lat 1930 – 1935 była tego jaskrawym przykładem) – do systemu specjalizacji fabryk na wąskim tylko odcinku całego asortymentu przemysłu elektrotechnicznego. "ERZE" przydzielono produkcję wyłącznie tylko elektrycznych przyrządów pomiarowych i przez wiele lat – aż do utworzenia w Zielonej Górze Zakładów "LUMEL" – była ona jedynym państwowym wytwórcą w tej dziedzinie.

Należy dodać, że wspomniana już wiedeńska "Norma", która przed pięćdziesięciu laty udzieliła "ERZE" swojej licencji, po wojnie stała się jedną z jej klientek.

Przez pierwsze 10 lat po odzyskaniu niepodległości rozwój "ERY" – jako fabryki niezniszczonej wojną – stał na drugim planie zamierzeń władz nadrzędnych wobec pilnej konieczności odbudowy innych fabryk aparatów. Wprowadzano do programu co pewien czas nowe przyrządy, lecz były one o przeciętnej klasie dokładności. Dopiero od 1956 r., kiedy stan zatrudnienia wynoszący w 1946 r. zaledwie 70 osób wzrósł do 998 osób, a wartość produkcji przekroczyła 14,5 mln zł; wyraźniej zaznaczyła się bardziej intensywna działalność przedsiębiorstwa.

W latach 1957 – 68 wdrożono do produkcji 99 nowych wyrobów. Program objął laboratoryjne i przenośne mierniki klasy 0,2 – 0,5 – 1,0, mierniki izolacji i uziemień, mostki techniczne i laboratoryjne, kompensatory, galwanometry, próbniki ogni w baterii akumulatorów. Mniej dokładne mierniki tablicowe przejął "LUMEL". Wszystkie te bardzo precyzyjne i pracochłonne wyroby opracowało fabryczne biuro konstrukcyjne. Opiniowanie założeń, konsultacje i badanie prototypów zlecano Instytutowi Elektrotechniki lub Przemysłowemu Instytutowi Automatyki i Pomiarów.

Po przyłączeniu Włoch do Warszawy stwierdzono, że jest już od dawna w stolicy, na Pradze, ulica Inżynierska. Ta we Włochach otrzymała nowego patrona: działacza PPR w latach okupacji na Woli, w zakładach Lilpopa – Stanisława Skrońskiego.

Teren we Włochach przy ul. Skrońskiego 8/10 – ograniczony rozmiarami, mimo wykupienia sąsiednich posesji – nie nadawał się do dalszej rozbudowy. Uzyskano więc nową lokalizację przy ul. Łopuszańskiej obok przedłużenia Alei Jerolimskich. Tam też rozpoczął się nowy etap techniczny i organizacyjny starej "ERY" – już jako "MERY".

Przy dawnej ulicy Inżynierskiej pozostały wspomnienia.

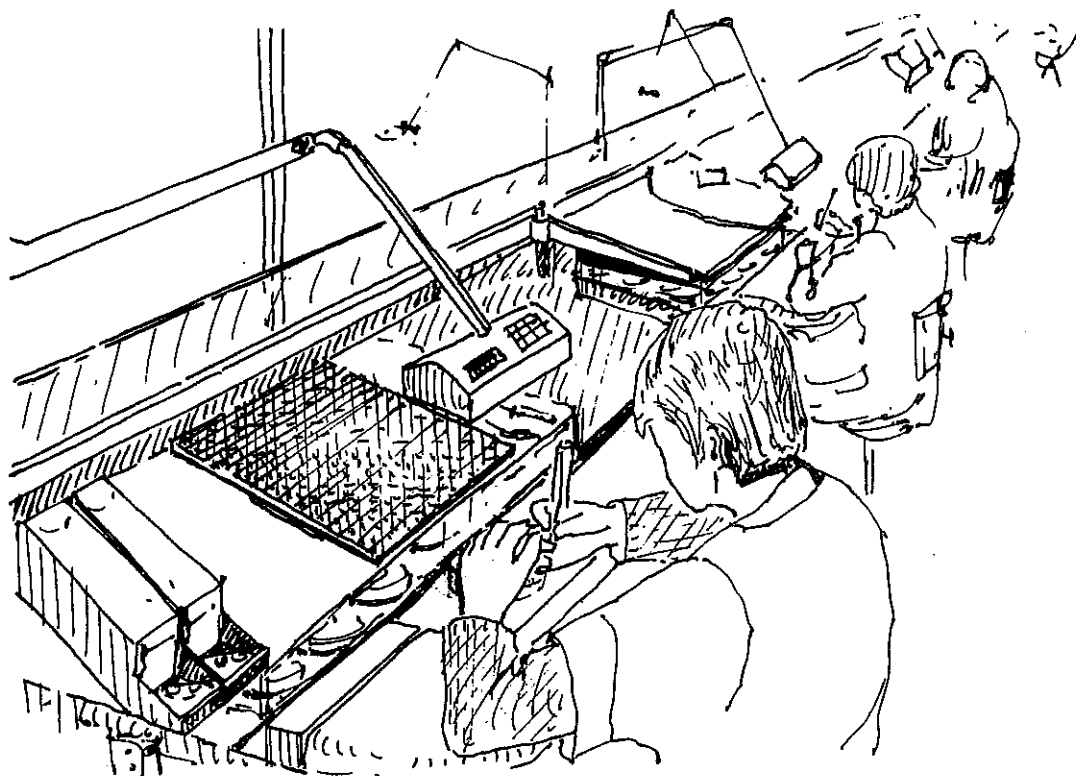
Jerzy Kasprzycki

* Jan Krasicki – pseudonim "Kazik" – urodził się w Limanowej 18 września 1919 r. W latach 1937 – 38 działał w Organizacji Młodzieży Socjalistycznej "Życie". W latach 1939 – 42 był II Sekretarzem Komitetu Miejskiego Komсомоłu we Lwowie. Od 1942 r. był członkiem Komitetu Warszawskiego PPR. Współorganizował z Hanką Sawicką Związek Walki Młodych, którego był pierwszym przewodniczącym. Aresztowany przez Gestapo zginął w czasie próby ucieczki w dniu 2 września 1943 r. na ul. Jasnej przy ul. Świętokrzyskiej. W miejscu gdzie zginął, przy bramie domu Jasna 22 – umieszczona jest tablica pamiątkowa.

Oczywiście, przy ul. Inżynierskiej, a obecnie Skrońskiego, pozostały nie tylko wspomnienia, ale pięknie odnowione budynki b. PZE "ERA" – obecnie Zakładu Mierników F Mi K. "ERA", w których nadal kontynuowana jest produkcja wyrobów z zakresu miernictwa elektrycznego.

Mieszczą się tu działy technicznego przygotowania produkcji, a mianowicie: konstrukcyjny, technologiczny, modelowy, metrologiczny, działy produkcyjno-montażowe mierników laboratoryjnych, indukcyjnych, uniwersalnych, aparaturowych i pokładowych, nawijania cewek, oddział produkcji sprężyn spiralnych wg technologii opracowanej przez katedrę prof. Romera z Politechniki Wrocławskiej, dział kontroli mierników, magnesownia, rozdzielnie, pakownia oraz służba handlowa miernictwa, a więc: dział sprzedaży, eksportu i magazyn wyrobów gotowych. Część budynku zajmowanego dawniej przez narzędziownię – zajmuje obecnie serwis naprawczy komputerów. W budynku, w którym niegdyś była świetlica zakładowa – mieści się dział konstrukcyjno-technologiczny wyposażenia wnętrz, stanowiący zaplecze techniczne dla Zakładu Produkcyjnego "Różan". W budynku byłego Liceum Elektrotechnicznego, działającego w latach 1948 – 53, które wykształciło dla Zakładu znaczną ilość specjalistów: konstruktorów, technologów, monterów i kontrolerów – jest obecnie dział montażu mierników aparaturowych i pokładowych.

W skład Zakładu Mierników wchodzi również wydział montażowy mierników aparaturowych i mini-wskaźników, a ponadto narzędziownia – mieszcząca się w Zakładzie Komputerów przy ulicy Łopuszańskiej 117/123.

Montaż mechanizmów do miniwskaźników "MISKOP" na linii LANCO

3.2. Zakład Komputerów

02-232 Warszawa, ul. Łopuszańska 117/123

Historia powstania Zakładu sięga 1960 r., kiedy zapadła, w byłym Zjednoczeniu Maszyn i Aparatów Elektrycznych, decyzja rozbudowy ówczesnego Z.W.P.P. "A-3" - na nowym terenie przy ul. Łopuszańskiej.

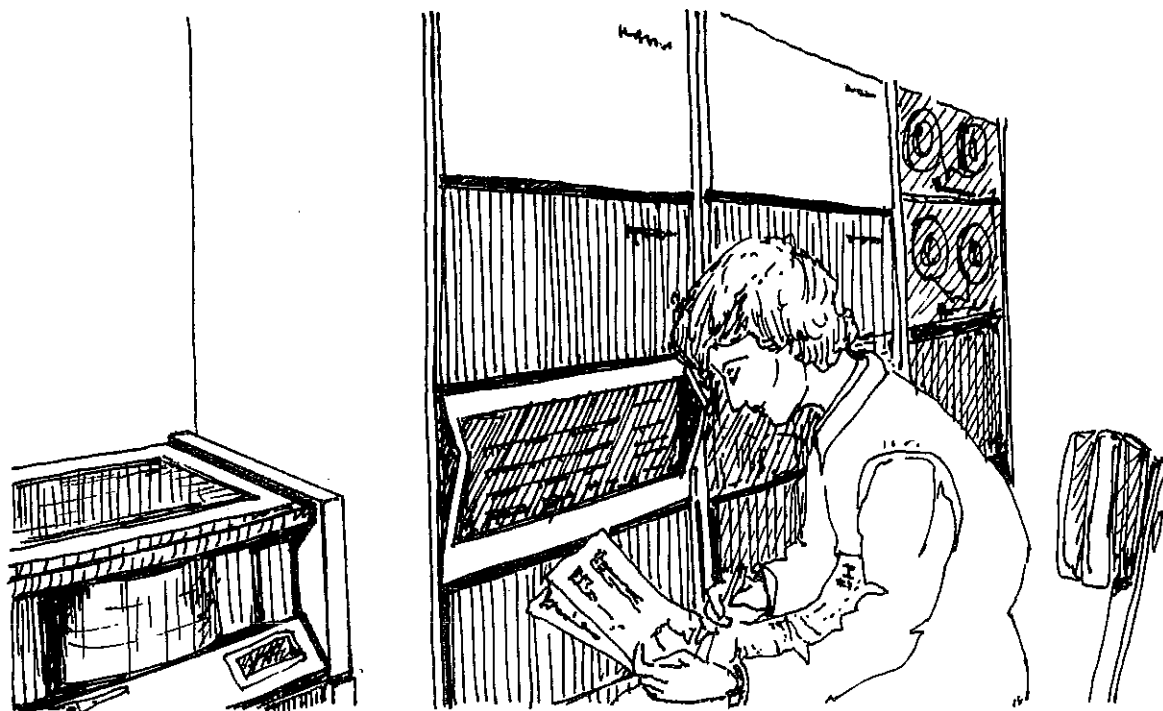
Projekt nowego zakładu został opracowany przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Budowy Zakładów Przemysłu Metalowo-Elektrotechnicznego "PROZAMET" w Warszawie - dla produkcji mierników elektrycznych, w związku z zamierzoną likwidacją Zakładu na terenie przy ul. Skrońskiego i oddaniem tam istniejących budynków - przemysłowi terenowemu lub spółdzielczości (były też propozycje utworzenia na tamtym terenie bazy cyrkowej).

Budowę nowego Zakładu rozłożono na dwa etapy. W pierwszym - do 1966 r. wybudowano następujące obiekty:

- budynek biurowy, ambulatorium i stołówkę,
- halę działu mechanicznego, narzędziowni, galwanizerni, lakierni, odlewni aluminium oraz pomieszczenia służby energo-mechanicznej,
- magazyny, w tym gazów technicznych z reduktorownią i neutralizator ścieków,
- budynek Ośrodka EPD, pomieszczenia służby transportu, remizę straży ogniowej oraz wartownię.

Drugi etap budowy, planowany początkowo na 1968 r. zrealizowano ostatecznie w 1973 r. Jest to 5-piętrowy długi budynek wzdłuż Al. Jerozolimskich, początkowo przeznaczony dla działów technicznych i montażowych mierników w elektrycznych. Obecnie, w budynku tym liczącym ponad 80 tys. m³ kubatury, mieszczą się służby techniczne, produkcyjne i handlowe branży komputerowej, a ponadto: wydział montażu mierników aparaturowych i miniwskazników, narzędziownia - wchodzące w skład Zakładu Mierników, Ośrodek EPD (przeniesiony z poprzedniego miejsca w 1974 r.), działy zaopatrzenia i kooperacji, dział poligrafii, dział normalizacji, dział wynalazczości, dział BHP i inspektorat p. poż.

Budynek ten łączy się z halą wydziału mechanicznego - tzw. "przewiązką", mieszczącą m. in. część działu obwodów drukowanych.

Uruchamianie systemu SM-4 na Wydziale P-1

Pierwsze prace nad systemami minikomputerowymi rozpoczęto od powołania w latach 1968 – 69, przy Z.W.P.P. "ERA", Zakładu Doświadczalnego Minikomputerów, którym kierował inż. Jacek Karpiński. Przygotowano tam produkcję minikomputera K-202, który pomimo niewątpliwie nowoczesnej konstrukcji nie został wdrożony do produkcji na skalę przemysłową – ze względu na zastosowanie w nim prawie w 100% podzespołów produkcji z KK, niedopracowanie oprogramowania i ograniczenie praw produkcyjnych strony polskiej przez angielskiego właściciela dokumentacji. W 1972 r. Zakład Doświadczalny Minikomputerów został przeniesiony do Instytutu Maszyn Matematycznych.

Właściwą bazą kadrową dla produkcji urządzeń informatyki stworzono w 1971 r. powołując Biuro Konstrukcyjno-Technologiczne Informatyki przekształcone w 1973 r., po przyłączeniu do Z.W.P.P. "ERA" Zakładu Doświadczalnego i kilku zakładów naukowo-badawczych I.M.M., w Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Informatyki (O.B.R.U.I.). Przedsiębiorstwo przyjęło wówczas nazwę: "MERA" – Zakłady Systemów Minikomputerowych (MERA – Z.S.M.). W 1975 r. w skład O.B.R.U.I. weszła grupa pracowników rozwiązanego Zakładu Doświadczalnego Minikomputerów wnosząc, jako swój dorobek dokumentację minikomputera MERA-400.

W 1977 r. zostało powołane Centrum Naukowo-Produkcyjne Technik Komputerowych i Pomiarów (MERA – C.N.P.T.K.i P.), w skład którego weszły poza MERA – Z.S.M., Zjednoczone Zakłady Elektronicznej Aparatury Pomiarowej "MERATRONIK" oraz Instytut Maszyn Matematycznych. CENTRUM posiadało zakłady zamiejscowe w Gostyninie, Garwolinie, Nasielsku i Różanie.

Wraz z powołaniem "CENTRUM" – rozszerzono zakres działania O.B.R.U.I. – o problematykę miernictwa elektrycznego i elektronicznego, powołując Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Technik Komputerowych i Pomiarów (O.B.R.T.K.i P.).

Jednocześnie powołano i włączono w skład "CENTRUM" – Biuro Generalnych Dostaw (B.G.D.), które poza kompletacją i sprzedażą systemów minikomputerowych – przejęło instalację i serwis naprawczy oraz elementy projektowania systemowego.

"CENTRUM" – jako wielobranżowy zespół zakładów o niespójnych technologiach i nie dających się zintegrować technikach wytwarzania – przeżywał stałe trudności, głównie organizacyjne i kadrowe, spotęgowane ogólnie trudną sytuacją gospodarczą kraju, kłopotami zaopatrzeniowymi i utrudniającymi rytmiczną produkcję ograniczeniami dewizowymi.

Na to wszystko nałożyły się niepokoje społeczne i reforma gospodarcza. W 1981 r. "CENTRUM" rozwiązano, a wchodzące w jego skład jednostki: dawne MERA – Z.S.M., MERATRONIK, I.M.M. oraz Zakład w Nasielsku – uzyskały samodzielność gospodarczą.

Byłe MERA – Z.S.M. przyjęło nazwę: Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych i Systemów Minikomputerowych (Z.W.P.P.i S.M.). Nazwa ta była jednak zbyt długa i w końcu 1983 r. na wniosek kierownictwa i rady pracowniczej, decyzją Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego – zmieniono nazwę przedsiębiorstwa na obecną, przywracając w niej tradycyjną nazwę "ERA". Jednocześnie ze zmianą nazwy przedsiębiorstwa – nadano nazwy obu pionom branżowym, mającym ograniczoną samodzielność gospodarczą. W ten sposób pion miernictwa nosi nazwę Zakładu Mierników, a pion informatyki – Zakładu Komputerów.

3.3. W ł o c h y

(WYPIS Z PUBLIKACJI JERZEGO KASPRZYCKIEGO pt.: "WARSZAWA NIEZNANA" Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1982 r. str 55 – 57).

"Dociekania historyków na temat pochodzenia nazwy, tej od 1951 r., nowej części Warszawy, przyniosły plon niezbyt obfity. Gdzieś tam pod koniec XV w. pojawił się w dokumentach jakiś "bliżej nieznan" kmięć Jan Włoch, którego uważa się za założyciela wsi, osadzonej w lesie i związany z postęпами kolonizacji wzdłuż dopływu potoku Służewieckiego.

..... Jeszcze w pierwszej ćwierci naszego stulecia nazywano Włochy "letniskiem podwarszawskim". Były tam stawy, łąki, parki – zwłaszcza ten "angielski" wokół pałacyku Koelichnow, gdzie dojrzewały kasztany jadalne. Tradycje "pałacowe" Włoch rozpoczął w XVII w. budową swej rezydencji kanclerz wielki koronny Andrzej Leszczyński, z rodziny znanej warszawiakom z nazwy dawnej jurydyki Leszno i powstałej na jej terenie ulicy Leszno. We Włochach ukrywał się w 1671 r. agent francuski Ulyrk Werdum, organizujący opozycję magnacką przeciwko królowi Michałowi Korybutowi. W sto lat później następny, obcy i przejściowy mieszkaniec Włoch też odegrał ważną rolę w historii Polski. Podczas oblężenia Warszawy w 1794 r. w Pałacu Leszczyńskich kwaterował król pruski Fryderyk Wilhelm II, którego wojska obsadzały Szczęśliwice.

Innymi względami — ani politycznymi, ani wojskowymi — kierował się Tadeusz Antoni hr. Mostowski (1766 — 1842), gdy osiadł we Włochach i urządził ze smakiem malowniczy zespół parkowo—pałacowy. Widocznie walory krajobrazowe — ówczesne! — przyciągnęły tu sławnego konesera i mecenasa sztuki, zarazem wpływowego ministra spraw wewnętrznych w czasach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Zasłużył się szczególną troską o rozwój warszawskiego rzemiosła drukarskiego, jako wydawca czasopism, broszur politycznych i utworów literackich.

Kolejnymi, wspomnianymi już właścicielami rezydencji we Włochach byli Koelichnowie, którzy założyli w 1842 r. w tej okolicy jedną z największych podwarszawskich cegielni. Mała sielska wieś zaczęła przekształcać się w osadę fabryczną, zwłaszcza od 1893 r. kiedy otrzymała własny przystanek kolejowy. Ambicje "letniskowe" odżyły jeszcze w XX stuleciu, co prawda w odmiennym zupełnie, bynajmniej nie "pałacowym" wymiarze. W 1928 r. posiadłość Koelichenów rozparcelowano i urządzono według projektu architektów Kotyńskiego i Krzywdy—Polkowskiego, zgodnie z modną wówczas koncepcją "miasta—ogrodu". Powstały wtedy liczne dworki i wille, choć całość tych zamierzeń nie została nigdy urzeczywistniona, choć niezależnie od "ogrodowych" wizji osada wciąż się rozwijała (w roku 1934 — około 22 tys. mieszkańców) i choć usprawniono do niej dojazd ułożeniem bocznic EKD.

W latach trzydziestych Włochy zbliżyły się do Warszawy, początkowo chyłkiem i boczkiem, lecz wytrwale. Formalne przyłączenie nastąpiło dopiero w Polsce Ludowej, jednak zacieśnienie wzajemnych związków i zależności było znacznie wcześniejsze. Zwłaszcza podczas okupacji Włochy "pod Warszawą" dosłownie żyły "w Warszawie". Kroniki stołecznego ruchu oporu różnych odcieni politycznych wymieniają często Włochy jako ośrodek działania lub stosunkowo bezpieczne schronienie konspiratorów. Po upadku Powstania Warszawskiego podmiejska osada, przez którą Niemcy kierowali transporty do głównego obozu przejściowego w Pruszkowie, spełniała rolę opiekuńczą wobec tysięcy ludzi wypędzonych ze swoich domów. Niejeden wygłodzony warszawiak otrzymywał pierwszy od wielu dni kawałek chleba na peronie stacji we Włochach.

Niejeden też warszawiak wracał do swego miasta w styczniu 1945 r. właśnie przez Włochy i Szczęśliwice, wzdłuż torów kolejki dojazdowej. Była to pierwsza bezpieczna i rozminowana droga od zachodu.

W tym pamiętnym roku mało zniszczone Włochy udzieliły gościny nie tylko pojedynczym osobom, lecz i całym instytucjom państwowym, między innymi mieściło się tu również przez pewien czas Naczelne Dowództwo Wojska Polskiego.

Administracyjne objęcie Włoch granicami stolicy nie było gestem grzecznościowym. W latach 1951 — 1970 wybudowano we Włochach 30 km miejskiej sieci wodociągowej i kilkanaście kilometrów kanałów, co w pewnej części uwolniło ten region od upojnego zapachu "szamb". Mimo likwidacji bocznic dawnej EKD łatwiejszy jest dojazd, zwłaszcza po wydłużeniu Alei Jerozolimskich i po wydrążeniu tuneli pod torami kolejowymi. Nieodłącznym składnikiem miejscowego życia — i krajobrazu są dziś nowoczesne fabryki.

3.4. Zakład Produkcyjny "GOSTYNIN" Z-11

09—500 Gostynin, ul. Płocka 37

W początku 1970 r. na południowo—zachodnim krańcu Gostynina, przy ul. 18—Stycznia, utworzono Oddział Zamiejscowy, mechaniczno—zegarmistrzowski, Z.W.P.P. "ERA". W połowie 1971 r. przeniesiono tam z zakładu macierzystego, produkcję przerywaczy typu PC—491 do samochodu "Żiguli", produkowanego w Togliatti — ZSRR. W marcu 1975 r. uruchomiono produkcję przerywaczy typu DLB—SL dla samochodu Polski Fiat 126 p.

Oddział zatrudnia około 100 osób i mieści się w żelbetowej hali i przyległym do niej baraku administracyjno—socjalnym. Miłym akcentem są zadbane trawniki z pięknymi świerkami zasadzonymi przez załogę Oddziału.

Obecnie, w miejsce produkcji przerywaczy — rozwija się montaż mierników aparatowych tropikalno—morskich, typów: MER 72 TM i MER 96 TM, przeniesiony z macierzystej Fabryki w Warszawie.

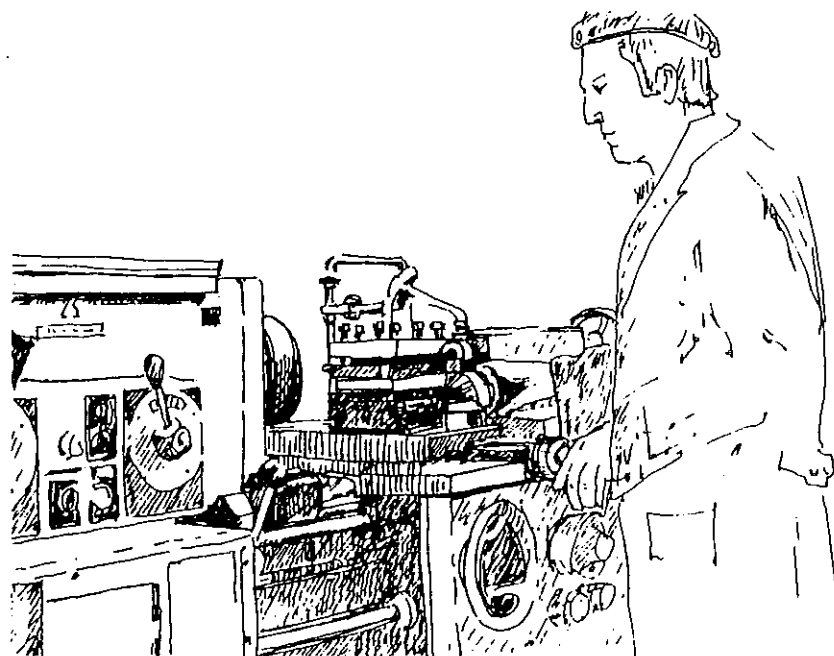
W 1975 r. na wschodnim przedmieściu Gostynina, przy ul. Płockiej, ukończono budowę Zakładu Produkcyjnego, do którego przyłączono w/w Oddział przerywaczy. Zakład ten stanowi podstawowe zaplecze produkcyjne branży miernictwa, produkując różnego rodzaju części i podzespoły do mierników i miniwskazników. W Zakładzie stosowane są następujące technologie: obróbka wiórowa na automatach, rewolwerówkach, tokarkach, wiertarkach i gwinciarzach, obróbka bezwiórowa na prasach mechanicznych sterowanych ręcznie i na prasach automatycznych firm: BRUDERER—RFN i HYDOMAT—

-PRL, przetwórstwo tworzyw termoutwardzalnych (bakelity), obróbka powierzchniowa – galwaniczna (będzie też lakiernicza), wycinanie szybek do mierników, szklenie obudów, montaż podzespółów i wyrobów gotowych z zakresu miernictwa. Przy montażu przerywaczy stosowano 2 roboty przemysłowe typu PR-02, konstrukcji P.I.A.i P. –Warszawa, do wybijania oznaczeń na obudowach i do zamykania przerywaczy w tych obudowach.

Załoga w maju 1985 r. liczyła 570 osób. Przewidywana jest rozbudowa Zakładu na terenie przy ulicy Płockiej, w celu poprawy zaopatrzenia kraju w mierniki elektryczne, a ponadto ograniczenia do minimum kooperacji branży miernictwa – z branżą informatyki, przez przeniesienie produkcji wykonywanej dla miernictwa – przez Zespół Wydziałów P-5, a tym samym zwiększenie mocy produkcyjnej obu branż.

Montaż pakietów elektronicznych na Wydziale Montażowym w Z.P. "Gostynin" przy ul. Płockiej 37

Obróbka na tokarni na Wydziale Mechanicznym w Z.P. "Gostynin"

3.5. Gostynin

Gostynin położony jest w wojew. Płockim, nad rzeką Skrwą, u stóp krawędzi wysoczyzny kujawskiej, około 85 m n.p.m. Okolice Gostynina urozmaicona jest lasami i jeziorami, charakterystycznymi dla krajobrazu kujawskiego.

Gostynin uzyskał prawa miejskie w 1382 r., nadane mu przez księcia Siemowita IV. Na zachodnim skraju miasta istnieje XIV-wieczny zamek z basztą z XII w., wielokrotnie przebudowywany (ostatnio mieścił się w nim kościół). W zamku tym przebywał w 1611 r. i zmarł w 1612 r. car Wasyl Szuski, z braćmi: Dymitrem i Iwanem, wzięci do niewoli w 1610 r. po klęsce pod Kłuszynem zadanej wojskom rosyjsko-szwedzkim przez wojska polskie dowodzone przez hetmana Stefana Żółkiewskiego.

Obecnie, zamek ów i okoliczny teren weszły w posiadanie Zakładów "POLAM", które zamierzają urządzić w nim dom kultury.

W I poł. XIX w. miasto było ośrodkiem wyrobu sukna, dzięki sprowadzonym tu z Niemiec tkaczom. Miasto liczy obecnie około 15 tys. mieszkańców, posiada kilka zakładów przemysłowych, m. in.: "BU-DOPOL", "ERE", "POLAM".

3.6. Zakład Produkcyjny "RÓŻAN" Z - 13

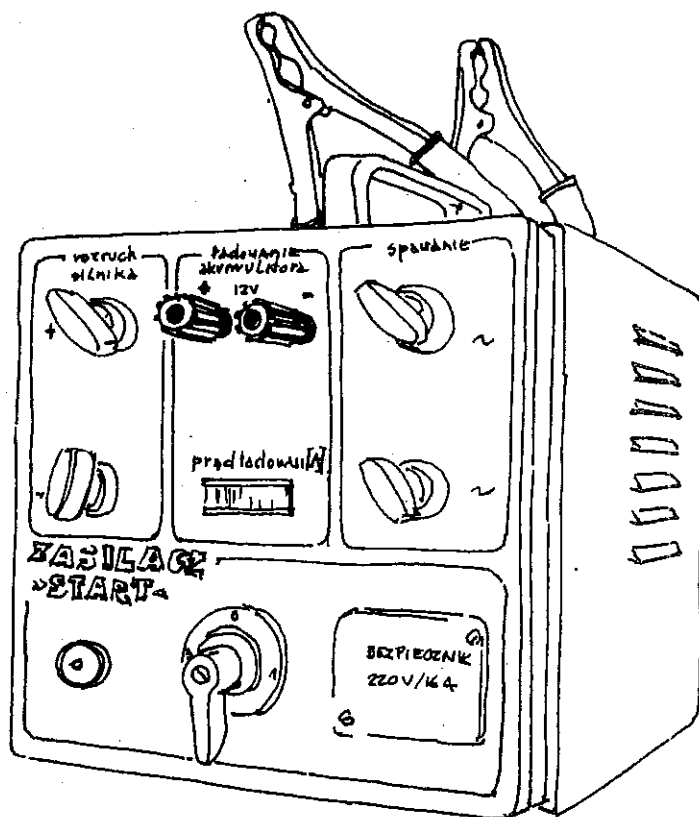
06-230 Różan, ul. Gdańska 1

Zakład leży na zachodnim przedmieściu Różana w jednym z czterech fortów wybudowanych przez Rosjan w XIX w. na rozkaz carskiego generała Aleksieja Kuropatkina.

Forty te odegrały znaczącą rolę w ostatniej wojnie. W początku września 1939 r. w fortach tych znajdowały się stanowiska WP broniące przeprawy na Narwi. Były to 2 bataliony 115 p. p. Armii "Modlin" pod dowództwem p. płk Czesława Rzedzickiego i 2 baterie artylerii lekkiej 61 PAL pod dowództwem płk Floriana Grabczyńskiego. Walkę o przeprawę Niemcy rozpoczęli od silnego bombardowania tych obiektów w dniu 5 września. Cały dzień obrona polska odpierała ataki oddziałów korpusu "Wodrig" z dywizją pancerną "Kempf" na czele. Niemcy ponieśli znaczne straty. Wieczorem tego dnia przeniesiono obronę na lewy brzeg Narwi. Do Różana Niemcy wkroczyli 7 września.

Następny wojenny epizod Różana rozpoczął się 10 października 1944 r. W godzinach południowych 3 armia radziecka rozpoczęła natarcie na Różańskie wzgórze, kontynuowane następnego dnia. Zdobyto zburzony przez Niemców most na Narwi i 2 forty pod miastem. 12 października oddziały radzieckie zdobyły miasto. Różan był zupełnie zniszczony. Na różańskim przyczółku rozpoczęły się główne przygotowania do ofensywy styczniowej, która ruszyła z nad Narwi 14 stycznia 1945 r.

W 1968 r. w forcie nr 2 otwarto filię Biura Urządzeń Techniki Jądrowej w Warszawie, która w 1970 r. została przekazana Z.W.P.P. "ERA". W większości Zakład mieści się w fortecznych kazamatach o potężnych murach i sklepieniach przykrytych ziemią. Obiekt porastają krzewy i drzewa - przeważnie topole i osiki. Zakład zatrudnia około 130 pracowników i produkuje elementy wyposażenia do pomieszczeń ETO, a mianowicie: składane podesty z płyt paździerzowych i odlewów aluminiowych, wsporniki (stopy) do podestów, dźwiękochłonne ściany i sufity z blachy stalowej lakierowanej, wyłożone od środka gąbką, lampy sufitowe jarzeniowe. Ostatnio uruchomiono produkcję zasilacza typu "START" przeznaczonego do: wspomaganie silników spalinowych, szczególnie wysokoprężnych, ładowania akumulatorów oraz do spawania elektrycznego. W zakładzie stosowane są następujące technologie: obróbka plastyczna metali (blachy), obróbka wiórowa (frezowanie płyt), spawanie elektryczne (wsporniki), piaskowanie, obróbka powierzchniowa - lakiernicza oraz montaż lamp i zasilaczy.

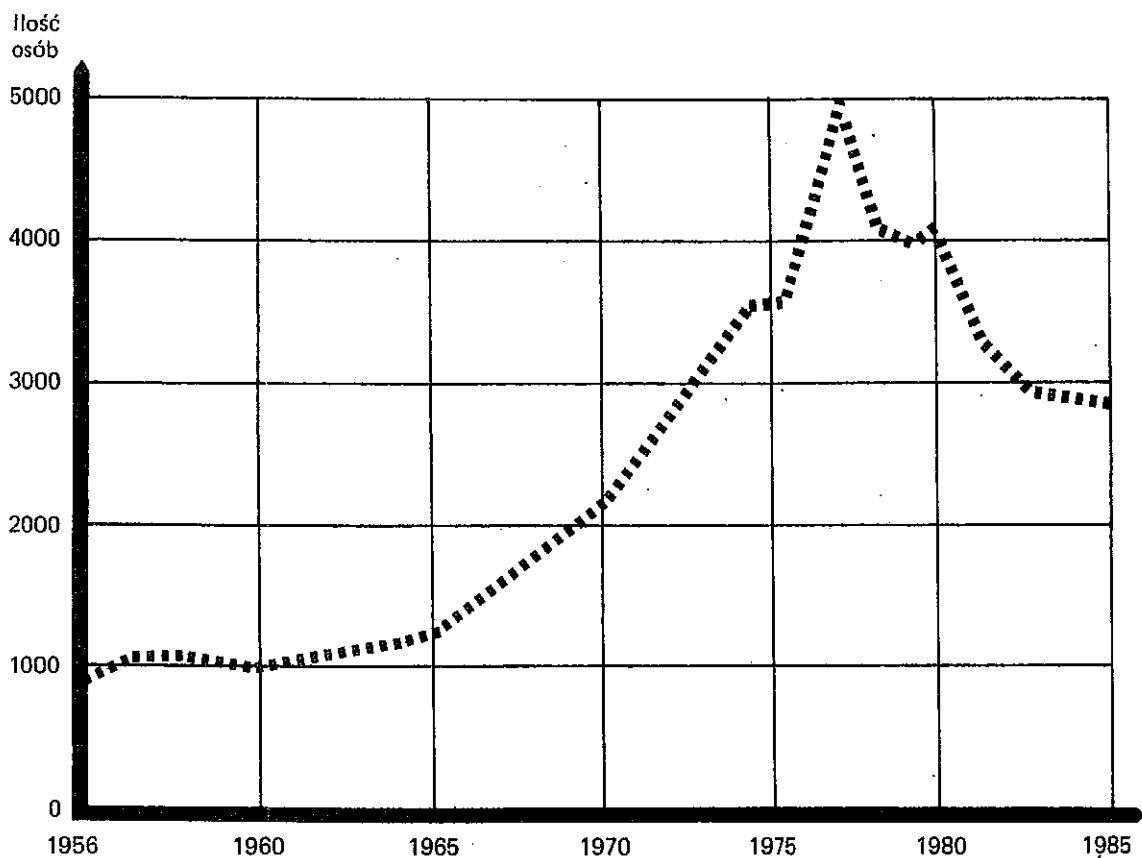
Zasilacz typu "START" produkcji Z.P. "Różan"

3.7. **R ó ż a n** jest znanym ośrodkiem krajoznawczo-wypoczynkowym w wojew. Ostrołęckim, położonym o 92 km od Warszawy. Miasto leży na prawym brzegu Narwi i szczyci się bogatą, ponad 600-letnią historią, gdyż prawa miejskie uzyskało w 1378 r. W 1565 r. miasto liczyło 330 domów i około 2000 mieszkańców. W II poł. XVII w., w wyniku wojen szwedzkich, miasto liczyło zaledwie 65 domów i około 350 mieszkańców. Przed II wojną światową miasto liczyło około 5000 mieszkańców. W czasie działań wojennych miasto zostało zniszczone w 95%. Po wyzwoleniu, ze zgliszcz i ruin wystawały ściany zaledwie kilku budynków nadających się do odbudowy. Przez wiele powojennych lat symbolem zniszczeń były "ziemianki" wbudowane w różańską skarpe, nad którą unosił się dym z rur od piecyków. Budowa nowego mostu na Narwi w latach 1951 - 53 zapoczątkowała kształtowanie nowego oblicza miasta. Obecnie miasto Różan liczy około 2700 mieszkańców, istnieją w nim m. in.: Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej "LAS", Spółdzielnia Pracy "MOTOTRANSPORT", Gminna Spółdzielnia "SAMOPOMOC CHŁOPSKA", Zespół Szkół Zawodowych, Szkoła Podstawowa, no i nasz Zakład Produkcyjny Z-13.

4. ZATRUDNIENIE

4.1. Wielkość zatrudnienia ogółem w latach 1956-1985

Wykres 1

4.2. Wielkość i struktura zatrudnienia w latach 1975-1985

Tabela 1

Lata	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Ogółem	3603	3620	3274	4076	4009	4076	3350	3041	2958	2941	2897
Fizyczni	2511	2519	2325	2815	2759	2839	2130	1897	1823	1819	1794
Bezp. prod.	1707	1720	1346	1655	1634	1652	1162	1042	995	1025	1027
Umysłowi	1092	1101	949	1261	1250	1237	1220	1144	1135	1122	1103

4.3. Zatrudnienie w branżach: miernictwa i informatyki w latach 1982 - 1985

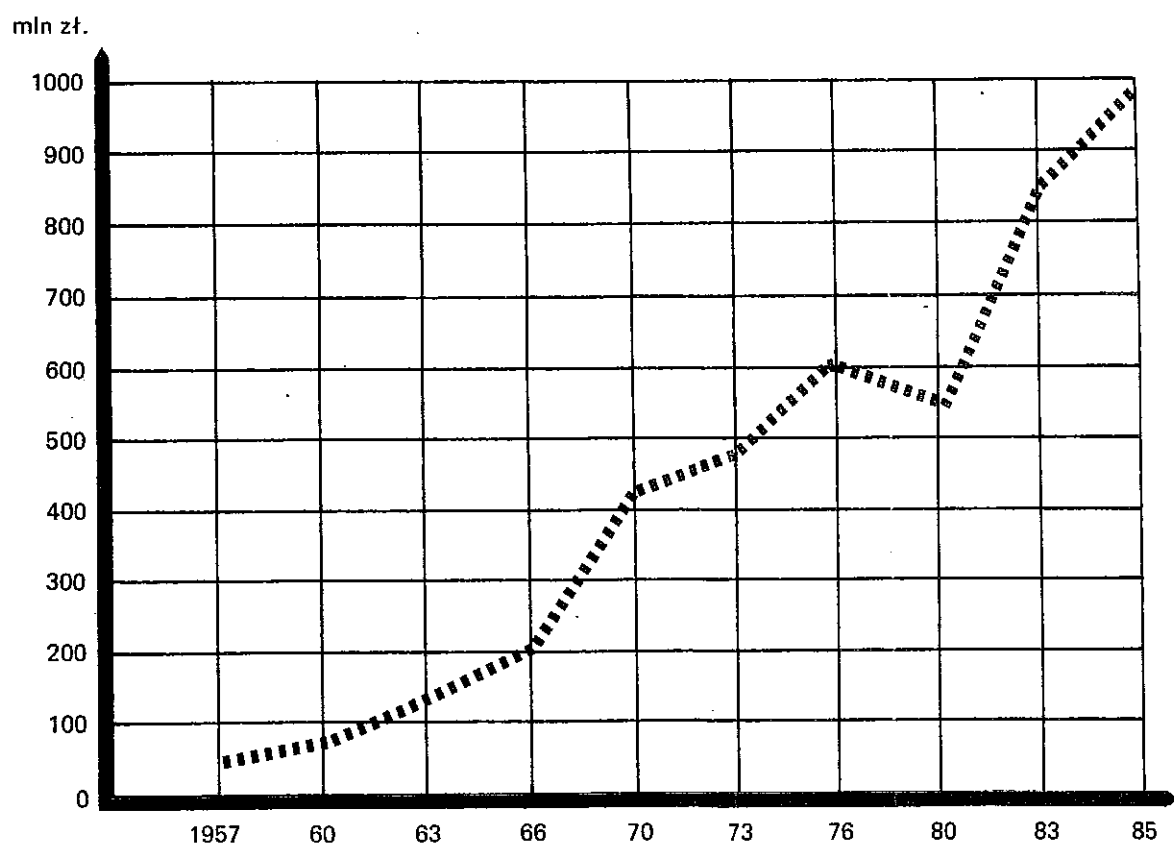
Tabela 2

Lata	1982	1983	1984	1985
Branża miernictwa	1142	1144	1166	1149
Branża informatyki	1242	1226	1188	1178

5. WARTOŚĆ I STRUKTURA PRODUKCJI

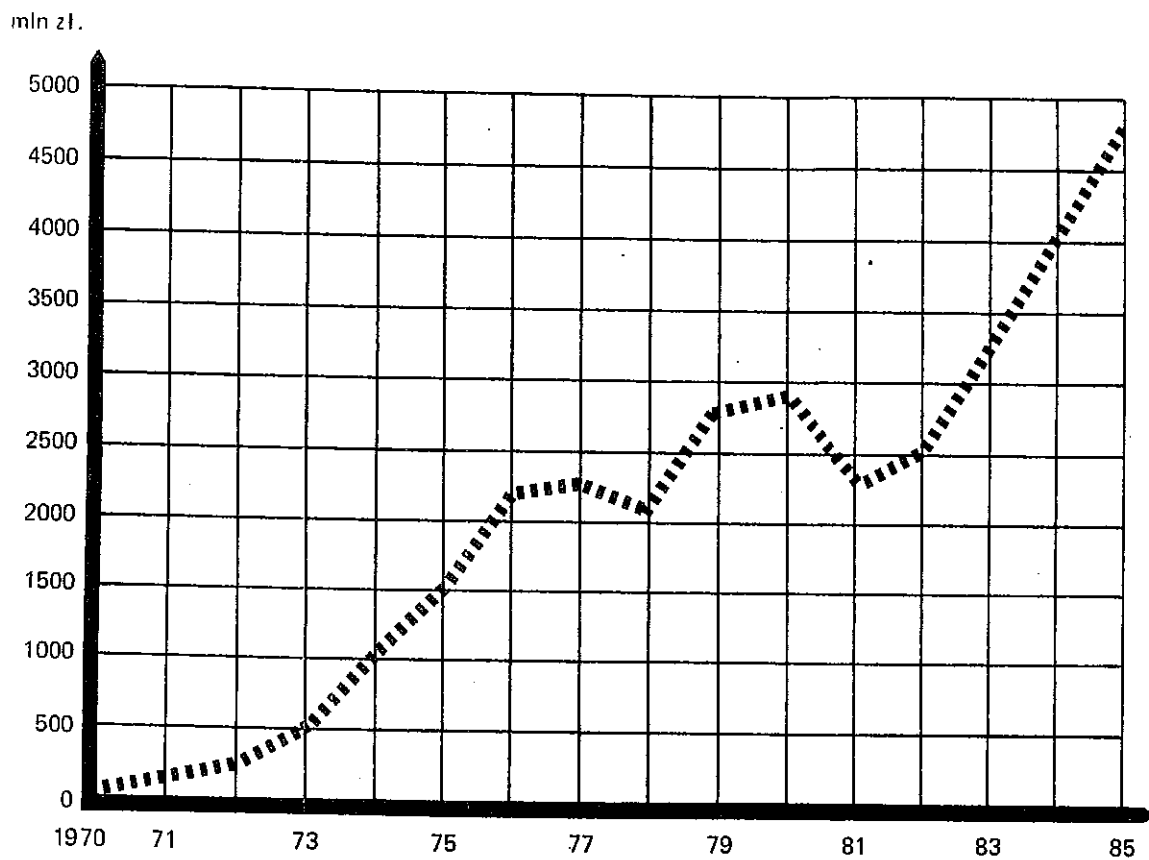
5.1. Wartość produkcji miernictwa w latach 1957 - 1985

Wykres 2

5.2. Wartość produkcji informatyki w latach 1970 - 1985

Wykres 3

5.3. Struktura produkcji w latach 1970 - 1985

Tabela 3

Rok	Produkcja w mln zł.		
	Razem	Miernictwo	Informatyka
1970	480,0	437,6	42,4
1975	2305,1	550,7	1754,4
1980	3352,5	555,2	2797,3
1985	5932,7	959,1	4973,6

6. DZIAŁALNOŚĆ EKSPORTOWA

6.1. Eksport wyrobów z zakresu miernictwa elektrycznego

Rozwój eksportu mierników datuje się od roku 1960. Do tego czasu eksportowano niewielkie ilości mierników do krajów Socjalistycznych. W roku 1966 Fabryka uzyskała w ramach eksperymentu prawo do własnej działalności akwizycyjnej. Utworzono wówczas dział eksportu z grupą akwizytorów – wysoko-kwalifikowanych handlowców ze znajomością języków: rosyjski, angielski, niemiecki, francuski, włoski i hiszpański.

Działalność akwizycyjną Fabryki polegała na rozsyłaniu ofert do potencjalnych odbiorców za granicą. Adresy zdobywano z różnych źródeł: z Centrali Handlu Zagranicznego, Polskiej Izby Handlu Zagranicznego, Informacji Techniczno-Ekonomicznej a nawet z książek telefonicznych. Podstawowym zadaniem działu eksportu było zdobycie rynków II obszaru płatniczego. Wynikiem tej działalności było osiągnięcie wielkości eksportu w roku 1970 w wysokości 250 tys. USD przy stanie wyjściowym w 1966 r. 21,5 tys. USD.

Przyczyniła się do tego operatywna, fachowa i szybka wymiana korespondencji oraz operatywne i fachowe kontakty bezpośrednie z klientami.

Największymi rynkami zbytu w tym okresie były: Kanada, Kraje Skandynawskie, Francja, Włochy, Austria.

Podstawowym asortymentem eksportowym były mierniki oporności izolacji, mierniki uniwersalne, watomierze, klasy 0,5 i mostki techniczne.

Równolegle pracowano również nad zdobyciem rynków krajów Socjalistycznych. Wprowadzono wówczas na rynek CSRS mierniki oporności izolacji IMI i mierniki uniwersalne. Ten sam asortyment wprowadzono na rynek bułgarski, rumuński i węgierski.

Na rynek bułgarski, NRD i jugosłowiański wprowadzono również duże ilości mierników aparatowych. Duże ilości mierników ME-60 kupowała Chińska Republika Ludowa.

Działalność akwizycyjna Fabryki była ściśle powiązana z działalnością kontraktową, którą prowadził PHZ "METRONEX".

Powiązanie było do tego stopnia ścisłe, że odpowiednia komórka PHZ miała swoją siedzibę na terenie Fabryki.

Równolegle z eksportem do poszczególnych krajów organizowano na ich terenie serwisy naprawcze. Dawało to odbiorcom gwarancje, że kupując nasze wyroby będą mieli zapewnioną prawidłową obsługę gwarancyjną i pozagwarancyjną.

W styczniu 1971 r. cofnięto fabryce zgodę na prowadzenie własnej działalności akwizycyjnej. Od tego czasu całokształt działalności eksportowej był prowadzony wyłącznie poprzez odpowiednie działy i komórki PHZ "METRONEX". Miało to znaczny wpływ na zmniejszenie dynamiki wzrostu eksportu poszerzenie rynków zbytu.

W latach 1971 – 1980 zanotowano spadek eksportu mierników. Zostało to spowodowane:

- a) ograniczeniem asortymentu produkcji mierników,
- b) ograniczeniem wielkości produkcji.

W wyniku tego bardzo poważnie spadły m. innymi dostawy do NRD mierników aparatowych oraz do CSRS mierników oporności izolacji i uziemień.

Niezależnie od tego zaniechali zakupów odbiorcy z krajów skandynawskich oraz odbiorca kanadyjski. Od roku 1982 w wyniku dobrze układającej się współpracy z PHZ "METRONEX" Fabryka zdobywa ponownie rynki zbytu na wyroby miernictwa. Należy tu szczególnie odnotować powrót na rynek CSRS z miernikami oporności izolacji i uziemień oraz na rynki Anglii, Włoch, Turcji i Indii.

Eksport rozrzesza się również na szereg innych krajów.

Dla celów akwizycji wydane zostały w ostatnich latach gustowne foldery i katalogi reklamowe.

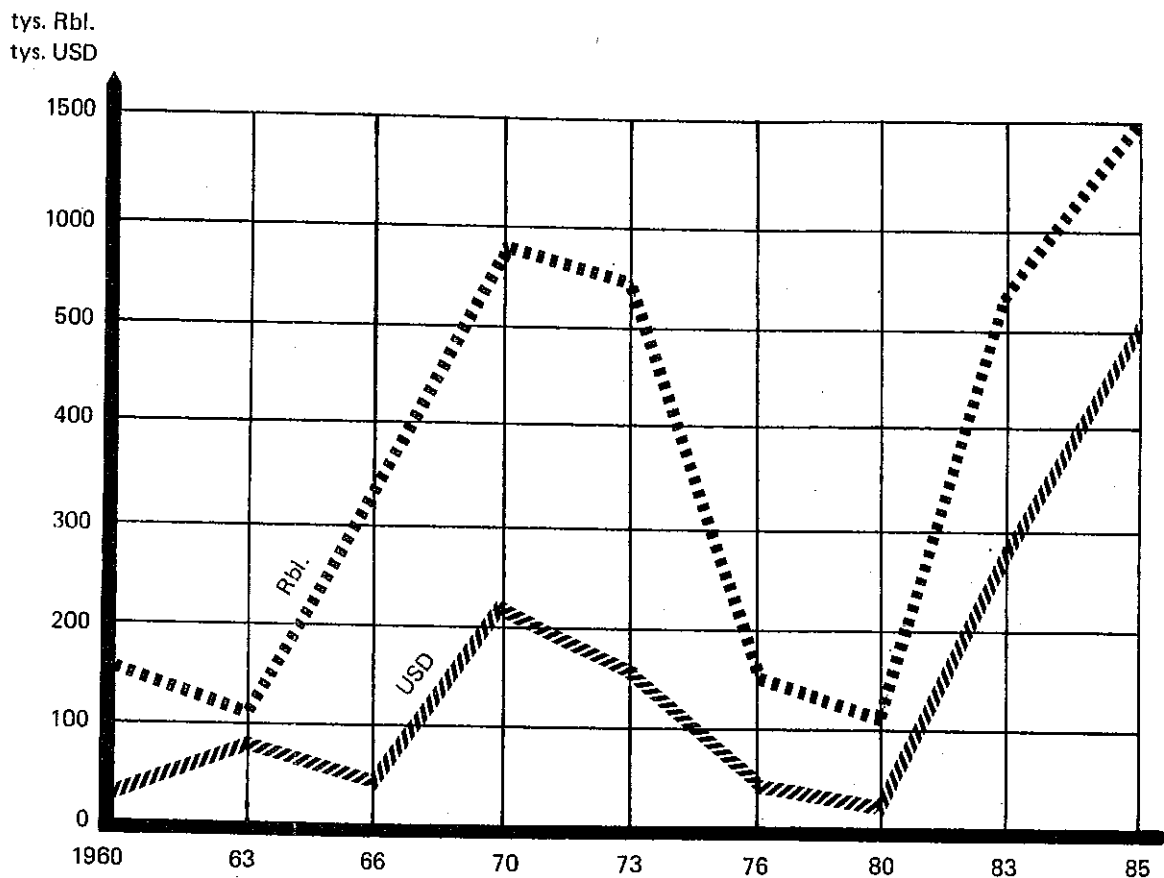
Przedstawiciele Fabryki biorą udział w niektórych imprezach wystawowych za granicą. Jest to również forma umożliwiająca wzrost eksportu.

W krajach, do których nasze wyroby są eksportowane, utrzymywane są serwisy naprawcze.

Aktualna działalność Fabryki w ścisłej współpracy z PHZ "METRONEX" pozwala sądzić, że eksport mierników będzie się w dalszym ciągu znacząco powiększał.

Eksport mierników elektrycznych w latach 1960-1985

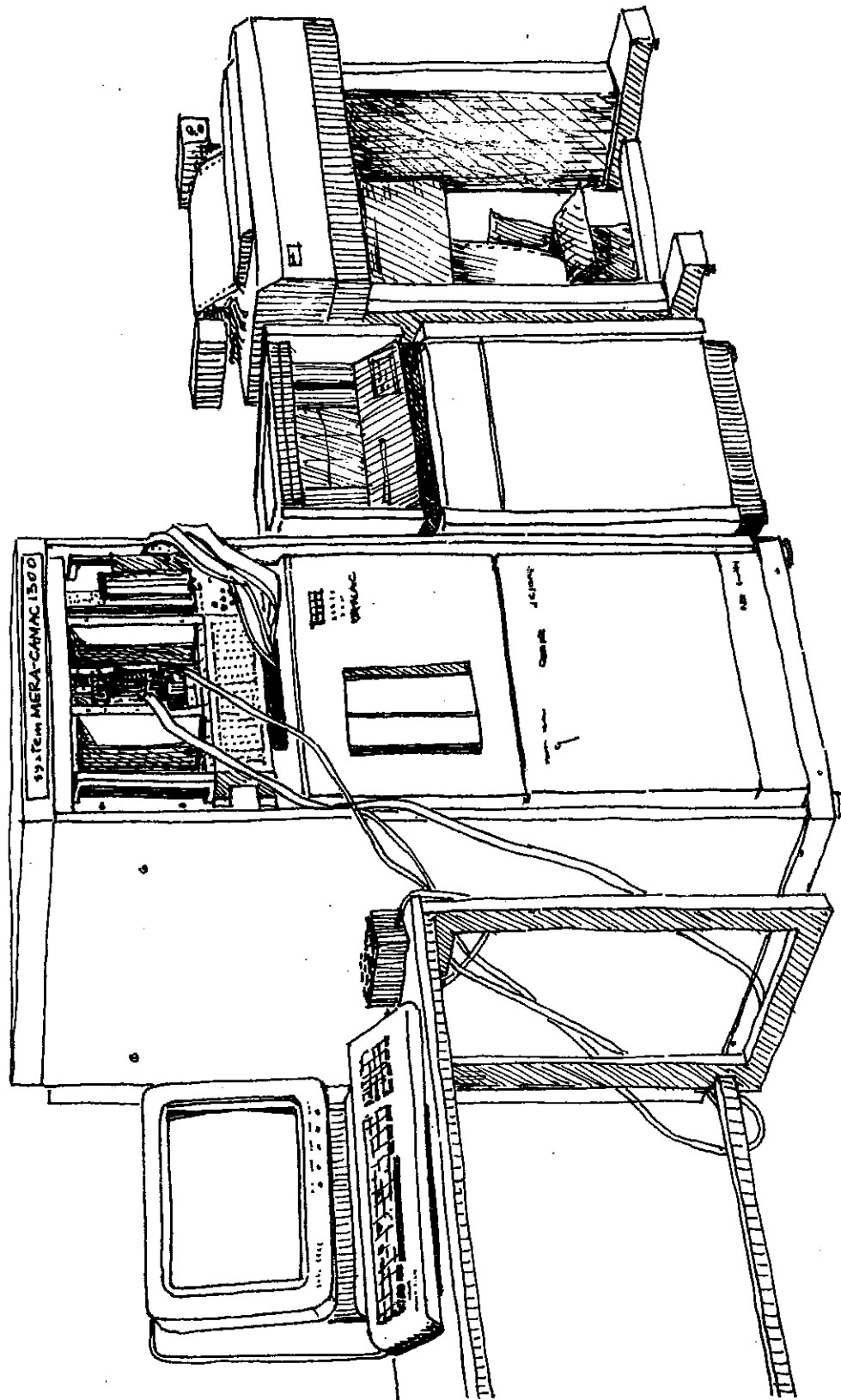
Wykres 4

6.2. Eksport wyrobów z zakresu informatyki

Pierwszym wyrobem eksportowym z zakresu informatyki była pamięć bębnowa, produkowana w latach 1971 - 73 dla odbiorcy radzieckiego. Następnym, produkowanym również na eksport, wyrobem - był minikomputer MERA-300, a po nim - minikomputer MERA-400 (patrz rozdział: wyroby produkowane w powojennym okresie Fabryki).

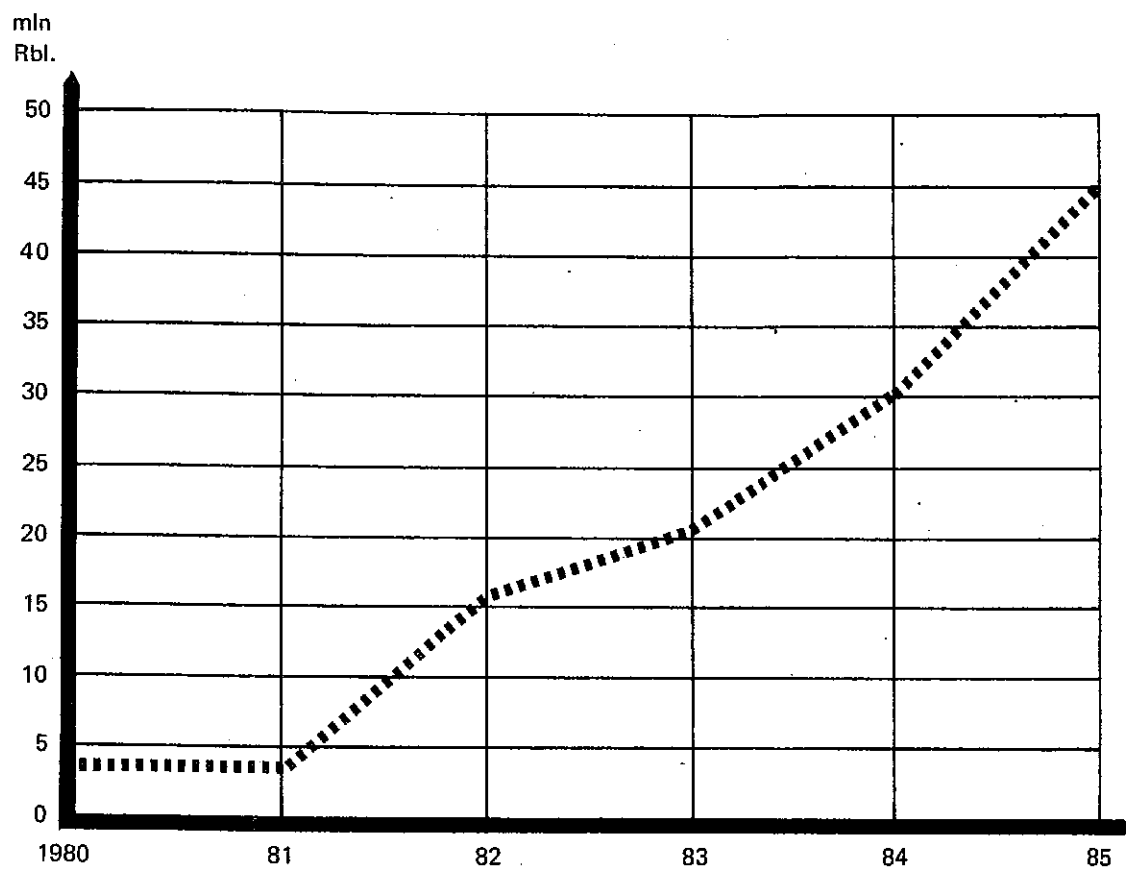
Obecnie produkowane są systemy minikomputerowe: SM-3, SM-4 oraz MERA-CAMAC-1300, których zagranicznymi odbiorcami są następujące kraje: ZSRR (głównie), BRL, CSRS, NRD i WRL. Dzięki szerokiej działalności akwizycyjnej m. in. poprzez udział naszej Fabryki w wielu międzynarodowych targach, wystawach i sympozjach specjalistycznych - można oczekiwać dalszego wzrostu eksportu naszych wyrobów z zakresu informatyki.

System MERA-CAMAC-1300 produkowany głównie na eksport do ZSRR

Eksport wyrobów z zakresu informatyki w latach 1980–1985

Wykres 5

7. WYROBY PRODUKOWANE W OKRESIE ISTNIENIA FABRYKI

Wytwórczość Fabryki można podzielić na trzy okresy: przedwojenny, wojenny i powojenny.

Okres przedwojenny, obejmujący lata 1926 – 1939, omówiony został w rozdziale pt. "Zakład Mierników".

Okres wojenny, obejmujący lata 1940 – 1945, nie został właściwie zbadany z powodu braku materiałów źródłowych.

Po zachowanych fragmentach dokumentacji oraz części i podzespołów należy przypuszczać, że były to mierniki elektryczne wg dokumentacji firmy Siemens-Schuckert z Berlina, jak: małe mierniki tablicowo-aparatowe, wolto-amperomierze, próbniki ogni w itp.

Nie jest wykluczone, że produkowano również część asortymentu przedwojennego, szczególnie z zakresu produkcji wojskowej, choć brak na to wiarygodnych danych.

Okres powojenny, po 1945 r., można podzielić na 2 podokresy:

- produkcji jednobranżowej wyrobów z zakresu miernictwa elektrycznego, z niewielkimi wtrąceniami wyrobów spoza tej branży, obejmujący lata 1946 – 1968;
- produkcji dwubranżowej: wyrobów z zakresu miernictwa i wyrobów z zakresu informatyki – od 1968 r.

Wyroby branży miernictwa elektrycznego

W okresie od 1946 r. do 1985 r. wdrożono do produkcji około 200 typów wyrobów z zakresu miernictwa i kilka spoza tej branży, m. in. tzw. produkcję uboczną.

- Większość wyrobów została wdrożona do produkcji na podstawie opracowań własnych i przy współpracy z Instytutem Elektrotechniki. Kilkanaście wyrobów zostało wdrożonych w oparciu o licencje zagraniczne. I tak:

- a) wg licencji radzieckich opracowano produkcję wskaźników i czujników do samochodów "Warszawa" i "Lublin" oraz mierników wstrząsoodpornych aparaturowych i pokładowych i wyrobów z nimi związanych;
- b) wg licencji włoskiej firmy SIPEA -- wdrożono do produkcji przerywacze kierunkowskazów do samochodów "Żiguli" i Polski Fiat 126p;
- c) wg licencji zachodnio-niemieckiej firmy WEIGAND -- uruchomiono produkcję miniwskazników "MIS-COP".

Wszystkie te licencje, mimo znacznych perturbacji z ich wdrażaniem, znacząco wpłynęły na rozwój techniczno--produkcyjny Fabryki oraz podniosły poziom kultury technicznej załogi.

Nazwy, typy i lata produkcji wyrobów -- podaje zamieszczone dalej zestawienie, a ich wygląd rysunki.

Wyroby branży informatyki (komputerów)

Pierwszym wyrobem, którego wdrożenie do produkcji rozpoczęto w Zakładach "ERA" w 1968 r. był minikomputer K--202.

Wykonano kilkanaście egzemplarzy prototypowych tego minikomputera, część z nich pracuje do dziś. Dalszej produkcji zaniechano z wcześniej podanych powodów (patrz "Zakład Komputerów").

W latach 1971 -- 73 uruchomiono w Zakładzie produkcję pamięci bębnowych dla odbiorcy radzieckiego, produkcję minikomputera biurowego serii MERA--300 oraz monitora ekranowego. Wyposażenie technologiczne, projekty zagospodarowania i inne prace związane z przestawieniem części Zakładu na nową produkcję wykonano we własnym zakresie.

Przystępując do produkcji minikomputera natrafiono na dwa problemy o zasadniczym dla sukcesów przedsięwzięcia znaczeniu.

Pierwszym z nich to zapewnienie mu wystarczającego oprogramowania, a drugim to zabezpieczenie obsługi serwisowej. Oba te problemy z różnych przyczyn nie zostały właściwie rozwiązane.

Słabość i niekompletność oprogramowania oraz niedowład serwisu powodowały liczne interwencje klientów i krańcowo różne opinie o produkowanym przez Zakład sprzęcie. Należy jednak stwierdzić, że systemy MERA--300 wyprodukowane w ilości około 1600 sztuk stały się poligonem doświadczalnym i szkoleniowym polskiej informatyki, a dzięki nim wiedza informatyczna dotarła do najdalszych zakątków kraju, do wszystkich branż i zawodów.

Kiedy w 1976 r. rozpoczęto produkcję znacznie większego i posiadającego znacznie szersze możliwości obliczeniowe minikomputera MERA--400 istniała już w kraju rzesza użytkowników przygotowanych do prawidłowej eksploatacji tego wyrobu.

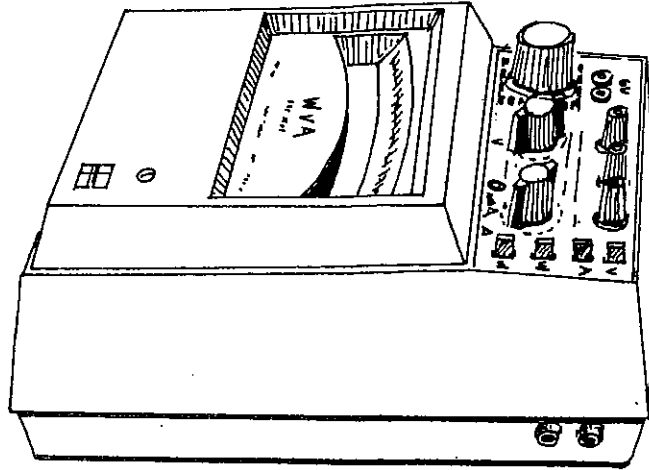
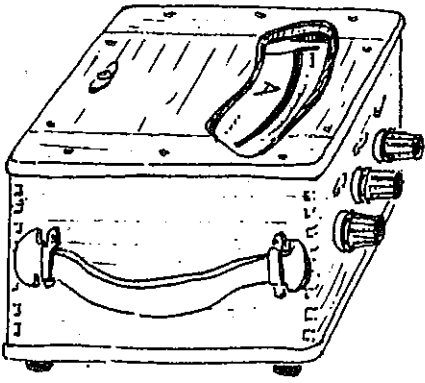
Systemy MERA--300 i MERA--400 znalazły szerokie zastosowanie w pracach biurowych, a także wyposażono w nie większość biur projektowych, gdzie służą do obliczeń inżynierskich.

Poważna część minikomputerów produkcji naszego Zakładu znalazła zastosowanie w przemyśle bądź to do bezpośredniego sterowania procesami technologicznymi, jak w Hucie im. Lenina bądź w urządzeniach kontrolno--pomiarowych i w testerach.

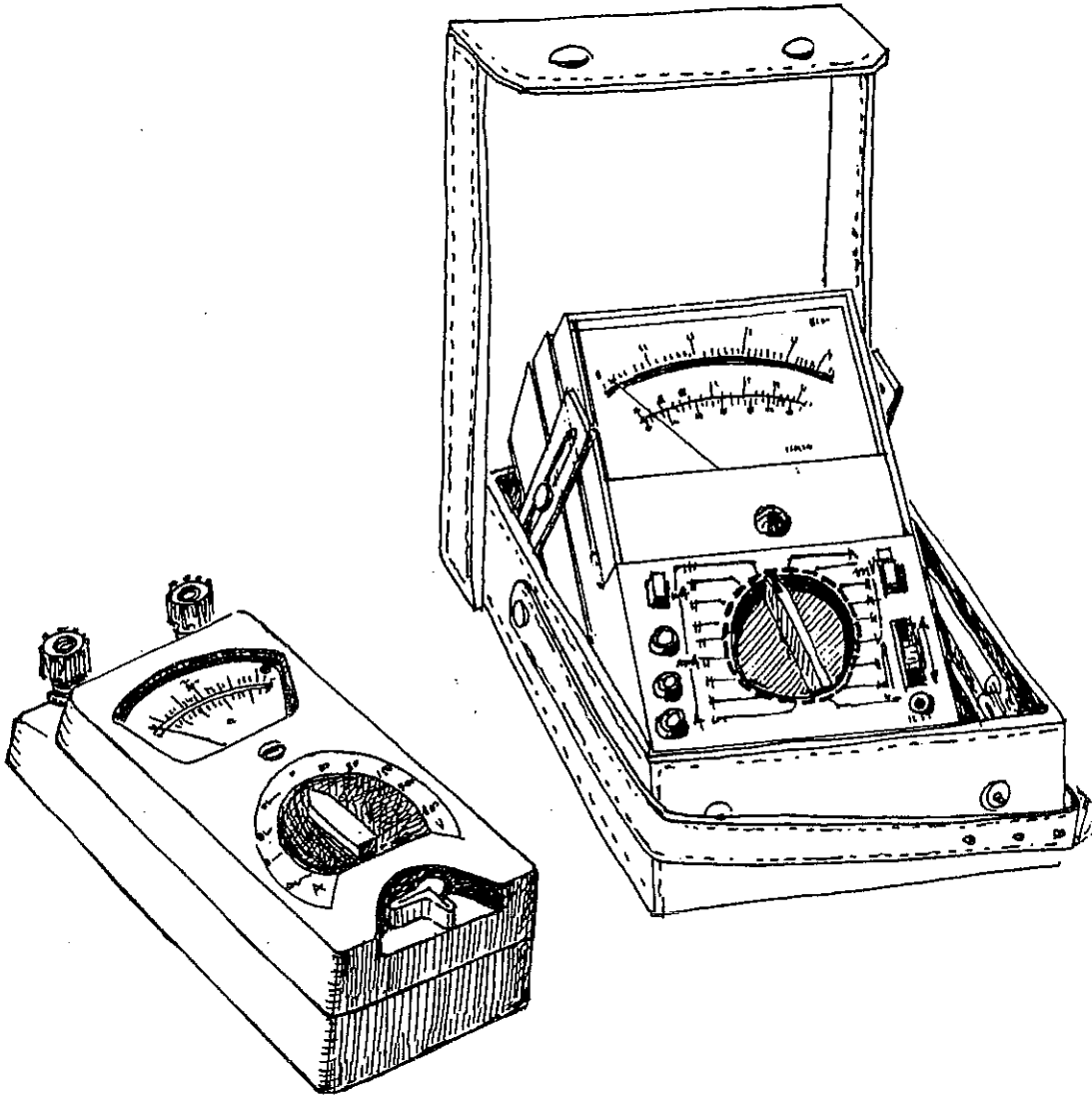
W Zakładzie do celów technologicznych wykorzystuje się około 30 minikomputerów.

W 1981 r. na zamówienie radzieckich ośrodków naukowo--badawczych techniki jądrowej podjęto produkcję systemów minikomputerowych SM--3, a potem SM--4.

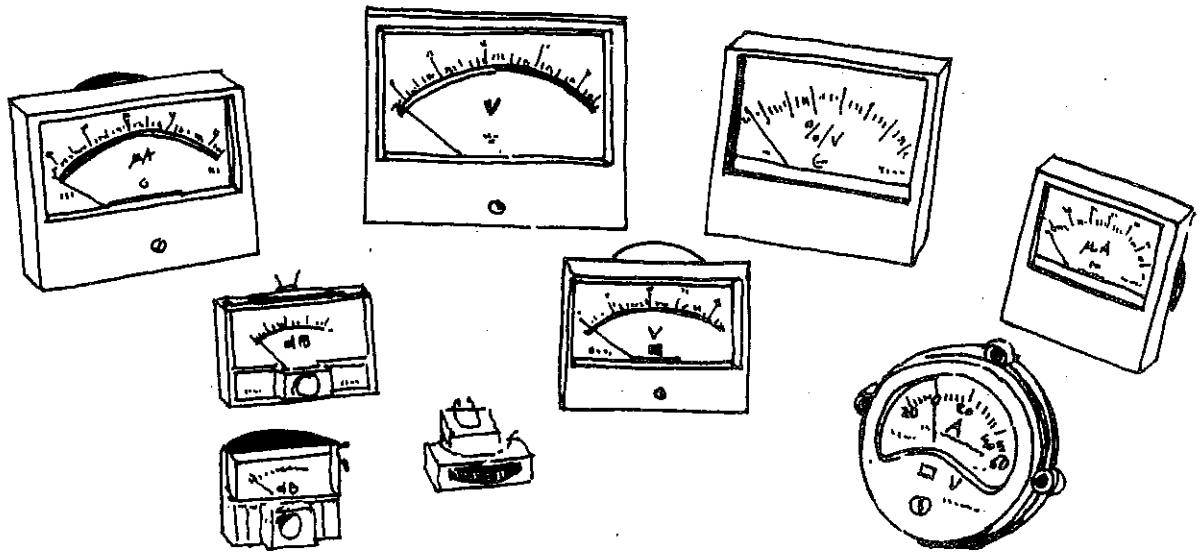
Są to nowoczesne minikomputery sprzężone z modułami systemu CAMAC, wyposażone w szeroki zestaw urządzeń peryferyjnych i bogate oprogramowanie służące do automatyzacji eksperymentów naukowych. Rozwinięcie produkcji systemów rodziny SM wprowadziło Zakład na rynki krajów RWPG, dało mu możliwość rozwoju produkcji i usług oraz stało się decydującym czynnikiem pozytywnych wyników finansowych w pierwszym okresie reformy gospodarczej.

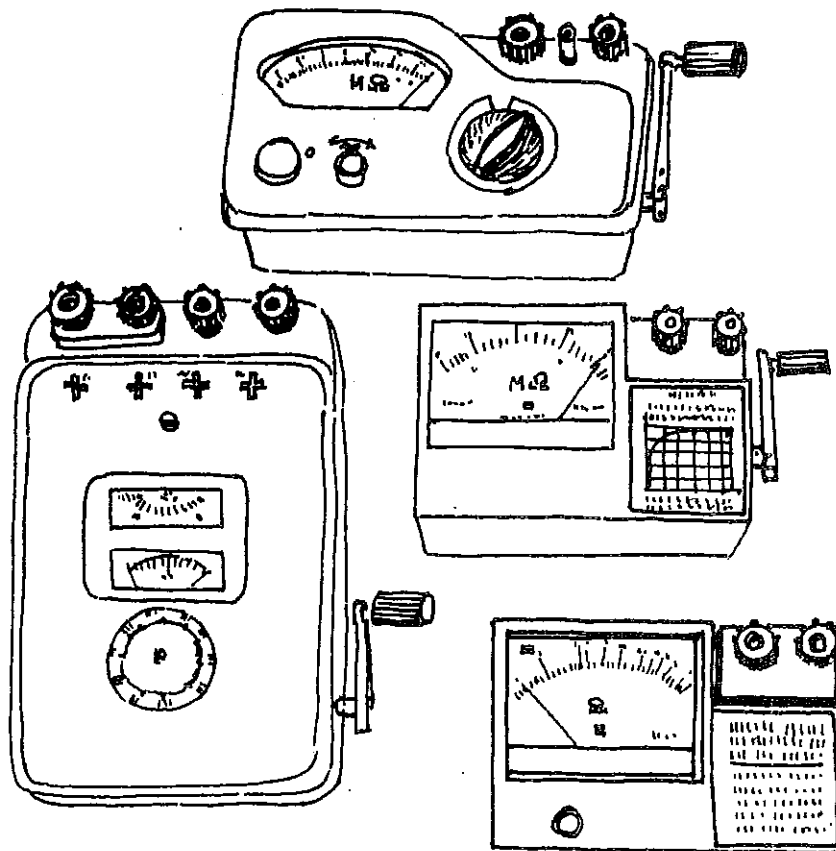
Mierniki laboratoryjne: z lewej wg licencji f-my NORMA z około 1938 r.,
z prawej - typ WP-1 z 1985 r.

Mierniki uniwersalne: z lewej - "VAME" z 1948 r., z prawej - typ UM-110 z 1984 r.

Grupa mierników aparatowych z lat 80-tych

Mierniki do pomiaru oporu izolacji (IMI), uziemień (IMU) i do pomiaru oporu pętli zwarciowej (MOZ)

Wyroby licencyjne

Niezależnie od produkcji wyrobów opartych o własne opracowania konstrukcyjne i współpracę z ZSRR, Zakład zakupił 2 licencje w krajach kapitalistycznych a mianowicie:

- a) pamięci dyskowe stanowiące podstawowe wyposażenie produkowanych w Zakładzie systemów minikomputerowych,
- b) systemy numerycznego sterowania obrabiarkami, uzupełniające asortyment systemów minikomputerowych.

Pamięci dyskowe

W 1973 r., po dwuletnich negocjacjach zakupiono licencję na kasetową pamięć dyskową MERA-9425 od amerykańskiej firmy Control Data Corporation (CDC). Koszt zakupu licencji wyniósł 1,3 mln \$, zaś koszt inwestycji 15 mln zł.

Proces wdrażania do produkcji seryjnej pamięci dyskowej MERA-9425 napotkał na szereg nieprzewidzianych trudności głównie natury technologicznej. Musiano w Przedsiębiorstwie opanować szereg nowych technologii nie stosowanych dotychczas w Polsce, a nawet i w Europie, jak obróbka lekkich stopów, nowe rodzaje ulepszeń powierzchniowych i pokryć, zastosowanie łożysk o najwyższej precyzji, technologię obróbki specjalnego szkła itd.

Wiele z tych nowych procesów musiano wdrożyć w Zakładzie, gdyż wyznaczeni przez MPM kooperanci, jak np. Polskie Zakłady Optyczne nie wywiązali się ze swych zadań. Ze względów oszczędnościowych nie zakupiono licencji na głowice i pozycjoner, dążąc do opracowania tych bardzo trudnych podzespołów we własnym zakresie. W przypadku pozycjonera wysiłki zostały uwieńczone pełnym sukcesem, zaś opracowanie głowicy o rozwiązaniu umożliwiającym 2-krotne zwiększenie pojemności pamięci powierzono wyspecjalizowanemu Zakładowi — "MERAMAT-owi". Brak głowic o odpowiednich parametrach w kraju i w krajach RWPG zmuszał Zakład przez długi okres czasu do ich importu z krajów II obszaru płatniczego.

Obecnie montuje się głowice produkcji bułgarskiej.

Rozwój produkcji pamięci dyskowej, poza wymienionymi już trudnościami technologicznymi, ograniczony był dużym wsadem importowym z II obszaru płatniczego. Opóźnienia w realizacji programów rozwojowych przemysłu podzespołowego szczególnie Zakładów Zjednoczenia "UNITRA" spowodowały, że dopiero w latach 80-tych realizując program rozwoju postlicencyjnego można było dokonać radykalnej eliminacji importu doprowadzając go do poziomu poniżej 50 \$/szt. w 1982 r.

Jednocześnie stworzono warunki do rozwinięcia produkcji na poziomie około 1000 szt. w 1983 r., a więc ponad założenia wniosku o zakup licencji.

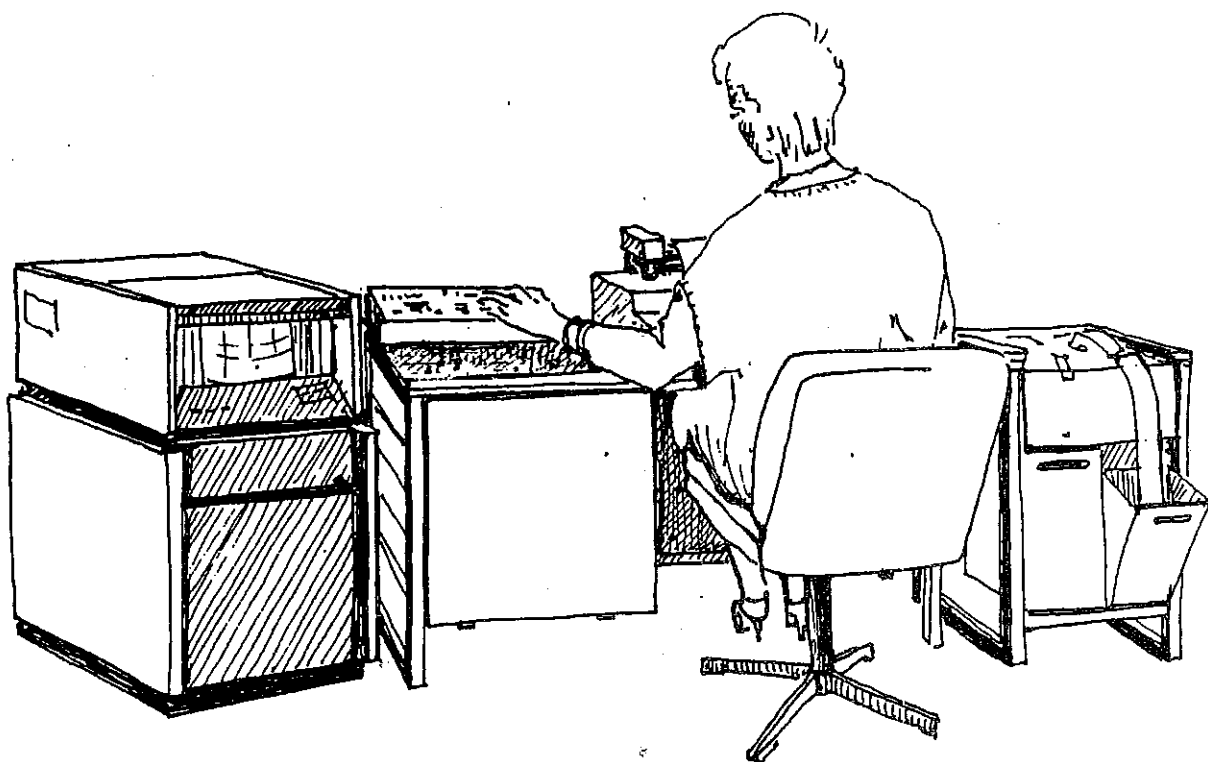
System numerycznego sterowania obrabiarkami

Realizując potrzeby przemysłu obrabiarkowego w 1976 r. zakupiono od szwedzkiej firmy ASEA licencję na system komputerowy numerycznego sterowania obrabiarkami MERA-CNC/NUCON-400.

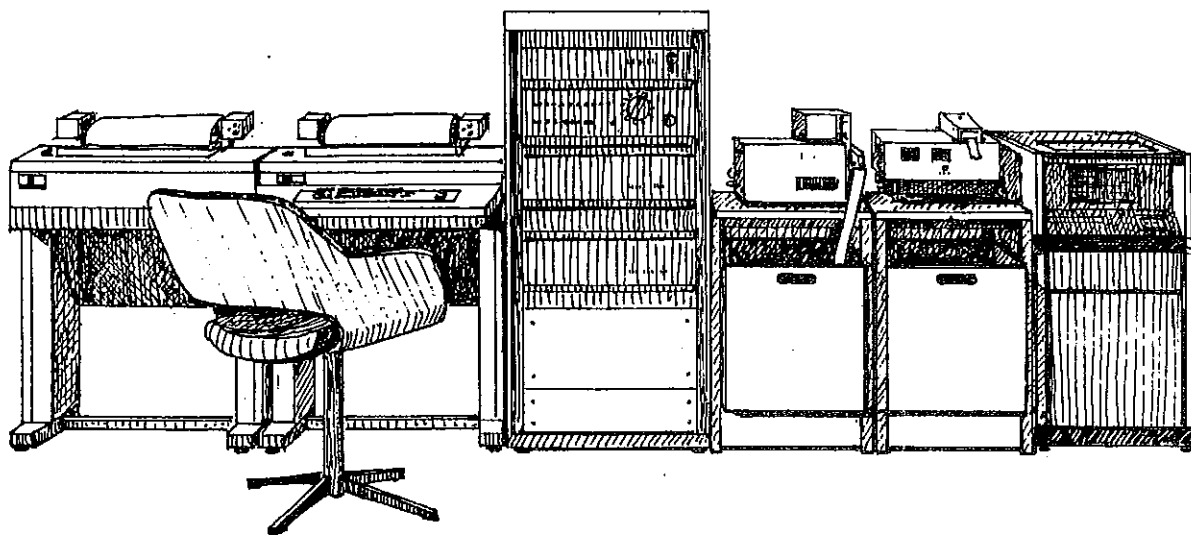
Koszt zakupu licencji łącznie z dostawą 50 gotowych i 100 kompletowanych systemów wyniósł około 4 mln \$. W momencie zakupu licencji był to jeden z najnowocześniejszych systemów sterowania na świecie zbudowany w technice mikroprocesorowej z zastosowaniem pamięci półprzewodnikowej i innych najnowocześniejszych rozwiązań i podzespołów. Pomimo tego, że był to pierwszy mikroprocesorowy system produkowany w Polsce i prawdopodobnie w krajach RWPG stosunkowo szybko opanowano jego produkcję.

Niestety załamanie się planów gospodarczych przemysłu obrabiarkowego w dziedzinie obrabiarek sterowanych numerycznie, spowodowane ograniczeniami inwestycyjnymi i dużym wsadem dewizowym, doprowadziło do ograniczenia zamówień do poziomu nie przekraczającego 10% założonej produkcji, sprowadzając ją do granicy opłacalności. Czynnikiem ograniczającym produkcję był i jest również wysoki wsad dewizowy wynoszący w 1982 r. około 5 tys. \$ i stanowiący około 20% wartości systemu.

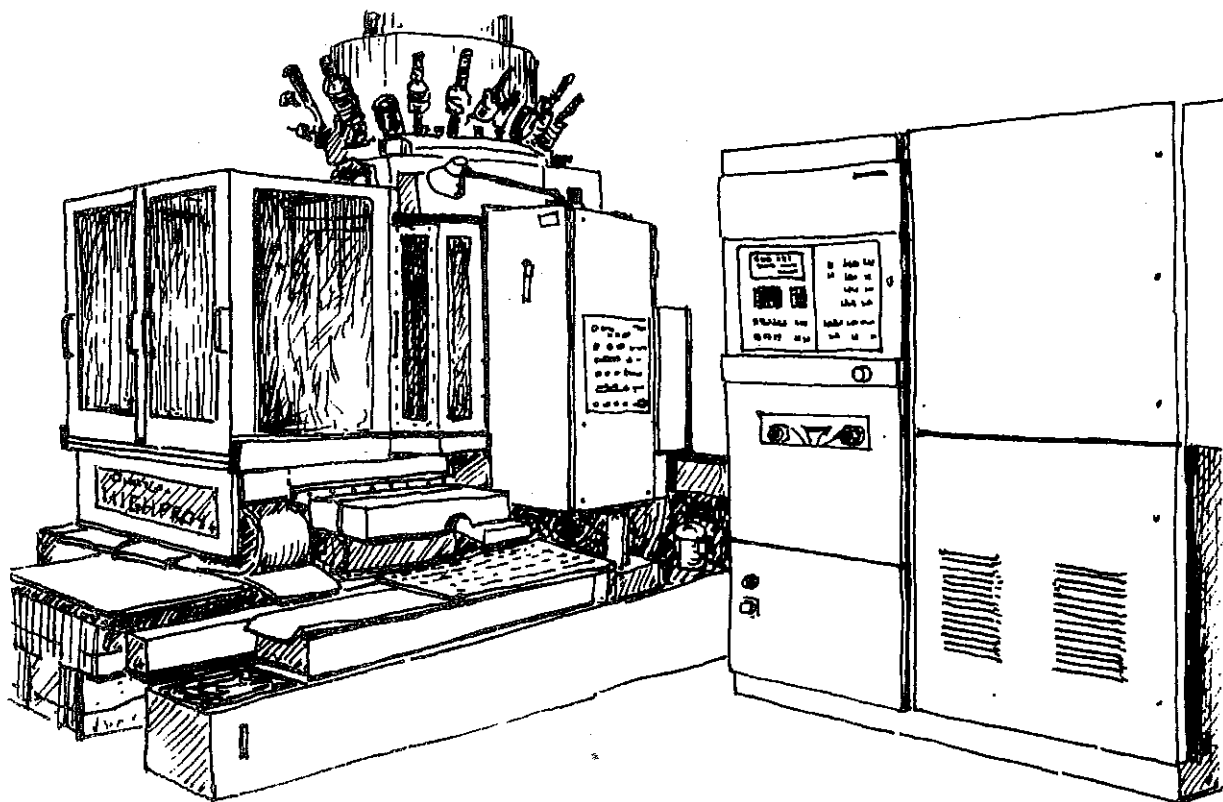
Rysuje się jednak perspektywa zmniejszenia wsadu dewizowego dzięki obserwowanemu w ostatnich latach gwałtownemu rozwojowi produkcji podzespołów elektronicznych w ZSRR.

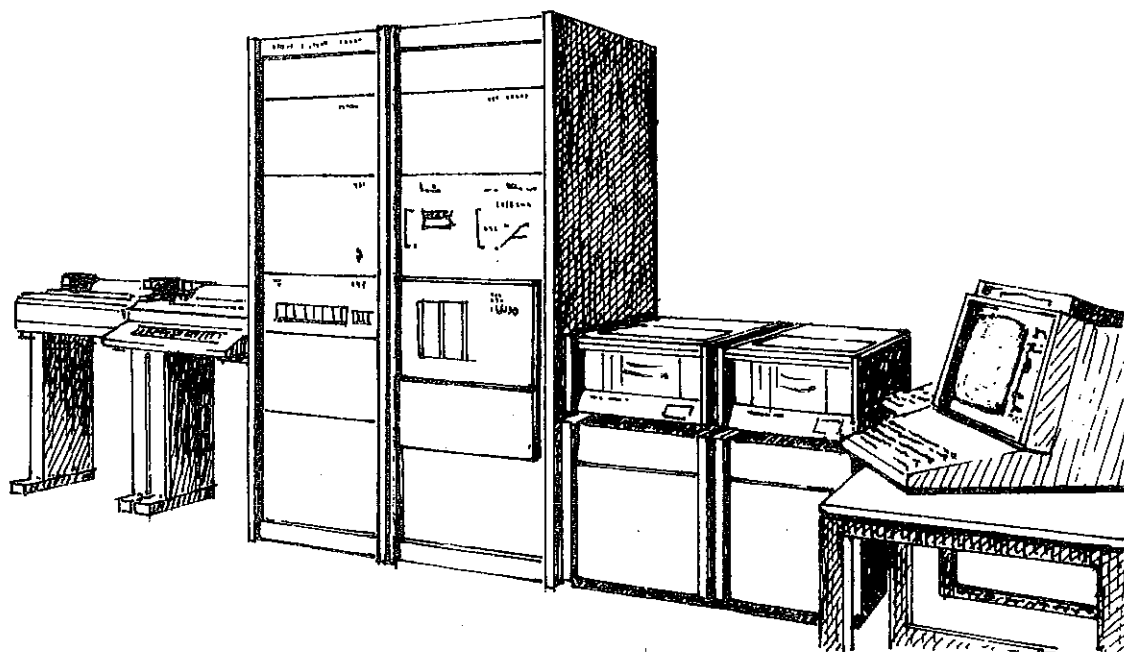
Minikomputer serii MERA-300

Minikomputer MERA-400

System sterowania obrabiarkami MERA-CNC-NUCON 400 sterujący centrum obróbczym PRO-4
na Wydziale P-52

Minikomputer serii SM

7.1. Wyroby produkowane w powojennym okresie Fabryki

Tabela 4

Lp.	Nazwa i typ wyrobu	Lata produkcji 19							
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85
I	MIERNIKI TABLICOWE								
A	Amperomierze i woltomierze magnetoelektryczne prądu stałego								
1	typ ME 65	—	—	—					
2	typy: ME 85, ME 100	—	—	—					
3	typy: ME 160, ME 200	—	—	—					
4	typ ME 160 k	—	—	—					
5	typy: MED 85, MED 100		—	—					
6	morskie, typ ME 184 k		—	—					
7	prądu zmiennego, typy: ME 85 z ME 100 z		—	—					
B	Amperomierze i woltomierze elektromagnetyczne prądu zmiennego								
1	typy: EM 85, EM 100		—	—					
2	typy: EM 160, EM 200		—	—					
3	typ EM 160 k		—	—					
C	Mierniki ferrodynamiczne								
1	Watomierze typu WFD 160 k 2s i 3s			—	—	—			
2	Watomierze typu WrFD 160 k 2s			—	—	—			
3	Częstościomierze typu CFD 160 k			—	—	—			
4	Fazomierze typu FFD 160 k 1f i 3f			—	—	—			
D	Mierniki temperatury								
1	do termoelementów – typ MT (Pyro)		—	—	—	—			
2	do termoelementów – typ MT 160 P			—	—	—			
3	do termoelementów oporowych, typ IMT			—	—	—			
4	do termoelementów oporowych, typ IMT 160 P			—	—	—			
5	Wskaźniki do termoregulatorów MTo, IMTo			—	—	—			
6	Mechanizm szkolny, typ MT szk.			—	—	—			
E	Regulator temperatury "Reg-pyro"		—	—					
II	MIERNIKI APARATOWE I MINI-WSKAŹNIKI								
A	Amperomierze i woltomierze magnetoelektryczne prądu stałego								
1	typy: MER 63 i MER 83			—	—	—			

Lp.	Nazwa i typ wyrobu	Lata produkcji 19							
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85
K	Walizki monterskie prądu zmiennego								
1	typ WM-1 (woltomierz + amperomierz)		—						
2	typ WM-2 (woltomierz + amperomierz + watomierz)		—		—	—	—	—	—
3	typ VA-M3 (woltomierz + amperomierz)				—	—	—	—	—
L	Mostki oporowe techniczne								
1	Thomsona TMT-2, Wheatstone'a TMW-3, 4			—	—	—	—	—	—
2	Thomsona TMT-5, Wheatstone'a TMW-5			—	—	—	—	—	—
3	Mostek procentowy TMP-2			—	—	—	—	—	—
M	Mierniki przenośne różne								
1	Termistorowy miernik temperatury typ TMT-P					—	—	—	—
2	Luksomierze typ LS-2 i LS-21			—	—	—	—	—	—
3	Widełkowy próbnik akumulatorów typy: WPA-2 i WPA-3				—	—	—	—	—
4	Miernik oporu zwarcowego MOZ								—
N	Kompensator techniczny typ KTP-1					—	—	—	—
V	MIERNIKI LABORATORYJNE								
A	Ze wskazówką materialną								
1	Amperomierze i woltomierze prądu stałego magnetoelektryczne TLME		—	—	—	—	—	—	—
2	Amperomierze i woltomierze prądu stałego magnetoelektryczne typ TLME-2				—	—	—	—	—
3	Amperomierze i woltomierze prądu stałego magnetoelektryczne serii LM					—	—	—	—
4	Amperomierze i woltomierze prądu zmiennego elektromagnetyczne TLEM		—	—	—	—	—	—	—
5	Amperomierze i woltomierze prądu zmiennego elektromagnetyczne typ TLEM-2			—	—	—	—	—	—
6	Amperomierze i woltomierze prądu zmiennego elektromagnetyczne serii LE					—	—	—	—
7	Watomierze ferrodynamiczne serii TLWFD			—	—	—	—	—	—
8	Watomierze ferrodynamiczne LW-1					—	—	—	—
9	Fazomierze jednofazowe LF-1					—	—	—	—
10	Częstościomierze LC-1, LC-2						—	—	—
11	Galwanometry GW-1				—	—	—	—	—
B	Ze wskazówką świetlną								
1	Amperomierze i woltomierze: magnetoelektryczne - PM				—	—	—	—	—

Lp.	Nazwa i typ wyrobu	Lata produkcji 19							
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85
2	Amperomierze i woltomierze: magnetoelektryczne - FM								
3	Amperomierze i woltomierze: elektromagnetyczne - PE								
4	Amperomierze i woltomierze: elektromagnetyczne - FE								
5	Woltomierze elektrostatyczne - PS								
6	Miliwoltomierze - mikroamperomierze typ LG-1								
7	Watomierze elektrodynamiczne PD								
8	Galwanometry GL-1 i GL-2								
9	Wielozakresowy miernik przetwornikowy WP-1								
VI	PRZYBORY POMIAROWE								
A	Boczniki do mierników:								
1	tablicowych i aparatowych								
2	uniwersalnych								
3	laboratoryjnych								
B	Oporniki dodatkowe, szeregowo								
C	Oporniki dekadowe, laboratoryjne								
D	Termoelementy do MET 63, MET 83								
VII	PRZYRZĄDY SAMOCHODOWE								
1	Amperomierze AS-58								
2	Zestaw do M-20 "Warszawa" - ZLO								
3	Zestaw do sam. "Lublin" - ZLC								
4	Wskaźniki: WTW, WCO, WPL, WTP								
5	Czujniki: CTW, CCO, CPP, CAT								
6	Przerzywacze kierunkowskazów typy: PC-491, DLB-SL								
VIII	WYROBY RÓŻNE								
1	Silniczek synchroniczny MSS-2W								
2	Przyrząd do badania zapalarek NW								
3	Zasilacz typu "START"								

Lp.	Nazwa i typ wyrobu	Lata produkcji 19							
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85
IX	WYROBY PRODUKCJI UBOCZNEJ								
1	Żelazko turystyczne P-120			—					
2	Temperówka			—					
3	Grabki balkonowe			—					
4	Pralka - zabawka "Samosia"			—	—				
5	Statek - zabawka "Batory"			—	—				
6	Silniczek elektryczny do zabawek			—	—				
X	WYROBY Z ZAKRESU INFORMATYKI								
1	Pamięć bębnowa						—		
2	Pamięć dyskowa PD-9425						—	—	
3	Pamięć dyskowa PD-9450						—	—	—
4	Minikomputer K-202					—	—		
5	Minikomputer MOMIK 8b						—		
6	Minikomputery serii MERA-300						—	—	
7	Minikomputer MERA-400						—	—	
8	System "PISNO" typ IKS-80						—	—	—
9	System sterowania obrabiarek typ NUCON-400						—	—	—
10	Minikomputery serii SM						—	—	—
11	Pakiety elektroniczne						—	—	—
XI	WYPOSAŻENIE STACJI ETO								
1	Sufity i ściany dźwiękochłonne						—	—	—
2	Podesty i wspomniki (stopy)						—	—	—
3	Lampy sufitowe jarzeniowe						—	—	—
4	Ssawki do podestów						—	—	—

Stano- wisko	Tytuł, imię i nazwisko	Lata: 19....								
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85	
GŁÓWNI SPECJALIŚCI										
Główni Księgowi	Wiktor Hildebrandt	<u>6</u>								
	Lucjan Czajkowski	<u>6</u>	<u>-5</u>							
	Kazimierz Borowski		<u>5</u>	<u>-2</u>						
	Barbara Rapacz				<u>2-5</u>					
	Jan Michnowski				<u>5</u>				<u>-8</u>	
	mgr Zdzisław Sobieski								<u>8</u>	
Główni Specjaliści d/s Kadrowych	Zygmunt Seliga	<u>6-9</u>								
	Maria Możdżyńska	<u>9</u>	<u>-2</u>							
	Edward Ziółtek		<u>2-5</u>							
	Józef Wojciechowski		<u>5</u>							
	Donat Kordysz		<u>5</u>				<u>-4</u>			
	inż. Włodzimierz Przepiórkowski						<u>4</u>	<u>-8</u>		
	Aleksander Oziemkiewicz							<u>8-80</u>		
	mgr Stanisław Baranowski							<u>80</u>	<u>-1</u>	
Mieczysław Cieślik									<u>2-</u>	
Główni Specjaliści d/s Organizacji i Zarządzania	Kazimierz Borowski				<u>2</u>	<u>-70</u>				
	Włodzimierz Wołosz					<u>70</u>	<u>-3</u>			
	mgr inż. Zbigniew Olszewski						<u>3-5</u>			
	inż. Jerzy Trzeciński						<u>5</u>	<u>-7</u>		
	mgr inż. Zdzisław Porębski							<u>8</u>	<u>-1</u>	
	inż. Stanisław Sadowski									<u>2-</u>
Główni Konstruktorzy Branży Mierników	inż. Stefan Lebson	<u>5-6</u>								
	inż. Jan Walter	<u>6</u>	<u>-5</u>							
	inż. Kazimierz Dębski		<u>5</u>	<u>-6</u>						
	inż. Władysław Dobrzyński			<u>6-7</u>						
	mgr inż. Zenon Łopuski			<u>8</u>						<u>-1</u>
	mgr inż. Mieczysław Szczepaniak							<u>3-5</u>		<u>2</u>

Stano- wisko	Tytuł, imię i nazwisko	Lata: 19							
		46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-85
Szefowie Kontroli	Wincenty Jarzębowski	<u>7</u>	<u>-2</u>						
	inż. Wojciech Nowak		<u>2-4</u>						
	inż. Leon Suwart		<u>4-5</u>						
	inż. Tadeusz Dębski			<u>6-7</u>					
	mgr inż. Wacław Żmigrodzki			<u>7-8</u>					
	Bogusław Przyrowski			<u>8</u>			<u>-4</u>		
	mgr inż. Jerzy Bargiełski						<u>4</u>	<u>-7</u>	
inż. Bogdan Krajewski							<u>8-</u>		
Szefowie Zaopatrzenia	Wacław Juszczyński	<u>7-9</u>							
	Antoni Kubiak	<u>9</u>							<u>-3</u>
	Ryszard Bójski (miern.)								<u>3-</u>
	Aleksander Owsianko (komp.)								<u>2-</u>
Szefowie Handlowi	Jerzy Markiewicz		<u>4</u>		<u>-3</u>				
	Halina Modrzewska				<u>3</u>				
	inż. Włodzimierz Przepiórkowski				<u>4</u>	<u>-70</u>			
	Władysław Lipiński					<u>70</u>			
	Edmund Wojciechowski					<u>70</u>		<u>-6 8</u>	<u>-2</u>
	mgr inż. Stefan Zwierzchowski							<u>6-8</u>	
	mgr Zofia Zgórzak (miern.)								<u>2-</u>
mgr inż. Andrzej Bibiński (komp.)								<u>2-</u>	
Szefowie Utrzymania Ruchu	inż. Bolesław Pełczyński	<u>9</u>	<u>-3</u>						
	Mieczysław Jankowski		<u>3</u>				<u>-2</u>		
	inż. Jerzy Czerwiński						<u>2</u>		<u>-2</u>
	inż. Adam Brzeski								<u>2-</u>
Szefowie Narzędziowni	Leon Bryl		<u>2-3</u>						
	Włodzimierz Wołosz		<u>3-4</u>	<u>8</u>		<u>-9</u>			
	Antoni Rogatko		<u>4-5</u>						
	Władysław Dyński		<u>5</u>	<u>-6</u>					
	Jan Boczek			<u>6-7</u>					
	Remigiusz Boniewski						<u>9-</u>		

8.1. Jednostki organizacyjne wchodzące w skład przedsiębiorstwa i ich kierownicy

Tabela 6

Stano- wisko	Nazwa jednostki organizacyjnej, tytuł, imię i nazwisko kierown.	Lata 19....								
		70-71	72-73	74-75	76-77	78-79	80-81	82-83	84-85	
Dyrektorzy Zakładu	Zakład Produkcyjny "Gostynin" mgr inż. Waldemar Maziarz mgr inż. Leonard Wojnowski		71						82	
Kierownicy Zakładu	Zakład Produkcyjny "Różan" Witold Bartniczak inż. Janusz Wiszniewski Jan Józwik inż. Tadeusz Kielak	70		75				81		85
Dyrektorzy	Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Technik Komputerowych i Pomiarów mgr inż. Wojciech Kossakowski mgr inż. Wiesław Grochocki inż. Andrzej Siudek		73			78	79		80	82
Z-cy Dyrektora	mgr Bartłomiej Głowacki mgr inż. Jerzy Sławiński Z-ca Dyr. d/s Rozwojowych inż. Jerzy Wiśniewski Z-ca Dyr. d/s Oprogramowania mgr Krystyna Gordowy Z-ca Dyr. d/s Ekonomicznych		73	75		76				82
Dyrektor	Biuro Generalnych Dostaw mgr inż. Jacek Waluchowski				76					82

9. SAMORZĄD ZAŁOGI PRZEDSIĘBIORSTWA

Samorząd Załogi Przedsiębiorstwa, ukształtowany Ustawą z dnia 25 września 1981 r. jest różny od rad robotniczych z 1956 r. i samorządu robotniczego z 1958 r. Działa on w zmienionych warunkach zarówno politycznych jak i gospodarczych.

Samorząd z końca lat 50 tych wzorowany był, w znacznej mierze na systemie stosowanym wówczas w Jugosławii. W tamtym okresie spełniał on swoją pozytywną rolę, mimo wielu mankamentów i niedoskonałości. Był on bowiem skonstruowany w oparciu o zasadę centralizmu demokratycznego, choć w takiej formie miał wiele ograniczeń.

Przed wszystkim udział w ówczesnej konferencji Samorządu Robotniczego był obligatoryjny dla zakładowej instancji partyjnej i związkowej. W naszym przedsiębiorstwie (wówczas ZWPP, A-3-) powstał on jako jeden z pierwszych w kraju.

Jednym z głównych jego twórców i długoletnim przewodniczącym był inż. Stanisław Sadowski, ówczesny kierownik wydziału montażowego.

Powołanie samorządu i związana z tym zmiana systemu zarządzania przedsiębiorstwem -- poprawiła w dużym stopniu ekonomiczną efektywność działania zakładów, a przede wszystkim pozwoliła na znaczne zwiększenie wynagrodzeń dla załogi i jej udziału w zysku ze sprzedaży wyrobów i usług. Zrodziło to dążność innych przedsiębiorstw do wprowadzenia takiego, jak u nas, systemu zarządzania również na swoim terenie.

Stąd też w naszych zakładach -- utworzono swego rodzaju punkt konsultacyjny dla gremiów kierowniczych przedsiębiorstw nie tylko warszawskich ale położonych również i w innych rejonach kraju.

Lata 70 te charakteryzują się burzliwymi zmianami organizacyjnymi naszego przedsiębiorstwa ale już raczej bez udziału załogi.

Początek lat 80 tych to ciężkie czasy dla Zakładów.

Dopiero zmiany na szczeblu centralnym i idące za tym działania legislacyjne wprowadzające reformę gospodarczą pozwoliły na podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia reformy gospodarczej również w naszym przedsiębiorstwie.

Sytuacja taka zrodziła więc dążenia załogi F.M.i K. do powołania samorządu załogi na nowych zasadach. Dążenia te urealnili się już w październiku 1981 r., poprzez powołanie Mieszanego Zespołu Roboczego d/s Powołania Samorządu Pracowniczego (5 październik). Zespół ten został wyłoniony spośród członków organizacji partyjnej i organizacji związkowych (NSZZ -- Solidarność i ZZ -- Metalowców). Opracował on regulamin wyborczy samorządu załogi i ustalił okręgi wyborcze.

Dyrektor Przedsiębiorstwa wydał następnie, na tej podstawie Zarządzenie (Nr 5/81 z dnia 22.10.1981r.) o przeprowadzeniu wyborów do samorządu załogi. Wybory odbyły się w dniu 26.10. -- 9.11.1981 r.

Wybrano wówczas 109 delegatów (1 delegat na 30 członków załogi). Lista delegatów została uprawomocniona Uchwałą Komisji Wyborczej w dniu 16.11.1981 r. i podana następnie do ogólnej wiadomości załogi. Już w dniu 18 listopada zorganizowano posiedzenie wybranych delegatów.

Na posiedzeniu tym ustalono, że organami samorządu załogi będzie, zgodnie z ustawą:

- ogólne zebranie delegatów,
- rada pracownicza.

Przyjęto też tymczasową ordynację wyborczą i wyłoniono Komisję odpowiedzialną za przeprowadzenie wyborów do rady pracowniczej. O ile wybory delegatów załogi nie nastroczały specjalnych trudności -- o tyle wybory rady pracowniczej -- nie przebiegały bez kłopotów.

Rada pracownicza została więc ostatecznie wybrana pod koniec 1983 r. Jej ukonstytuowanie się nastąpiło w dniu 8 grudnia 1983 r. Przewodniczącym rady został inż. Bogdan Krajewski, pełniący funkcję Szefa Służby Kontroli Jakości, wiceprzewodniczącymi wybrano Henryka Szafrąńskiego i Andrzeja Kurca, sekretarzem -- Krzysztofa Kamińskiego*).

*) Pozostałymi członkami Rady Pracowniczej w latach 1984-85 byli: Wiesław Długokęcki, Antoni Gnievosz, Henryk Kostrzewa, Grzegorz Minczewski, Andrzej Nesterowicz, Zofia Skowyra, Stanisław Soból, Andrzej Szac oraz przez krótki okres czasu -- Grzegorz Łukaszewski.

Od tego czasu – drugim obok dyrektora uprawnionym organem przedsiębiorstwa – jest rada pracownicza. Oprócz zwoływania zebrań delegatów, rozpatruje ona wszystkie istotne dla przedsiębiorstwa sprawy i podejmuje stosowne uchwały, jej przedstawiciel^{★★}) zasiada w radzie zrzeczenia.

Tematyka prac rady jest szeroka i różnorodna. W okresie roku 1984 i pierwszych miesiącach 1985 porządek obrad obejmował takie zagadnienia, jak np.:

- opiniowanie i uchwalenie rocznych planów działalności Fabryki,
- zaopiniowanie projektu współpracy pomiędzy organami samorządu pracowniczego, a dyrekcją przedsiębiorstwa i organizacją związkową,
- zaopiniowanie projektu regulaminów zrzeczenia budowy domków jedno-rodzinnych i lokali w małych domach mieszkalnych,
- zadania i działalność branży komputerów,
- zadania i działalność ośrodka EPD,
- współpraca przy tworzeniu nowego systemu wynagradzania w F.M.i K.,
- rozpatrzenie wniosku DN i podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia F.M.i K. do spółki "MIKROKOMPUTERY" PH-P Sp. z o.o. itd.

Można z całym spokojem stwierdzić, że dotychczasowy wpływ samorządu na załogę jest bezspornie pozytywny, a przede wszystkim jest czynnikiem integrującym załogę wokół swojego zakładu pracy.

10. DZIAŁALNOŚĆ SOCJALNO-BYTOWA

Działalność socjalno-bytowa Fabryki stanowi jedno z ważniejszych przejawów życia załogi, czego organizatorem jest Służba Socjalna. Głównymi zadaniami jakimi zajmowała i zajmuje się Służba Socjalna są:

- organizacja i zabezpieczenie wypoczynku załóg,
 - organizacja i zabezpieczenie wypoczynku dzieci pracowników w okresie ferii,
 - organizowanie akcji okolicznościowych jak: Choinka, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, Dzień Seniora,
 - organizacja i zabezpieczenie czasu wolnego załogi poprzez organizację wycieczek, zakup biletów na widowiska, filmy lub koncerty,
 - zabezpieczenie dla załogi towarów trudno dostępnych na rynku w danym okresie,
 - kierowanie działalnością posiadanych ośrodków wczasowych,
 - zabezpieczenie pracy Służby Zdrowia w ambulatorium fabrycznym,
 - zabezpieczenie pracy Ochockiego WSS-u prowadzącego stołówkę, sklep i trzy bufety na terenie Fabryki,
- Zakres świadczeń socjalnych w głównej mierze uzależniony jest od środków finansowych jakie zostają przyznane na dany rok.

Natomiast wielkość tych środków finansowych uzależniona jest od efektów ekonomicznych Fabryki.

Tabela 7

Fundusz na działalność socjalną w latach 1981 – 1985

Lata	1981	1982	1983	1984	1984
mln zł.	4,5	6,0	16,5	70,0	95,0

★★) inż. B. Krajewski, który od kwietnia 1985 r. jest wiceprzewodniczącym Rady Zrzeczenia.

Okres ostatnich pięciu lat wyraźnie obrazuje przedstawioną zależność. Wyraźny wzrost zysków ogólnofabrycznych pozwolił na maksymalne rozszerzenie świadczeń socjalnych w następujących tematach:

- zabezpieczenie wypoczynku urlopowego pracownikom i ich rodzinom,

Tabela 8

Ilość pracowników korzystających ze skierowań na wczasy w latach 1982 – 1985

Lata	1982	1983	1984	1985
Ilość osób	1189	1621	2177	2300

- znaczne obniżenie odpłatności za skierowania wczasowe,

Tabela 9

Procentowa wielkość odpłatności za wczasy wyliczone ze średniego dochodu na członka rodziny w latach 1982 – 1985

Lata	1982	1983	1984	1985
% odpłatności	45	40	35	25

- zabezpieczenie dla wszystkich dzieci pracowników różnorodnych form wypoczynku wakacyjnego

Tabela 10

Ilość dzieci wyjeżdżających na kolonie, obozy i zimowiska w latach 1982 – 1985

Lata	1982	1983	1984	1985
Ilość dzieci	214	322	497	553

W całej działalności socjalnej Fabryki dają się zauważyć pewne etapy działalności mające znaczny wpływ na przebieg pracy i świadczone usługi.

Do takich etapów należą napewno lata 1971 i 1972, kiedy to zakupiono lub wybudowano cztery ośrodki wczasowe (Darłówko 1971 r., Zakopane 1971 r., Raciąż Młyn 1972 r. i Józefów 1972 r.).

Zakład w tym czasie rozbudował się wchodził w nowy profil produkcji.

Następnym etapem są ostatnie trzy lata, kiedy to duże zyski pozwoliły na zwiększenie wyposażenia, przeprowadzenie modernizacji i podjęcie prac inwestycyjnych w ośrodkach wczasowych.

Do istotniejszych prac inwestycyjnych należy zaliczyć:

- adaptacja młyna w Raciąż Młynie, zakup trzeciego budynku w Zakopanem oraz sukcesywna wymiana domków w Józefowie.

Poza wymienionymi działaniami Służby Socjalnej uwzględniane są inne formy wychodzące naprzeciw pracownikom i ich problemom wynikających z ich potrzeb i zainteresowań.

11. OŚRODKI WZASOWE

Fabryka posiada 4 ośrodki wczasowe. Są to:

- O.W. "BAZUMI" w Zakopanem,
- O.W. "BURSZTYN" w Darłówku,
- O.W. "MŁYN" w Raciążu – Młynie,
- O.W. "ROZTOCZE" w Józefowie k/Bitgoraja.

Poniżej podajemy krótką charakterystykę tych ośrodków, jak również historię ich powstania, ciekawsze zdarzenia i osoby z nimi związane – w oparciu o relacje kierowników ośrodków.

11.1. O.W. "BAZUMI", Zakopane, ul. Antałówka 8a kod: 34–500, tel. Zakopane 62–45, Kierownik ośrodka: Zofia Grabowska.

Charakterystyka

Ośrodek położony jest na południowym stoku wzgórza Antałówka, leżącego w obrębie Zakopanego. Wzgórze porośnięte jest lasem, zagajnikami i łąkami. Był tu niegdyś park klimatyczny, który ma być odrestaurowany. Blisko szczytu na pd. stoku znajduje się willowe osiedle. Była tu słynna "Gospoda Włóczągów", punkt oparcia dla działaczy rewolucyjnych.

Z Antałówki roztacza się widok na centrum Zakopanego, na panoramę Tatr od Osobitej na zachodzie po Hawrań i Murań na wschodzie, na pn. zaś na Kotlinę Zakopiańską i Podhale. Od dworca kolejowego w Zakopanem do ośrodka odległość wynosi około 3 km.

Z "BAZUMI" jest blisko do Kuźnic skąd można wyjechać kolejką linową na Kasprowy Wierch (1985 m n.p.m.). Można korzystać z bliskich wycieczek na piękne trasy, takie jak: Hala Gąsienicowa, Dolina Jaworzynki, Dolina Olczyńska, Kopieniec, Jaszczurówka, Toporowa Cyrhla, Nosal i inne.

U podnóża Antałówki znajduje się złożo wód termalnych o temp. 37° odkryte w latach 1961 – 1963. Ośrodek składa się z dwóch budynków: "BAZUMI I" – wybudowany w 1947 r. i adaptowany na dom wczasowy w 1971 r. i "BAZUMI II" – wybudowany w 1981 r. *) oba w stylu góralskim, drewniane na kamiennej podmurówce, podpiwniczone, piętrowe.

Ośrodek posiada 30 miejsc w pokojach 2, 3 i 4 osobowych, odpowiednio wyposażonych w umeblowanie, pościel, koce, leżaki, radio, umywalki z zimną i ciepłą wodą. Ponadto w każdym domu znajduje się łazienka, natrysk i W.C.

Stołówka znajduje się w "BAZUMI I", świetlica i sala telewizyjna – w "BAZUMI II".

W ogrodzie ustawione są dla dzieci: karuzela, huśtawki, "koniki". Jest również miejsce dla zaparkowania kilku samochodów.

Ośrodek posiada bibliotekę oraz sprzęt świetlicowo-zabawowy. Działalność ośrodka jest całoroczna, z przerwą w listopadzie.

Historia powstania Ośrodka, ludzie i zdarzenia z nim związane

Dom "BAZUMI I" wybudowany został w latach 1946 – 47 wg projektu inż. Andrzeja Czarniaka, z przeznaczeniem na pensjonat. Właścicielką była p. Irena Sperber z Warszawy.

Stałym bywalcem był prof. Dega, znany ortopeda z Poznania. Bywał tu z całą rodziną. Właścicielka wspólnie z prof. Degą zdecydowali, że pensjonat będzie się nazywał "BA-ZU-MI". Są to pierwsze sylaby imion dzieci profesora: Barbara, Zuzanna, Michał.

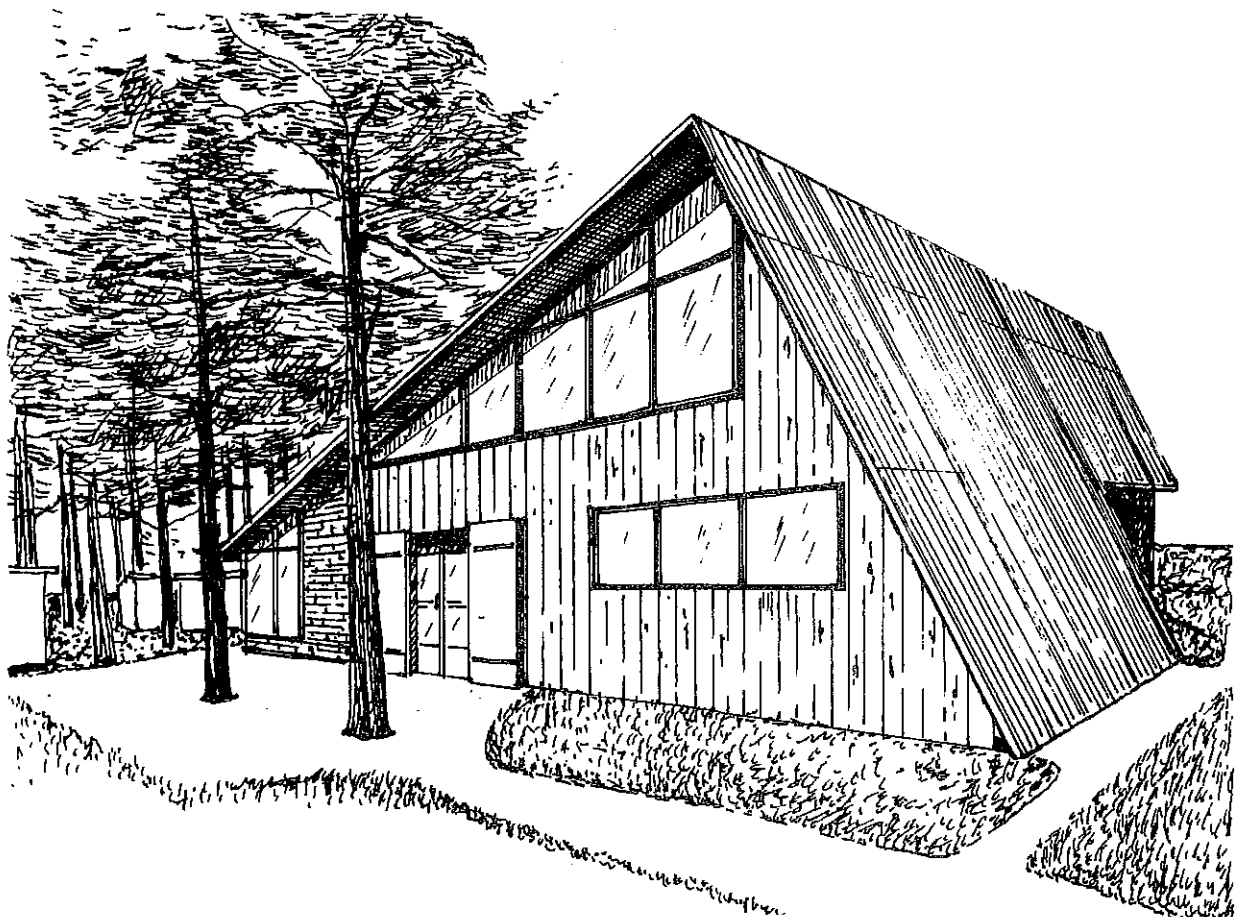
W styczniu 1971 r. p. Sperber sprzedała "BAZUMI" Zakładom Wytwórczym Przyrządów Pomiarowych "ERA" z Warszawy. Pensjonat został zakupiony z przeznaczeniem na ośrodek wypoczynkowy dla pracowników "ERY".

Przez okres kilku miesięcy trwał remont budynku *). Zostało założone centralne ogrzewanie, zagospodarowano sutereny – gdzie urządzono kuchnię, jadalnię i zaplecze potrzebne do prowadzenia wczasów z wyżywieniem. Zagospodarowano też część hotelową. Wszystkie te formalności załatwiał i pilnował ich realizacji ówczesny Kierownik Działu Socjalnego – p. Janusz Konofalski z p. Mieczysławem Cieślikiem.

*) wg projektu i pod nadzorem mgr inż. Lecha Wereszczyńskiego

O.W. "BAZUMI I" w Zakopanem na Antałówce

O.W. "BURSZTYN" w Darłówku

Pierwszy turnus rozpoczął się już 25 lipca 1971 r.

Kierownikiem Ośrodka została mieszkanka Zakopanego p. Honorata Gnoińska — oddana całym sercem pracy w tym Ośrodku.

Pracowała tu do chwili przejścia na emeryturę. Pierwszym szefem kuchni był p. Stanisław Saletnik. Najdłużej pracujące osoby w "BAZUMI" to: Zofia Galica—Białek, Zofia Grabowska i Anna Gąsienica—Wijas.

W Ośrodku "BAZUMI" urządzone są różne posiedzenia i konferencje, na które zapraszani są uczestnicy z krajów RWPG. Organizatorem tych spotkań był m. in. p. inż. Andrzej Bibiński.

W latach siedemdziesiątych gościliśmy w ramach czasów wymiennych, całorocznych — Węgrów i Niemców z NRD.

Zamierzenia odnośnie rozbudowy Ośrodka

Przewiduje się, że Ośrodek zostanie rozbudowany w latach 1987 — 89. Projektowany jest nowy budynek połączony "przewiązką" z budynkiem nr 1.

W związku z rozbudową projektuje się następujące zmiany adaptacyjne: w budynku nr 1

- zaplecze magazynowe i socjalne personelu kuchni w piwnicach,
- na parterze pokój administracyjny, recepcja oraz sanitariaty ogólne, łazienka, pomieszczenie sprzętu porządkowego oraz pokoje mieszkalne czasowiczów,
- na piętrze: pokoje mieszkalne czasowiczów, umywalnie, natryski i W.C. ogólne męskie i żeńskie oraz pomieszczenie sprzętu porządkowego,
- na poziomie piętra II (poddasze) adaptuje się dotychczasowe pokoje na magazyny bielizny.

11.2. O.W. "BURSZTYN", Darłówko k/Darłowa, woj. koszalińskie, ul. Zwycięstwa 22, kod: 76—153, tel. bezp. 894—0948—2726, Kierownik Ośrodka: Lucyna Machul.

Charakterystyka

Ośrodek położony jest na zachodnim skraju Darłówka, będącym przedmieściem Darłowa, w lesie dochodzącym do wydm, za którymi jest już plaża i morze. Ośrodek posiada 15 domków kempingowych, 4-osobowych, wyposażonych w odpowiednie meble, pościel, koce, leżaki, parawany plażowe oraz sprzęt kuchenny wraz z kuchenkami na gaz propan—butan, co umożliwia prowadzenie samodzielnego wyżywienia, choć jest możliwość uzyskania pełnego wyżywienia poza Ośrodkiem.

W każdym domku znajduje się umywalka z bieżącą zimną wodą. W domu sanitarnym są natryski i W.C. W budynku administracyjnym jest obszerna świetlica wyposażona w stoliki, fotele i telewizor. Ośrodek posiada bibliotekę i sprzęt do ping—ponga, kometki i siatkówki. Dla dzieci — ustawione są w lesie huśtawki i "koniki".

Dojazd: pociągiem do Sławna, skąd PKS—em do Darłowa lub pociągiem ze Sławna do Darłowa, a stamtąd PKS—em do Darłówka.

Ośrodek czynny jest od końca maja do połowy września.

Historia powstania, ludzie i zdarzenia związane z Ośrodkiem

Ośrodek wybudowany został w 1971 r. w znacznej mierze czynem społecznym pracowników ZWPP "ERA", spośród których do najbardziej wyróżniających się należy zaliczyć: T. Godzinę, S. Karolaka, A. Gniewosza, S. Kwiatkowskiego. Kierownikiem budowy Ośrodka był mgr inż. Lech Wereszczyński, a w sprzęt zaopatrzył Ośrodek Donat Kordysz.

Pierwszych gości czasowych Ośrodek przyjął 13 lipca 1971 r., chociaż prace budowlane były jeszcze w toku. W owym czasie Ośrodek był najlepiej wyposażonym w sprzęt ośrodkiem na terenie Darłówka.

Do ciekawszych i miłszych zdarzeń z życia Ośrodka należy zaliczyć zorganizowanie w nim obozu młodzieżowego "MY—74" w okresie 8—21 czerwca 1974 r., na którym była młodzież z Warszawy, Krakowa, Gliwic, Gostynina i Garwolina. Kierownikiem obozu był Marek Zarakowski.

Przez 14 dni Ośrodek tętnił życiem, zabawą, humorem i rozrywką.

W latach 1976–78 Ośrodek gościł na wczasach pracowników z NRD, Czechosłowacji i z Węgier, którzy odjeżdżając wyrazili słowa uznania i podziękowania na dobrze zorganizowane wczasy. Ośrodek przechodził wzloty i upadki. Były lata, kiedy planowano zbudowanie budynku 4–piętrowego, całorocznego, z zapleczem gastronomicznym. Piękne te plany spełzły na niczym. Następnie władze miejskie domagały się likwidacji Ośrodka, ze względu na jego kempingowy charakter. Pomimo tego rodzaju problemów, Ośrodek nadal spełnia swoją rolę nader atrakcyjnej bazy wypoczynkowej dla naszych pracowników.

11.3. O.W. "MŁYN", Raciąż – Młyn k/Tucholi, woj. bydgoskie, kod: 89–502, tel. Raciąż 79, Kierownik Ośrodka: Genowefa Pawlak.

Charakterystyka

Ośrodek położony jest na rozległej polanie, otoczonej z 3 stron lasami iglastymi, oddalony o około 3 km od Raciąży.

Ośrodek posiada 2 piętrowe budynki mieszkalne: starszy, "Dwór", wybudowany w 1913 r. i przebudowany w latach 1974–76 oraz nowszy, przebudowany z budynku gospodarczego, "Stajnia", w 1972 roku*).

Ośrodek posiada 90 miejsc w pokojach 2, 3 i 4-osobowych odpowiednio wyposażonych w umeblowanie, pościel, koce, leżaki, radia, umywalki z bieżącą zimną i ciepłą wodą. W każdym domu znajdują się natryski i W.C. W suterenie "Dworu" znajduje się jadalnia, a w "Stajni" znajduje się świetlica, wyposażona w stół do ping-ponga, bilard i telewizor.

Telewizor znajduje się również w holu "Dworu" na I piętrze. Ośrodek posiada bibliotekę, rowery turystyczne, sprzęt do ping-ponga, bilardu i kometki. W sąsiedztwie Ośrodka znajduje się jezioro, nad którym w odległości około 800 m od Ośrodka położona jest plaża z pomostem wyznaczającym miejsce do kąpieli i stanowiącym miejsce cumowania kajaków i rowerów wodnych Ośrodka.

Obok Ośrodka jest wydzielony teren dla dzieci i młodzieży wyposażony w huśtawki, karuzele i "koniiki" oraz boisko do siatkówki. W sąsiedztwie Ośrodka stoi stary młyn wodny, obecnie zakupiony przez Fabrykę i przystosowywany dla potrzeb rozbudowy Ośrodka.

W skład Ośrodka wchodzi również drewniany szałas – suszarnia grzybów, gdzie można spędzać miłe wieczory, przy palącym się w piecu ogniu.

Dojazd: autokarami fabrycznymi lub PKS-em do Raciąży z przesiadką w Tucholi lub pociągiem do Bydgoszczy, skąd PKS-em – jak wyżej, a dalej – pieszo, uważając na tabliczki informacyjne wskazujące drogę do Ośrodka.

Ośrodek czynny jest od początku maja – do końca października.

Historia powstania, ludzie i zdarzenia związane z Ośrodkiem

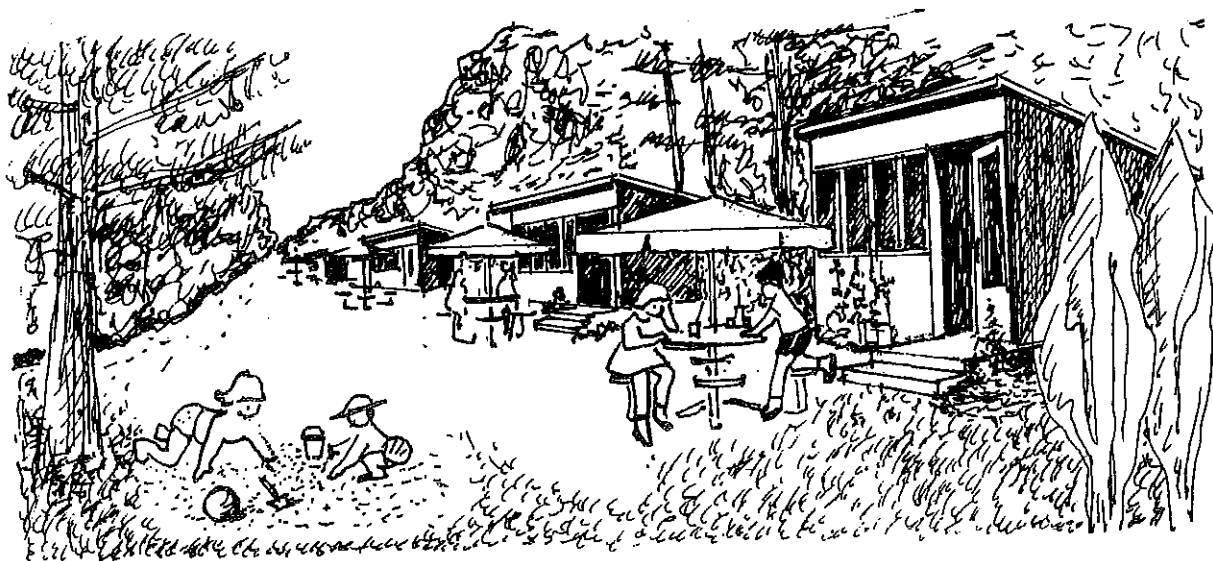
Według opowiadań starszych mieszkańców osiedla Raciąż – Młyn, historia tego osiedla sięga XVII wieku, w którym za panowania Jana Kazimierza istniał stary młyn, stojący do dzisiaj, o ścianach z "pruskiego muru", napędzany kołem wodnym oraz drewniany budynek mieszkalny.

W roku 1913, ówczesny właściciel – Niemiec Buttner dobudował nowy budynek młyna i wyposażył go w nowoczesne na owe czasy, maszyny i urządzenia, wstawił nową turbinę wodną oraz zainstalował maszynę parową. W tym samym roku wyburzył budynek mieszkalny i na jego miejscu pobudował nowy budynek, który stoi do dnia dzisiejszego. W 1927 roku Raciąż – Młyn był w posiadaniu niemieckiej rodziny Buttner. W 1927 r. posiadłość tą kupił Polak Franciszek Lamparski, a od niego w 1931 r. posiadłość nabyła rodzina Pawlaków. W 1939 r. rodzina Pawlaków została wysiedlona przez Niemców, a Raciąż – Młyn stał się ponownie, przez lata okupacji, własnością Buttnerów. Po wojnie Raciąż – Młyn stał się własnością Franciszka Pawlaka, syna rozstrzelanego przez Niemców, Józefa. Franciszek Pawlak zginął w swej posiadłości w 1946 r. z rąk bandy "Łupaszki". Pochowany na cmentarzu w Raciążu.

*) wg projektu i pod nadzorem mgr inż. Lecha Wereszczyńskiego

O.W. "MŁYN" w Raciążu-Młynie

O.W. "ROZTOCZE" w Józefowie

Zamierzenia odnośnie rozbudowy Ośrodka

Przewidywana rozbudowa Ośrodka ma nastąpić w latach 1968–88 i objąć: adaptację budynku po młynie wodnym na dom wczasowy, przez co uzyska się dodatkowo 50 miejsc wczasowych oraz modernizację kotłowni i wybudowanie podziemnego składu opału.

11.4. O.W. "ROZTOCZE", Józefów k/Biłgoraja, woj. zamojskie, kod: 23-460, tel. 86. Kierownik Ośrodka: Jadwiga Jamroz

Charakterystyka

Ośrodek położony jest w sosnowym lesie między niewielkim jeziorem, a szosą Józefów – Biłgoraj, w odległości około 1 km od centrum miasta. Ośrodek posiada 60 miejsc w domkach 2, 3 i 4 – osobowych, wyposażonych w meble, pościel, koce, leżaki, sprzęt kuchenny i nakrycia umożliwiające samodzielne wyżywienie, tym bardziej, że w budynku administracyjno-świetlicowym jest kiosk z artykułami spożywczymi, a w budynku gospodarczym są lodówki i kuchnie gazowe przeznaczone do użytku przez wczasowiczów. Ośrodek posiada też bibliotekę, różne gry oraz rowery turystyczne. Ośrodek czynny jest od początku czerwca – do początku października.

Historia powstania, ludzie i zdarzenia związane z Ośrodkiem i okolicą

Osada Józefów położona jest u źródeł rzeki Nepryszki, na północ od krawędzi Roztocza, w obniżeniu zwanym Podołem Józefowskim oraz na skraju Puszczy Solskiej, na wys. 225 m n.p.m.

Prawa miejskie Józefów otrzymał w 1725 r., nadane przez Tomasza J. Zamoyskiego, posiadał różne przywileje jak: palenie wódki, warzenie piwa, sycenie miodu oraz 4 jarmarki. W II-giej połowie XVIII w. miasto przeszło w posiadanie Stanisława Poniatowskiego, ojca króla Stanisława Augusta. W latach 1826 – 1860 istniały: sąd i drukarnia hebrajska.

W czasie Powstania Styczniowego w okolicach Józefowa stacjonował oddział płk Marcina Borcelewicza ps. "Leleweł". W jednej z potyczek stoczonej z oddziałem kozackim, w dniu 24 kwietnia 1863 r. zginął jego adjutant – poeta-żołnierz Mieczysław Romanowski, kontynuator literatury romantycznej, autor wierszy lirycznych, gawęd i powieści poetyckich, eposu "Dziewczę z Sącza", osnutego na tle wojen szwedzkich oraz dramatów i szkiców historycznych. Zarówno biografia Romanowskiego, jak i jego twórczość, stały się dla późniejszych pokoleń symbolem ideałów demokratyczno-wolnościowych. Dla upamiętnienia jego zasług, miejscowej szkole nadano imię Mieczysława Romanowskiego gdzie mieści się Izba Pamięci z ekspozycją poświęconą jego twórczości i walce.

W okresie przed- i po-powstaniowym, proboszczem parafii Józefów był ks. Seweryn Trębiński, a ostatnim burmistrzem Józefowa był jego brat – Julian Trębiński, który zginął pod Józefowem w walce z Kozakami. Byli to wujkowie Bolesława Prusa^{*)}. Podczas Powstania Styczniowego Józefów został zniszczony w 80%, zginął burmistrz, a Józefów utracił prawa miejskie. Obecnie jest tylko osadą miejską. Ostatnia wojna również nie była dla Józefowa zbyt łaskawa. We wrześniu 1939 r. w okolicach Józefowa walczyła grupa operacyjna gen. Boruty Spiechowicza osłaniająca przegrupowanie sił głównych armii, w związku z czym Józefów bardzo ucierpiał. Zabudowa podcieniowa rynku została zniszczona, spaleni uległo ponad 60% budynków mieszkalnych.

W niespełna miesiąc po klęsce wrześniowej, w Józefowie została zawiązana komórka konspiracyjna ZWZ, dająca początek Józefowskiemu oddziałowi AK, dowodzonemu przez Konrada Bartoszewskiego, pseudonim "Wir".

Następnie, powstały oddziały partyzackie BCH i radzieckie. Oddziały te miały dobre schronienie w okolicznych lasach Puszczy Solskiej. Przeprowadzały one różne akcje sabotażowe przeciwko Niemcom, jak: wysadzanie pociągów, niszczenie urzędów i posterunków oraz inne działania dywersyjno-bojowe.

Po wyzwoleniu Józefów zaczyna stopniowo dźwigać się ze zniszczeń wojennych. Józefów i jego okolice uznano za rejon letniskowy.

^{*)} Aleksandra Głowackiego

Tuż przy rzece Neprysze, przy drodze Józefów – Biłgoraj – Łukowa, w 1950 r. pobudowano Ośrodek POSTIW-u, złożony z domków kempingowych, świetlicy i sanitariatu. Obiekt ten nabył w 1968 r. ZD IMM z Warszawy. Po przyłączeniu IMM do CNPTKiP – obiekt ten stał się naszym Ośrodkiem Wczasowym, a po rozpadzie "CENTRUM" – został wykupiony przez Fabrykę.

Zamierzenia modernizacyjne

Wobec znacznego stopnia zużycia substancji mieszkaniowej Ośrodka, przewiduje się wymianę trzech, najbardziej zniszczonych domków kempingowych.

12. SPORT I REKREACJA W OKRESIE POWOJENNYM

Sport i turystyka masowa mają swoje miejsce w historii naszej Fabryki. Działalność sportowo-turystyczna poza spełnieniem swego zasadniczego kierunku działania, jakim jest wypoczynek aktywny, ruch, zabawa, daje coś więcej, jest to możliwość lepszego poznania samego siebie, swoich koleżanek i kolegów. Wspólne zabawy na boisku sportowym lub wspólne wędrówki turystyczne przybliżają ludzi i stwarzają klimat serdeczności przy stanowiskach pracy, stanowi to ważny czynnik integracji załogi.

Ruch sportowo-turystyczny w latach powojennych naszej Fabryki obfitował w mniejsze lub bardzo znaczne sukcesy na terenie Fabryki, dzielnicy Ochota i Miasta Warszawy.

Miniony okres można podzielić na trzy etapy, w których to ruch rekreacyjny święcił duże sukcesy.

Pierwszy etap, to lata pięćdziesiąte kiedy to sport i turystyka rodziła się w formach bardzo prostych, jak: wyjazdy na majówki i gry świetlicowe, gdyż pierwsze lata powojenne skupiły całą energię załogi na uruchomieniu produkcji mierników i odbudowanie zakładu. Pomimo wszystkich trudności działała Komórka Sportu przy Radzie Zakładowej, którą prowadził Stanisław Kwiatkowski wraz z wyróżniającymi się w sporcie pracownikami jak: Jerzy Gałęcki (mistrz Warszawy w tenisie stołowym), Stanisław Chymkowski, Ryszard Tobolski, Tadeusz Ustaborowicz i inni.

Drugim etapem były lata 1963 – 1967 kiedy to nastąpiła stabilizacja załogi i produkcji. Załoga odczuwała potrzeby aktywniejszego ruchu sportowego. W związku z tym został założony Komitet Organizacyjny 15-to osobowy, którego celem było przeprowadzenie Spartakiady Zakładowej. Dzięki wysiłkowi i zaangażowaniu wielu osób a w szczególności Romy Kruk, Jerzego Gałęckiego, Zbigniewa Dziubkowskiego, Zdzisława Szewczykowskiego została przeprowadzona w roku 1964 Spartakiada w dyscyplinach świetlicowych oraz takich, jak: lekkoatletyka, piłka nożna, siatkówka, przeciąganie liny, tenis ziemny i strzelanie. W Spartakiadzie uczestniczyło około 250 osób.

W roku 1969 Komitet rozszerzył się do 21 osób pod patronatem KZ PZPR – Tow. Szewczykowskiego i Przewodniczącego Rady Zakładowej Sławomira Teresiaka.

Spartakiada objęła cały Zakład wraz z Dyrekcją i uczestniczyło około 600 osób.

Wyróżniającymi się organizatorami i uczestnikami byli: Roma Kruk, Zbigniew Dziubkowski, Jerzy Gałęcki, Sławomir Teresiak, Jerzy Czerwiński, Edward Zieliński.

Spartakiadę uświetniły medale wykonane przez Remigiusza Boniewskiego i zdjęcia wykonane przez Włodzimierza Wołosza oraz film nakręcony przez TV Warszawską.

Trzecim etapem, w którym ponownie wyraźnie wzrosła działalność i zwiększenie rekreacji wśród załogi – to były lata 1973 – 77. W latach 1971/72 zachodziły ważne zmiany w życiu Fabryki, gdyż rozpoczęto nowy profil produkcji – informatykę. To przejście spowodowało rozbudowę Fabryki i wzrost załogi, co odsunęło na pewien czas sprawy poza produkcyjne. Wyraźnie odmiędniona załoga przejęła działanie wraz z Organizacją Młodzieżową pod kierownictwem Marka Zarakowskiego.

W roku 1974 powołano Komitet Spartakiady w skład, którego wchodził: Aleksander Kotruchow (Przewodniczący), Jerzy Gałęcki, Eugeniusz Kawulski, Marek Zarakowski, Andrzej Flakiewicz, Michał Mroziński, Krzysztof Olejniczak i Danuta Gnoińska.

Spartakiada trwała przez cały rok obejmując dyscypliny świetlicowe jak: warcaby, szachy, tenis stołowy oraz lekkoatletyczne zawody: piłka nożna, siatkówka i strzelanie.

W Spartakiadzie wzięło udział około 900 pracowników.

Dnia 12 kwietnia 1974 roku powołano Zakładową Radę Kultury Fizycznej i Turystyki, która miała za zadanie koordynację działań Kół zakładowych, takich organizacji jak: PTTK, TKKF, LOK, PZW i PZMot, które działały dotychczas samodzielnie.

W skład ZRKFiT wchodzili:

Przewodniczący	- A. Kotruchow
Wice Przewodniczący	- J. Gałeczki
Wice Przewodniczący	- R. Drabik
Sekretarz	- Z. Dziubkowski
Członek	- E. Kawulski
Członek	- A. Karbowski

Duży wysiłek organizatorów ruchu sportowo-rekreacyjnego oraz ogromne zaangażowanie załogi pozwoliło na to, że w roku 1974 MERA - ZSM zajęła II miejsce w Spartakiadzie dzielnicy Ochota, w roku 1975 - I miejsce i w roku 1976 - I miejsce.

Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych działalność rekreacyjna w Zakładzie zanikała w związku ze zmianami jakie zaszły w działalności Związków Zawodowych. Odradzający się NSSZ wraz z Działem Socjalnym podjęły działania mające na celu rozwinięcie ruchu sportowo-rekreacyjnego i ponowne włączenie się do rywalizacji w Dzielnicy i Warszawie.

W dniu 14 grudnia 1984 r. pod numerem 1/M/84 zostało wpisane do rejestru ognisko fabryczne TKKF z zarządem: Zofia Jastrzębska, Marek Sikorski, Krzysztof Romaniak i Dariusz Chmura.

Początki działalności Koła w roku 1985 są, jak na razie, skromne. Jednak Koło może się poszczycić kilkoma sukcesami, jak np.: w brydżu sportowym gdzie I miejsce w Spartakiadzie Dzielnicowej zdobyła nasza drużyna pod wodzą Henryka Lachowicza.

13. ORGANIZACJE SPOŁECZNO-POLITYCZNE DZIAŁAJĄCE W FABRYCE

Na terenie Fabryki działają aktualnie następujące organizacje społeczno-polityczne:

- a) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników F.M.i K. "ERA,
- b) Polska Zjednoczona Partia Robotnicza,
- c) Polski Związek Filatelistyczny,
- d) Polski Związek Motorowy,
- e) Polski Związek Wędkarski,
- f) Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze,
- g) Stowarzyszenie Elektryków Polskich,
- h) Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa,
- i) Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej,
- j) Związek Socjalistyczny Młodzieży Polskiej,

a ponadto:

- k) Klub Techniki i Racjonalizacji,
- l) Koło Emerytów i Rencistów.

A oto ważniejsze dane dotyczące w/w organizacji aktualnie działających w Fabryce:

- a) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Fabryki Mierników i Komputerów "ERA" im. Janka Krasickiego

Rok założenia: 1983

Stan ilościowy członków: 402 (na 31 maja 1985 r.)

Skład Zarządu Związku:

- Przewodniczący	- Robert Dziubiński
- Wiceprzewodniczący	- Jan Wadziński
- Członek Zarządu	- Bogusław Daszewski
- Członek Zarządu	- Danuta Faliszewska
- Członek Zarządu	- Maria Galewska
- Członek Zarządu	- Daniela Gnoińska
- Członek Zarządu	- Sylwester Jodłowski
- Członek Zarządu	- Jan Kisiel
- Członek Zarządu	- Franciszek Olbryś

Główne cele i zadania Związku

Sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem prawa pracy, udzielanie pomocy prawnej członkom i innym pracownikom Fabryki, reprezentowanie interesów zawodowych członków wobec kierownictwa Fabryki. Szczegółowy zakres celów i zadań -- podany jest w statucie Związku. Związek działa na terenie całej Fabryki, zarówno w Warszawie, jak w Gostyninie i w Różanie.

Ważniejsze osiągnięcia

- wzięcie czynnego udziału i reprezentowanie Załogi Fabryki przy wprowadzeniu z dniem 1 września 1984 r. nowego zakładowego systemu wynagradzania,
- opiniowanie szeregu aktów normatywnych dotyczących załogi, m. in. regulaminu tworzenia i podziału funduszu nagród z zysku (R-62-001) oraz regulaminu Komisji Mieszkaniowej (R-05-1038),
- prowadzenie starań o zwiększenie ilości miejsc sanatoryjnych i dokonywanie ich rozdziału dla potrzebujących pracowników Fabryki,
- koordynacja i kontrola działalności socjalno-bytowej w Fabryce,
- wystąpienie do innych organizacji społecznych działających w Fabryce i do Dyrektora Fabryki -- z inicjatywą utworzenia na terenie Fabryki:
 - Rady Kultury,
 - Rady Sportu, Turystyki i Wypoczynku,
 których zadaniem byłoby opracowywanie kompleksowych programów działalności adekwatnej do nazwy danej Rady oraz zapewnienia pomocy w sprawnej realizacji tych programów.

Przewodniczący Rady Zakładowej Związku Zawodowego Metalowców przedsiębiorstwa "ERA"

- Wacław Kulik	- 1948 - 1949 r.
- Bernard Szostak	- 1950 - 1952 r.
- Antoni Niewiadomski	- 1953 r.
- Sławomir Teresiak	- 1954 r.
- Remigiusz Boniewski	- 1955 r. I półrocze
- Kazimierz Gaj	- 1955 r. II półrocze
- Marian Marcinia	- 1956 - 1961 r.
- Sławomir Teresiak	- 1962 - 1966 r.
- Mieczysław Cieślik	- 1967 - 1974 r.
- Leon Wroński	- 1975 - 1977 r.
- Zbigniew Dziubkowski	- 1978 - 1981 r.

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy "SOLIDARNOŚĆ"

- Krzysztof Zandberg	- 1980 IV kw. - 1981 r.

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników F.M.i.K. "ERA"

- Robert Dziubiński	- 1983 r. nadal

b) Organizacja Partyjna Fabryki Mierników i Komputerów "ERA"

Struktura organizacyjna

Organizacja składa się z 6-ciu Podstawowych Organizacji Partyjnych	
POP - Administracji	I sekretarz tow. M. Cieślik
POP - Kontroli Technicznej i 57 PW	I sekretarz tow. B. Kubicki
POP - Produkcji Informatyki	I sekretarz tow. E. Olszowski
POP - Produkcji Miernictwa	I sekretarz tow. Z. Grzeszczak
POP - Techniczna Informatyki	I sekretarz tow. R. Skłodowski
POP - Techniczna Miernictwa	I sekretarz tow. Cz. Staszewski

W skład POP wchodzi 17 grup partyjnych.

Dane liczbowe o członkach PZPR

Stan organizacji	252 tow.
robotników	62
kobiet	41
Plenum KZ PZPR liczy	23 tow.
Egzekutywa KZ PZPR liczy	9 tow.
Komisja Rewizyjna liczy	7 tow.
do Związku Zawodowego należy	72 tow.
do ZSMP należy	7 tow.
do ZHP należy	2 tow.

Skład Egzekutywy KZ PZPR

- Cackowski Wojciech	I Sekretarz KZ
- Flakiewicz Andrzej	Sekretarz d/s organizacyjnych
- Izdebną Teresa	
- Knap Jan	
- Kowalski Ryszard	Sekretarz d/s propagandy
- Kwiatkowski Wojciech	Sekretarz d/s ekonomicznych
- Paszkowski Jerzy	
- Szyszkowski Artur	
- Wojciechowski Edmund	
Przewodniczący Komisji Rewizyjnej	tow. W. Kmiec

Komisje problemowe działające przy KZ PZPR

- Komisja Ideologiczna
- Komisja Propagandy
- Komisja Ekonomiczna

I Sekretarze PZPR przedsiębiorstwa "ERA" od roku 1948

a) Henryk Kański	1948 r.
b) Albin Gaworski	1949 r.
c) Jerzy Kiełducki	1950 r. - 1951 r. I półrocze
d) Wiesław Wyrębski	1951 r. II półrocze - 1952 r.
e) Stanisław Szewczyk	1953 r.
f) Ryszard Świerzewski	1954 r. - 1955 r.
g) Jerzy Królikowski	1955 r. (1 miesiąc)
h) Edward Ziółtek	1956 r.
i) Wiesław Skroński	1957 r. I półrocze
j) Halina Modrzewska	1957 r. II półrocze - 1964 r. I półrocze
k) Remigiusz Boniewski	1964 r. II półrocze - 1967 r. I półrocze
l) Wojciech Kwiatkowski	1967 r. II półrocze - 1968 r. I półrocze
ł) Damazy Płowiec	1968 r. II półrocze - 1970 r. I półrocze
m) Włodzimierz Przepiórkowski	1970 r. II półrocze - 1971 r. I półrocze
n) Ryszard Jakubowski	1971 r. II półrocze - 1974 r. I półrocze
o) Bohdan Matusik	1974 r. II półrocze - 1976 r.
p) Włodzimierz Magierek	1977 r.
r) Franciszek Paleczny	1978 r. - 1980 r.
s) Remigiusz Boniewski	1981 r. I półrocze
t) Wojciech Cackowski	1981 r. II półrocze - nadal

Z inicjatywy zakładowej organizacji partyjnej redagowany jest od listopada 1984 r. "Biuletyn Informacyjny KZ PZPR F.M.i.K. "ERA".

Biuletyn ma na celu stworzenie możliwości lepszego doinformowania załogi w problematyce funkcjonowania naszego przedsiębiorstwa.

Organizacja partyjna podjęła inicjatywę czynów społecznych wykonywanych w m-cu wyzwolenia stolicy. I tak w styczniu 1984 r. podjęty czyn realizowany był przez załogę na konto budowy pomnika "Poległych za utrwalenie władzy ludowej", a w styczniu 1985 r. 624 osoby pracowały na rzecz "Narodowego Funduszu Pomocy Szkole".

Effektem ostatniego czynu produkcyjnego było wypracowanie 250 tys. zł. W ramach tego funduszu przekazano siedmiu szkołom zestawy przyrządów pomiarowych.

Istotnym elementem działalności partyjnej w F.M.i.K. było podjęcie na marcowej konferencji sprawozdawczej w 1985 r. dokumentu zwanego "deklaracją programową", w którym obrazujemy cel działania PZPR w F.M.i.K. "ERA" oraz metody realizacji.

D e k l a r a c j a p r o g r a m o w a

zakładowej organizacji partyjnej F.M.i.K. "ERA" im. J. Krasickiego

Organizacja partyjna w F.M.i.K. "ERA" będąc integralną a jednocześnie bacznie obserwowaną częścią załogi, czując swą rolę w kierowaniu i odpowiedzialność za kształt Fabryki, uważa za swój obowiązek przedstawić cele i zasady jakimi się posługuje.

Nie czynimy tego w oderwaniu od Statutu, deklaracji ideowej czy też uchwał naszych instancji, wprost przeciwnie chcemy sobie i całej załodze uświadomić jak powinna wyglądać ich praktyczna realizacja. Bowiem celem naszego działania jest:

- stałe przekształcanie Fabryki w nowoczesne, dobrze prosperujące i funkcjonujące przedsiębiorstwo, stałe oddziaływanie na świadomość i postawy osobiste współpracowników w takim kierunku by każdy czuł się współgospodarzem odpowiedzialnym za kształt i wyniki przedsiębiorstwa,
- tworzenie warunków by każdy pracownik mógł znaleźć sens życia i własnego rozwoju w więziach z innymi ludźmi w oparciu o naczelne wartości socjalizmu jak humanizm, sprawiedliwość społeczną i demokracja.

Realizację powyższych celów widzimy:

- we wzroście wydajności i jakości pracy nierozłącznie związanym z postępem naukowo-technicznym,
- w stałym rozwoju wszelkich form demokracji a zwłaszcza ruchu związkowego, samorządnego i młodzieżowego,
- w dbałości o powierzony nam majątek narodowy i trosce o jego modernizację,
- w ścisłym uzależnieniu płac od wkładu i wyników pracy,
- w dbałości o warunki pracy, w postępie w zaspakajaniu potrzeb socjalnych i mieszkaniowych,
- w doborze na kierownicze stanowiska ludzi o wysokich kwalifikacjach, etyce i właściwej postawie społecznej.

Będziemy tworzyć:

- atmosferę wzajemnej życzliwości, zaufania i wzajemnego wspomagania się w pracy,
- klimat uznania dla ludzi zdyscyplinowanych, pracowitych, dbających o jakość produkcji.

Będziemy walczyć:

- z nieudolnością i niegospodarnością,
- z biernością, niechęcią i niemocą,
- z nieuczciwością, niekompetencją i koryzowaniem z protekcji,
- z tolerowaniem niskiej dyscypliny.

Świadomie bierzemy na siebie odpowiedzialność wynikającą z kierowniczej roli partii w życiu Fabryki i organizacji w niej działających, by poprzez aktywność własną i wszystkich pracowników — osiągnąć cele niniejszej deklaracji.

c) Polski Związek Filatelistyczny Oddział Warszawa Zachód, Koło nr 106

Koło liczy 120 członków (stan na 31 maja 1985 r.)

Przewodniczący Koła
Sekretarz
Skarbnik

Wacław Kmieć
Andrzej Kalinowski
Zdzisław Tomaszewski

Zakres działania

rozwój i upowszechnianie filatelistyki w Fabryce,
kształtowanie wiedzy filatelistycznej wśród członków,
propagowanie kolekcjonerstwa polskich znaków (znaczków) pocztowych (i zagranicznych),
organizowanie ruchu filatelistycznego w Fabryce poprzez:
- zapewnienie członkom naszego Koła abonamentu filatelistycznego,
- zakup i rozdział walorów filatelistycznych.

Ważniejsze zamierzenia

zorganizowanie wizualnego kącika filatelistycznego popularyzującego filatelistykę,
zorganizowanie lokalnych, okolicznościowych wystaw filatelistycznych w Fabryce w oparciu o zbiory naszych członków.

d) Polski Związek Motorowy Koło przy F.M.i K. "ERA"

Koło liczy 50 członków (wg stanu na 31 maja 1985 r.)

Przewodniczący Koła
Sekretarz Koła

inż. Andrzej Kalinowski (ZE-3)
Ryszard Bójski (ZE-2)

e) Polski Związek Wędkarski Koło przy F.M.i K. "ERA"

Koło istnieje od 1978 r. i liczy 167 członków (wg stanu na 31 maja 1985 r.)

Prezes Koła
Wiceprezes
Sekretarz
Skarbnik
Kpt Sportowy

Tadeusz Caban (P-52)
Grzegorz Kański (PE)
Jerzy Pleban (ND)
Ryszard Machnowski
Julian Kędzierski

Główne cele Związku

działalność sportowo-turystyczna realizowana przez:

- szkolenie,
- zawody sportowe,
- wycieczki sportowo-turystyczne,

gospodarka akwenami wodnymi polegająca na:

- zarybianiu,
- zabiegach pielęgnacyjnych,
- odłowach selekcyjnych,

działalność w zakresie ochrony wód:

- społeczna straż zwalczania kłusownictwa i zanieczyszczeń przemysłowych,
- praktyczna pomoc nad wodą dla wszystkich, którzy tej pomocy potrzebują,

działalność schroniskowa Okręg Warszawski PZW posiada 14 obiektów turystycznych, z których korzystają w pierwszej kolejności członkowie PZW, m.in. w miejscowościach: Mojtyny, Świętajno, Czarnowo, Serock, Sum. Ośrodki te wyposażone są w pomosty, nadbrzeża, przystanie i odpowiedni sprzęt pływający.

Ważniejsze osiągnięcia i ciekawsze imprezy

w samym tylko 1984 r. Koło zorganizowało 11 imprez sportowo-turystycznych, w których udział wzięli również niezrzeszeni w PZW pracownicy Fabryki (akcją tą objęto około 400 pracowników Fabryki).

Ważniejsze osiągnięcia i ciekawsze imprezy

- współpraca przy organizacji i prowadzeniu kilku kursów analizy wartości wyrobów (lata 1973 – 78) oraz kursu analizy wartości organizacji (1979 r.),
- wspólne z Z.Z.ZSMP opracowanie regulaminu "Turnieju Młodych Mistrzów Organizacji (1979 r.),
- organizacja kilku wycieczek do zakładów przemysłowych, jak: FSO, "WEDEL", "MERA-PNE-FAL" oraz do PIAiP – na pokaz filmu o robotach przemysłowych i zwiedzenie działu produkcji robotów przemysłowych (1984 r.),
- opracowanie i przeprowadzenie ankiety dot. wybranych służb i zagadnień organizacyjnych (1983 r.),
- zorganizowanie kilku prelekcji, m. in. nt. samorządu pracowniczego (1984 r.) i kontroli wewnętrznej w przedsiębiorstwie (1985 r.),

Główne zamierzenia na przyszłość

Zwiększenie stanu ilościowego Koła przez wciągnięcie do niego większej liczby osób, w tym szczególnie kierowników, podniesienie frekwencji na imprezach Towarzystwa.

i) Towarzystwo Przyjaźni Polsko–Radzieckiej Koło przy F.M.i.K. "ERA" w Warszawie

Stan ilościowy członków (na dzień 31 maja 1985 r.) – 50 osób

Skład Zarządu

Przewodniczący	Tadeusz Kosiński
Viceprzewodniczący	Jan Pasek
Skarbnik	Marianna Szczepaniak
Członek Zarządu	Joanna Mieklin

Zakres działania

- Głównym celem TPPR jest utrwalenie przyjaźni polsko–radzieckiej, co Koło nasze realizuje przez:
- rozpowszechnianie znajomości języka rosyjskiego w gronie członków Koła,
 - zainteresowanie szerokiego kręgu kolegów z F.M.i.K. kulturą radziecką oraz osiągnięciami technicznymi Związku Radzieckiego,
 - prenumeratę czasopism w języku rosyjskim i polskim o tematyce Związku Radzieckiego, lepsze poznanie życia i pracy obywateli radzieckich, ich osiągnięć technicznych, społecznych i politycznych,
 - rozwijanie wzajemnych kontaktów dwustronnych poprzez organizowanie w naszej Fabryce spotkań z przedstawicielami Towarzystwa Przyjaźni Radziecko–Polskiej oraz w miarę możliwości uczestnictwa naszych kolegów w turystyce do ZSRR (m. in. "Pociągami Przyjaźni").

Ważniejsze osiągnięcia

- w 1985 r. zorganizowano w naszej Fabryce spotkanie z kilkudziesięcio–osobową grupą obywateli radzieckich z obwodu Uralskiego, w ramach którego odbyło się zwiedzanie zakładu "A", podczas spotkania wymieniono informacje na temat warunków życia i pracy ludzi w Polsce i ZSRR,
- członkowie naszego Koła uczestniczyli w konkursach zorganizowanych przez Radio Moskwa dla słuchaczy w języku polskim, a niektórym z nich jury przyznało symboliczne nagrody za trafność odpowiedzi.

j) Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej Organizacja Zakładowa przy F.M.i.K. "ERA"

Stan ilościowy (na dzień 31 maja 1985 r.) 46 członków

Przewodnicząca	Marianna Szczepaniak
Viceprzewodniczący	Mariusz Perzak
Viceprzewodniczący	Bogdan Kamaszewski

Zakres działania

Organizacja młodzieżowa w swoim zakresie działania nie skupia się tylko na członkach organizacji lecz jest organizatorem imprez dla całej młodzieży Fabryki.

Prócz imprez rekreacyjno-sportowych, dużo pracy ZSMP poświęca na oddziaływanie polityczne wśród swoich członków.

Odbywa się to podczas spotkań organizacji przez m. in. gry decyzyjne np. w państwo, w których młody człowiek poznaje zasady powstawania partii politycznych i ich zadania w ustroju socjalistycznym.

Kilka spotkań odbyło się na temat genezy postania filozofii marksistowskiej, odbyliśmy też wycieczkę i spotkanie z lektorem w Muzeum Lenina.

Ważniejsze osiągnięcia i ciekawsze imprezy

Należy wymienić imprezy organizowane w ciągu ostatnich lat:

- wymiana między FDJ VEB STATRON,
- praktyki dla uczniów zawodu w NRD,
- nawiązanie współpracy z WAT, obejmującej:
 - zawody obronne - strzeleckie,
 - wspólną dyskotekę,
- pomoc przy organizacji letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży,
- prace porządkowe i malarskie na terenie ośrodków zakładowych,
- organizacja balów Sylwestrowych (1980 i 1984 r.),
- wczasy dla młodych małżeństw z dziećmi,
- obozy 4-5 dniowe dla młodzieży,
- przeprowadzenie konkursu Mistrza Wychowawcy Młodzieży,
- organizowanie Turnieju Młodych Mistrzów Techniki,
- czynny udział w budowie pomnika J. Krasickiego.

Przewodniczący Zarządu Zakładowego Związku Młodzieży Polskiej przedsiębiorstwa "ERA"

- Ryszard Kowalski	1948 - 1949 r.
- Wiesław Wyrębski	1950 r.
- Leszek Kijanowski	1951 r. I półrocze
- Sławomir Teresiak	1951 r. II półrocze
- Ryszard Tobolski	1952 r.
- Wiesław Szul	1953 r.
- Wiesław Skowroński	1954 - 1956 r.

Przewodniczący Zarządu Zakładowego Związku Młodzieży Socjalistycznej

- Jan Pasek	1957 - 1958 r.
- Zdzisław Wałaszewski	1959 - 1965 r.
- Marian Rusinowski	1966 - 1967 r.
- Zofia Małecka	1968 r.
- Roman Gałeczki	1969 - 1971 r.

Przewodniczący Zarządu Zakładowego Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej

- Andrzej Flakiewicz	1972 - 1973 r.
- Marek Zarakowski	1974 - 1976 r.
- Roman Nowis	1977 r. I półrocze
- Andrzej Szamburski	1977 r. II półrocze

- Jan Czajka	1978 r.
- Krzysztof Winter	1979 r.
- Feliks Piątkowski	1980 r.
- Sławomir Mierzejewski	1981 - 1983 r.
- Feliks Piątkowski	1984 r. I półrocze
- Marek Piasecki	1984 r. II półrocze
- Jan Weremowicz	1985 r.
- Marianna Szczepaniak	1985 r.

k) Klub Techniki i Racjonalizacji (KTiR)

Rok założenia	1978
Stan ilościowy członków	30 (na 31 maja 1985 r.)
Przewodniczący	inż. Stanisław Bujnowski (NO)
Vicewprzewodniczący	mgr inż. Bogusław Boguszewski (ID-4)

Główne cele Klubu

- rozwijanie w Fabryce twórczych inicjatyw w zakresie rozwoju wynalazczości pracowniczej, a poprzez to zwiększenie efektywności gospodarowania, poprawy warunków bhp i ochrony środowiska naturalnego,
- krzewienie wiedzy i kultury technicznej załogi,
- popularyzacja wynalazczości, racjonalizacji i techniki.

Ważniejsze osiągnięcia i ciekawsze imprezy

- współudział z komórką wynalazczości w organizacji konkursów racjonalizatorskich (1978 - 81 r.),
- dokonanie przeglądu stanu wynalazczości w przedsiębiorstwie (1980 r.),
- zorganizowanie wycieczek technicznych do zakładów zamiejscowych w Gostyninie, Nasielsku i Różanie (1980 r.).

Główne zamierzenia na przyszłość

- przeprowadzenie prawomocnego walnego zebrania członków Klubu (zebrania w 1983 r. i 1984 r. były nieprawomocne z powodu braku kworum), w celu uchwalenia nowego regulaminu Klubu, planu działania oraz przeprowadzenia wyborów nowego zarządu Klubu,
- uaktywnienie działalności Klubu i zwiększenie ilości jego członków.

l) Koło Emerytów i Rencistów

Koło reaktywowano w 1982 r.

Stan ilościowy na dzień 31 maja 1985 r. - 660 członków

Prezes Koła	An drzej Krasicki
Z-ca Prezesa	Henryk Kucharski
Sekretarz	Janina Wnuk

Główne cele i zadania Koła

- organizowanie pomocy dla członków (około 20) wymagających specjalnej troski, jak: inwalidzi I grupy i osoby zniedołężniałe,
- udzielanie zapomóg bezzwrotnych, ze środków otrzymanych z funduszu socjalnego Fabryki, dla najbardziej potrzebujących pomocy członków Koła,
- rozprowadzanie nieodpłatnie wśród członków Koła biletów zakupionych z funduszu socjalnego Fabryki - na różne imprezy rozrywkowe,
- organizowanie spotkań i imprez z okazji "Dni Seniora".

Ważniejsze osiągnięcia i imprezy Koła

- nastąpił wzrost integracji środowiska emerytów i rencistów oraz wzrost zainteresowania sprawami Fabryki,
- w latach 1982 - 83 przeprowadzono ankietę wśród około 350 członków w celu stworzenia pełnej kartoteki ewidencyjnej pozwalającej na orientację w warunkach życiowych (mieszkaniowych, rodzinnych, zdrowotnych i materialnych) członków Koła,
- nawiązanie i kontynuacja współpracy z Dyrekcją Fabryki, Komitetem Zakładowym PZPR i Zarządem NSZZ pracowników Fabryki, w ramach której uzgadniane są postulaty, wnioski i prośby Koła,
- organizowanie, przy ścisłej współpracy z Kierownictwem Fabryki, imprezy z okazji "Dni Seniora"
 - cieszące się dużą frekwencją i uznaniem - składają się zazwyczaj z części oficjalnej, artystycznej, przy udziale znanych aktorów warszawskich teatrów, estrady i filmu oraz z poczęstunku przy herbacie.

Ważniejsze zamierzenia

W 1985 r. zapoczątkowano akcję dla najstarszych wiekiem emerytów. Osoby liczące 80 i więcej lat (jest ich w kole 9) otrzymały listy gratulacyjne oraz zapomogi po 4.700,-zł. Akcja ta ma być w przyszłości kontynuowana, dla corocznej grupy nowych 80 latków.

14. KALENDARIUM

1926

Utworzenie we Włochach k/Warszawy, przy ul. Inżynierskiej (obecnie Skrońskiego), filii Zakładów Elektrotechnicznych "ERA" w Pradze czeskiej, dla produkcji elektrycznych regulatorów automatycznych do systemów oświetleniowych wagonów osobowych i pocztowych (system oświetleniowy "ERA").

1927

Przekształcenie filii ZE "ERA" w Pradze w samodzielną spółkę polsko-czeską z niewielką przewagą kapitału czeskiego, pn. Polskie Zakłady Elektrotechniczne "ERA".

1930

Zarejestrowanie PZE "ERA" jako spółki akcyjnej.

1932

Zakupienie licencji na produkcję elektrycznych przyrządów pomiarowych (mierników elektrycznych) od firmy "NORMA" — Wiedeń.

1936

Uzyskanie Złotego Medalu na Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego w Warszawie, za wysoki poziom techniczny produkowanych elektrycznych przyrządów pomiarowych.

1938

Zakupienie licencji na produkcję iskrowników do silników lotniczych od firmy British Thompson Houston.

1939

Podporządkowanie Zakładów niemieckiej firmie Siemens-Schuckert z Berlina i przestawienie produkcji na wyroby wg dokumentacji tej firmy.

1945

Wznowienie, po wojnie, działalności PZE "ERA" i objęcie ich przymusowym zarządem państwowym.

1948

Przekształcenie PZE "ERA" w przedsiębiorstwo państwowe pn. Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych "A-3", podporządkowane Centralnemu Zarządowi Przemysłu Aparatów Elektrycznych (następnie Zjednoczeniu Przemysłu Maszyn i Aparatów Elektrycznych).

Utworzenie przy ZWPP "A-3" Państwowego Liceum Elektrotechnicznego dla kształcenia średnich kadr technicznych Zakładu (istniało do 1956 r.).

1953

Utworzenie filii w Zielonej Górze przy ul. Sulechowskiej 1, przekształconej w 1954 r. w Zakłady "A-21" (obecnie Lubuskie Zakłady Aparatów Elektrycznych "LUMEL") i przeniesienie tam produkcji mierników elektromagnetycznych tablicowych, a w następnych latach — pozostałych mierników tablicowych.

1954

Uruchomienie produkcji mierników aparaturowych i pokładowych wg licencji radzieckiej.

1957

Wprowadzenie eksperymentalnych zasad zarządzania (istniały do 1962 r.).

1961

Rozpoczęcie budowy nowego zakładu przy ul. Łopuszańskiej 117/123 w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na mierniki elektryczne i brakiem możliwości rozbudowy zakładu przy ul. Skrońskiego (zakończenie budowy nastąpiło w 1973 r.).

1964

Zmiana nazwy z ZWPP "A-3" na ZWPP "ERA" i podporządkowanie nowo-utworzonemu Zjednoczeniu Przemysłu Automatyki i Aparatury Pomiarowej "MERA".

1969

Podjęcie decyzji o zlokalizowaniu w ZWPP "ERA" produkcji urządzeń informatyki.

1970

Utworzenie Zakładu Zamiejscowego w Gostyninie, gdzie w 1971 r. zlokalizowano produkcję przerywaczy do kierunkowskazów samochodów "Żiguli" wg licencji SIPEA - Italia na eksport do ZSRR (Oddział przy ul. 18 stycznia w Gostyninie).

1971

Przejęcie z Biura Urządzeń Techniki Jądrowej - Zakładu w Różanie i podjęcie tam produkcji wyposażenia do stacji elektronicznej techniki obliczeniowej.

1973

Uruchomienie produkcji pamięci bębnowej dla odbiorcy radzieckiego.

Zakupienie licencji na kasetową pamięć dyskową MERA-9425 od amerykańskiej firmy Control Data Corporation (CDC).

Utworzenie Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Urządzeń Informatyki (OBRUI) przy ZWPP "ERA".

1975

Zmiana nazwy z ZWPP "ERA" na MERA - Zakłady Systemów Minikomputerowych.

1976

Utworzenie Biura Generalnych Dostaw (istniało do 1982 r.).

Zakupienie licencji na system numerycznego sterowania obrabiarek CNC/NUCON-400 od firmy ASEA - Szwecja.

1977

Utworzenie Centrum Naukowo-Produkcyjnego Technik Komputerowych i Pomiarów, w skład którego weszły zakłady: MERA-ZSM, MERATRONIK, Instytut Maszyn Matematycznych, OBR Technik Komputerowych i Pomiarów, BGD oraz zakłady zamiejscowe: w Gostyninie, Nasielsku, Różanie i Garwolinie.

Zakupienie licencji na produkcję miniwskaźników "MISKOP" od firmy WEIGAND – RFN, których produkcję uruchomiono w 1978 r.

Przekazanie Oddziału w Garwolinie do Fabryki Obsługowych Urządzeń Samochodowych.

1978

Likwidacja MERA–ZSM jako odrębnego przedsiębiorstwa i wchłonięcie go całościowo (jak i inne jednostki) przez CNPTKiP.

1981

Likwidacja CNPTKiP i rozpadnięcie się jego na odrębne przedsiębiorstwa. B. MERA–ZSM otrzymało nazwę Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych i Systemów Minikomputerowych (ZWPPi SM). W związku z likwidacją ZPAiAP "MERA" – Zakłady uzyskały samodzielność i zostały podporządkowane jedynie Ministerstwu Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego.

Nawiązanie współpracy z ZSRR w zakresie produkcji systemów minikomputerowych SM–3 i SM–4.

1983

Uproszczenie nazwy Zakładu i powrót do wieloletniej, tradycyjnej nazwy "ERA". Zakłady noszą odtąd nazwę: Fabryka Mierników i Komputerów "ERA" im. Janka Krasieckiego.

1984

Uzyskanie (we wrześniu) na Międzynarodowych Targach w Płowdiw w Bułgarii – złotego medalu za prezentowany tam przetwornikowy, laboratoryjny wato–ampero–woltomierz typu WP–1.

15. KOLEJNE NAZWY FABRYKI "E.R.A." W OKRESIE 60 LAT JEJ ISTNIENIA

Tabela 11

L.p.	Pełna nazwa przedsiębiorstwa	Skrót nazwy	Znak firmowy	Okres: od - do
1.	Zakłady Elektrotechniczne "ERA"	ZE "ERA"		1926 - 1927 1940 - 1944
2.	Polskie Zakłady Elektrotechniczne "ERA" Sp. Akc.	PZE "ERA"		1927 - 1939 1945 - 1948
3.	Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych "A-3" im. Janka Krasickiego	ZWPP "A-3"		1949 - 1964
4.	Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych "ERA" im. Janka Krasickiego	ZWPP "ERA"		1965 - 1974
5.	MERA - Zakłady Systemów Minikomputerowych im. Janka Krasickiego	MERA - ZSM		1975 - 1978
6.	MERA - Centrum Naukowo-Produkcyjne Technik Komputerowych i Pomiarów im. Janka Krasickiego	MERA - CNPTKIP MERA - "CEKIP"		1978 - 1981
7.	Zakłady Wytwórcze Przyrządów Pomiarowych i Systemów Minikomputerowych im. Janka Krasickiego	ZWPPI SM		1981 - 1983
8.	Fabryka Mierników i Komputerów "ERA" im. Janka Krasickiego	FMiK "ERA"		od 1984

16. AKTUALNI PRACOWNICY FABRYKI, KTÓRZY PRZEPRACOWALI OGÓLEM CO NAJMNIEJ 35 LAT (wg stanu na dzień 31 maja 1985 r.)

Tabela 12

L.p.	Nazwisko i imię	Tytuł	Stanowisko	Dział	Ilość lat pracy
1	Barcikowski Eugeniusz		Monter Bryg.	P-32	36
2	Bieniaszczyk Czesław		Sam. Ref.	HS	46
3	Bilski Leszek		Kier. Dz. Model.	TP	36
4	Błądowski Kazimierz		Technolog	TT-3	38
5	Brożko Jerzy		Kier. Sekcji	ZE-13	36
6	Bujanowski Marian		Kier. Izby Pom.	NJ	38
7	Bujnowski Stanisław	inż.	Spec. d/s Org.	NO	37
8	Chmielewski Kazimierz		Mistrz	MN	37
9	Cieślak Stefan		Monter Bryg.	P-33	36
10	Cyngot Czesław		Mistrz	MN	37
11	Dziubiński Robert		Przew. NSZZ	P-4	36
12	Fabjańczyk Ryszard		Mistrz	IU	37
13	Frysz Ryszard	inż.	Gł. Elektronik	ZA	40
14	Galewski Janusz		Mistrz	P-34	38
15	Gałązka Ryszard		Szlifierz	P-5	36
16	Gałecki Jerzy		Monter	P-33	37
17	Gniewosz Antoni		Spec. Technolog	TT-1	37
18	Gnoińska Daniela		Księgowa	RK	36
19	Gołyński Kazimierz		Kontroler Jakości	NJ	35
20	Grządzki Jerzy		Monter	P-34	36
21	Grzybowski Tadeusz		Technolog	TT-3	36
22	Hrehorowicz Artur		Tech. Konstr.	TT-6	38
23	Hrehorowicz Jadwiga		Monter	P-33	36
24	Jakubowski Bogumił		Kier. Dz. Transportu	ZT	37
25	Jakubowski Ryszard		Mistrz	P-31	37
26	Jaworski Andrzej		Kierowca	ZT	35
27	Jazgarski Jan		Konstruktor	IM	35
28	Karwas Bogdan		Ślusarz	P-5	37
29	Kmieć Wacław		Kier. Działu	MX	37
30	Kocińska Genowefa		Spec. d/s Szkol.	HU	38
31	Koper Jan		Kier. Pracowni	TK-5	36
32	Kornaś Lucjan		Ślusarz	IU	36
33	Kowalczyk Kazimierz		Kierowca	ZT	38
34	Kowalski Ryszard	inż.	Gł. Spec. d/s EPD	NE	37
35	Kozłowski Julian		Elektromonter	IU	36
36	Krekora Jan	inż.	Kier. Pracowni	TK-2	37
37	Kubicki Bronisław		Kontr. Jakości	NJ	37
38	Kuczborski Stefan		Zestrajacz	TP	37
39	Kupisz Ludwik		Zalewacz form	P-5	35
40	Kwiatkowski Henryk		Technolog	TT-2	40

L.p.	Nazwisko i imię	Tytuł	Stanowisko	Dział	Ilość lat pracy
41	Kwiatkowski Wojciech		Gł. Dyspozytor	ND	37
42	Lewandowski Henryk		Wartownik	Z-11	36
43	Lewandowski Roman		Ślusarz	P-52	38
44	Łuczaj Zofia		Ref. d/s Osobow.	NK	37
45	Łukasik Stanisław		Monter	P-3	38
46	Łuniewski Stanisław		Kier. Dz. Kontr.	NJ	36
47	Machaj Wacław	inż.	Kier. Oddziału	TM-2	43
48	Magdziarz Mieczysław		Monter Bryg.	P-32	43
49	Makowski Edmund		Kier. Sekcji	P-51	37
50	Malczyk Lech		Technolog	P-51	37
51	Mańtusz Marian		Monter Bryg.	P-32	38
52	Marciniak Czesław		Szlifierz	P-52	38
53	Maszewski Ryszard		Monter Bryg.	P-34	38
54	Okólski Wiktor		Konserwator	TM	36
55	Olszewski Jerzy		Mistrz	P-31	36
56	Olszowski Euzebiusz		Mistrz	P-5	39
57	Pleban Jerzy		Dyspozytor	ND	42
58	Prączyński Feliks		Mistrz	MN	43
59	Purzycki Zenon		Elektromonter	IU	41
60	Radecki Mieczysław		Kier. Działu	TT-6	37
61	Radecki Stefan		Robotnik Transp.	ZG	36
62	Rosolski Eligiusz	inż.	Gł. Techn. Inform.	IT	35
63	Sadowski Stanisław	inż.	Gł. Spec. d/s Org.	NO	37
64	Salomonowski Roman		Konstruktor	TK-2	38
65	Sieliński Jerzy		Spec. d/s Osob.	NK	36
66	Siński Tadeusz		Mistrz	P-32	36
67	Sitarek Jan		Ślusarz	MN	37
68	Skrzeczowski Jan		Wiertacz	MN	38
69	Sobieraj Waldemar		Mistrz	P-33	37
70	Sobieski Zdzisław	mgr	Z-ca Dyr. d/s Ekon.	DE	38
71	Sodoś Czesław		Robotnik Magaz.	ZE	36
72	Specjał Gabriel		Technolog	IT-4	36
73	Staniaszek Jan		St. Insp. Ochr. p. poż.	NS	36
74	Stępień Krystyna	inż.	Kier. Labor. Elektr.	TK-6	35
75	Szczepaniak Mieczysław	mgr inż.	Gł. Konstr. Mier.	TK	35
76	Szczerbiński Jerzy		Monter Bryg.	P-34	38
77	Szeller Konstanty		Fotochemigrafik	P-53	36
78	Szemirej Sabina		Robotnik Magaz.	ZG	37
79	Szymczak Józef		Z-ca Komendanta	NW	40
80	Szymczak Zygmunt		Kier. Wydziału	P-1	36
81	Tiesler Bogusław		Mistrz	P-5	38
82	Tokarski Jerzy		Kierowca	ZT	35
83	Wachol Zdzisław		Kier. Rozdzielni	P-1	36

L.p.	Nazwisko i imię	Tytuł	Stanowisko	Dział	Ilość lat pracy
84	Więckiewicz Waldemar		Mistrz	P-3	36
85	Witkowski Ryszard		Kontr. Jakości	NJ	36
86	Wnorowski Tadeusz		Monter Bryg.	P-3	38
87	Wojciechowski Edmund		Kier. Dz. Eksportu	MS-SE	41
88	Zabłocki Stanisław		Kier. Sekcji	HS	36
89	Zarzycki Władysław		Monter	P-3	39
90	Zieliński Klemens		Konstruktor	TK	36
91	Żarkowska Danuta		Gł. Księgowa	Z-11	36

17. LITERATURA

- a) Bartniczak Mieczysław "RÓŻAN I OKOLICE" KAW 1978 r.
- b) Kasprzycki Jerzy "WARSZAWA NIEZNANA" KAW 1982 r.
- c) "DZIEJE OCHOTY" praca zbiorowa PWN 1973 r.
- d) "ENCYKLOPEDIA Powszechna" PWN
- e) "HISTORIA ELEKTRYKI POLSKIEJ" WNT 1972 r.
- f) "SŁOWNIK GEOGRAFII TURYSTYCZNEJ POLSKI" Komitet d/s Turystyki 1956 r.
- g) Stanisława Jarecka-Kimłowska "SZTAFETA POKOLEŃ" PW "Iskry" 1971 r.
- h) Juliusz Malczewski "RÓŻAN BRONI SIĘ JESZCZE" Wydawnictwo MON 1982 r.

ZNAKI TOWAROWE STOSOWANE W RÓŻNYCH LATACH ISTNIENIA ZAKŁADU

PZE "ERA" 1926-48

ZWPP A-3 1949-65

ZWPP "ERA" 1965-74

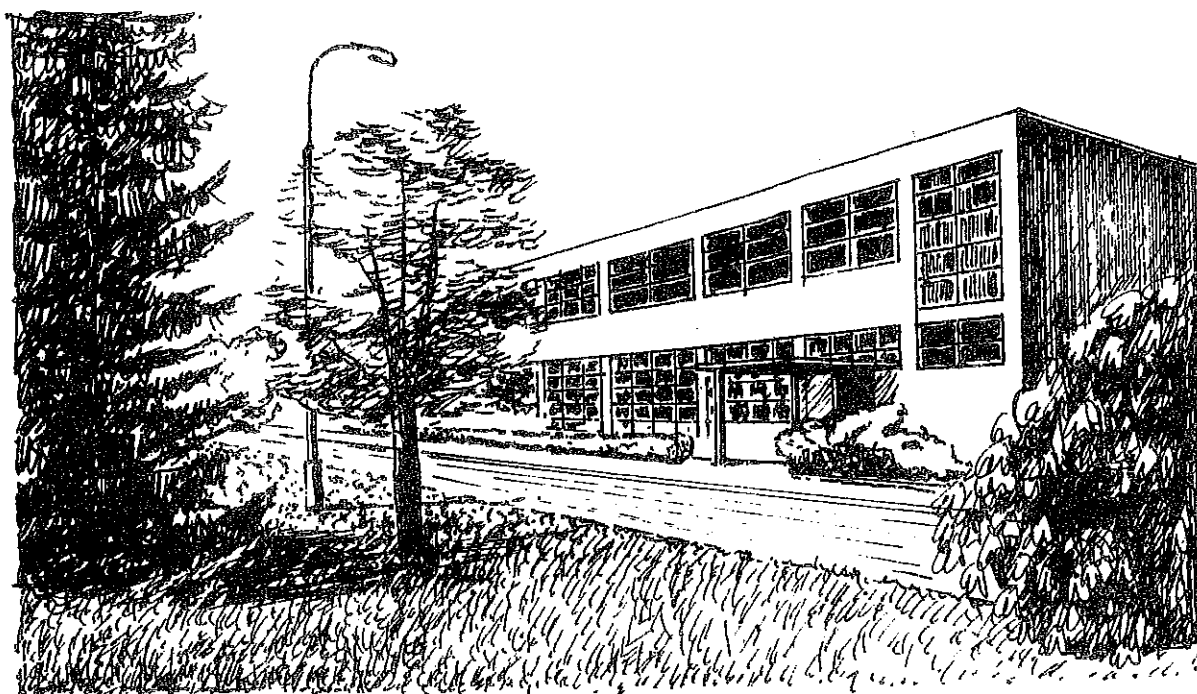
MERA-ZSM 1975-78

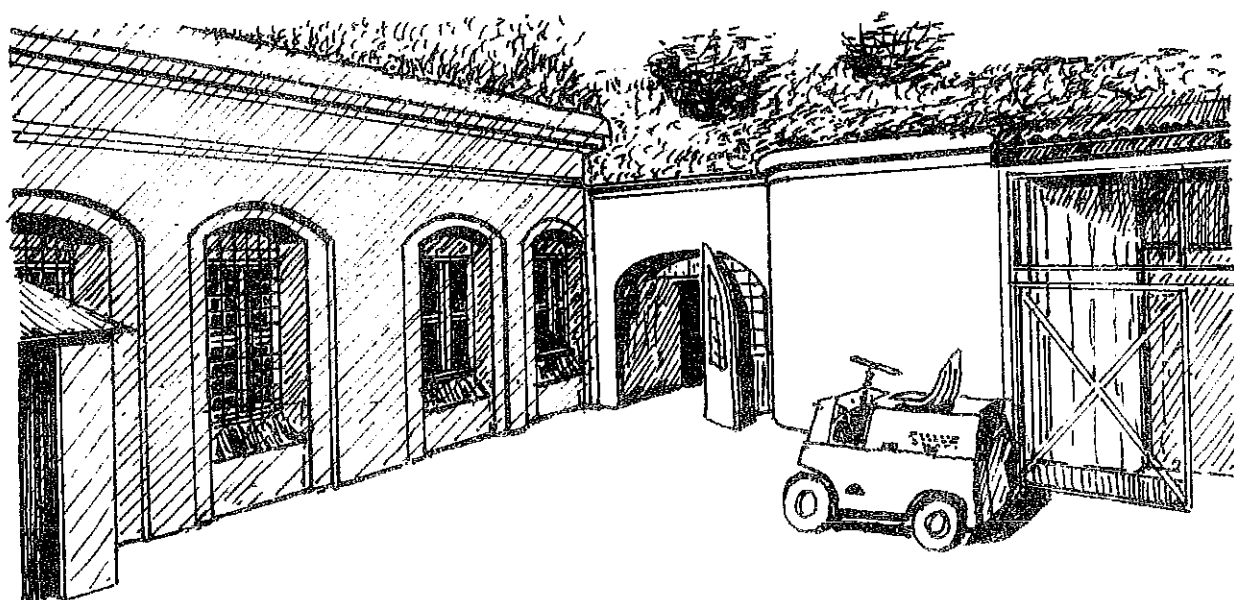
MERA-CNPTKiP 1978-81
ZWPPiSM 1981-83

FMiK "ERA" od 1984

Zakład Produkcyjny "GOSTYNIN", Gostynin, Płocka 37

Zakład Produkcyjny "RÓŻAN", Różan, Gdańska 1

ERRATA

Ważniejsze błędy dostrzeżone w druku **INFORMATORA** o F.M.i.K. "E R A"

nr str.	miejsce	jest	powinno być
5	wiersz 8	opatetowało	opatentowano
14	wykres 1	-	Uwaga: z uwzględnieniem pełnej struktury CNPTKiP w latach 1978-1980
20	tytuł rozdz. 7	FABRYKI	FABRYKI
21	wiersz 10-11	"MISCOP"	"MISKOP"
30	1 p. 2	WM-2	VAW-M2
40	tab. 7, rubr. 6	1984	1985
47	wiersz 2	1968-88	1986-88
49	rozdz. 13, p.i)	Socjalistyczny	Socjalistycznej
50	rozdz. 13, p.b)	Organizycji	Organizacji
53	rozdz. 13, p.e)	Grzegorz Kański	Grzegorz Kański
58	rozdz. 13, p.l)		
	wiersz 5	Henryk Kucharski	Henryk Kucharek
61	1970, wiersz 1	w Gostyninie	w Gostyninie
62	1983, wiersz 2	Krasiciekiego	Krasiciekiego